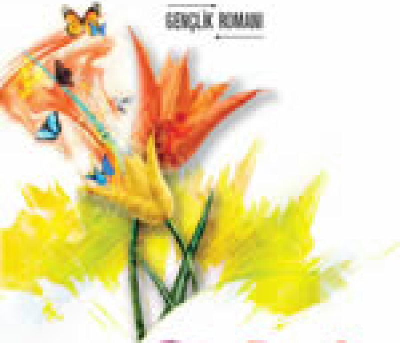
GENÇLİK ROMANI

Pembe Gözlükler

FATMA PEKŞEN

PEMBE GÖZLÜKLER

PEMBE GÖZLÜKLER

FATMA PEKŞEN

PEMBE GÖZLÜKLER

Editör
Hasan Hayri DEMİREL

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-605-5510-18-3

Yayın Numarası
281

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1
34696 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78
www.kaynakyayinlari.com.tr

Bölüm 1

Hey Arkadaşlar Lise Başlıyor!

Bir

Seninle, yine böyle al bayrak gölgesinde tanışmıştım sevgili okulum. Tek fark, o gün beyaz yaka, siyah önlük ve neredeyse kafam büyüklüğünde kar beyazı kurdeleyle, "mini mini birler" den oluşumdu. Bugünse...

Annemin elinden tutarak korkuyla adımladığım bahçe, tünel kadar uzun ve karanlık gelen koridor, benim gibi ürkek, gözü yaşlı, çoğunluğu anne babalarının eline asılmasıyla zorla yürütülen, "okula ilk adım atanlar" la doluydu.

Bizden önceki senelerde zorla getirilip esir edilen –şimdi nasıl böyle mutlu olabiliyorlardı hayret– sınıfların, gururla, koca bir yazın sonunda bağıra bağıra okuduğu, sonradan adının İstiklâl Marşı olduğunu öğrendiğim ezgi, okul sınırlarını aşmış, çevreye canlılık veren bir coşkuyla dalga dalga yayılmıştı mahalle aralarına.

Dizleri yara berelerle dolu, çarpık bacaklarında, güneş yanığı yüzlerinde çizik izleri bulunan kızlar oğlanlar, en yeni elbiseleriyle siyah önlüklülere fark atan

öğretmenler, müdürler, müdür yardımcıları, hatta hizmetliler, yeni bir ders yılına kavuşmanın heyecanıyla, göğüslerini doldurup doldurup boşaltıyorlardı.

"Korkmaa sönmeez muşafaaak (O zamanlar öyle söylendiğini sanıyordum)

Larda yüzen alsancaak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak o be

Nimmilletimin

Yıldızıdır parlayacak o benim

Dir o benim milletimindir ancaaak"

(Sonraki yıllarda hayran kalacağım bir şiir olduğunu nereden bilebilirdim) Derin bir soluktan sonra marşın devamı. Ardından uğultuyla, ayak hareketlerinin çıkardığı toz bulutu. Okulla ilgili ilk anım.

***

Bugün yine öyle al sancağa bakıp, uğuldayarak, 38 numara olmuş ayakkabıların tepişmesiyle daha da çoğalan toz bulutuyla sekizinci sınıftan ayrılıyorum.

***

Karyola altında uyuma numaralarıma rağmen, evdeki yavrularımdan, o canım bebeklerimden koparılarak, zoraki, gözü yaşlı getirildiğim okuldan, gözü yaşlı ayrılacağım hiç aklıma gelmezdi.

Ne güzel geçinip gidiyorduk bebeklerimle. Ne bulunmadık eserler çiziyordum boyama defterimin boş kalan yerlerine; geometrik, helezonik. Kimi gün de annemin ortada bıraktığı sağlık karnesinin içine, kimi

gün ağabeyimin çantaya koymadığı kitabının içine sanatsal çalışmalarımı bırakıyordum. Ne gereği vardı durup dururken, divana yatırılıp, battaniyelerle sarmalanıp, alnıma ıslak bezler konularak "ateşli, okulda aşı yapılmış" denilmesine.

Mavişimin, Fatoşumun, Kel Kızımın (Ağabeyim tarafından berberlik öğrenmek uğruna saçları yok edilen canım bebeğim) "N'olur okula gitme sıkılırız" diye ağladıklarını o kadar söylememe rağmen, önlükle kurdeleyle bezenip hop diye öğrenci sırasına oturtmayı marifet saymışlardı büyüklerim.

Bana hiç de danışan olmamıştı bütün bunlar yapılırken. İlk gün, bizi tavlama numarası yapan kadın, tatlı tatlı bir şeyler söylemiş, aklı sıra bizi kendisine alıştırmaya çalışmıştı. İyi de onun tarafından kara tahtaya çizilen, Mavişimin boyunda, kocaman, iki ayaklı çirkin bebek resmini hiç beğenmedim: A

Ama bu bacaklarını ayırmış çirkin kızın başı, kolları neredeydi?

Daha ilk gün, altına kaçıran bir kızın etrafa yaydığı pis koku ise böö. Okul çok kötü bir yerdi. Hiç sevmemiştim.

Ben boşuna mı ağlıyordum sabahtan beri? Yalvaran bakışlarla annelerimizin, babalarımızın, abla ve ağabeylerimizin yüzüne bakıyoruz. Tınmıyorlardı bile.

Dışarının tozu, açık pencereden içeriye giriyor. Şimdi evde bebeklerim ağlar. Mavişim zaten hasta. Kel kızımın yıkanması lazım; belki saçları çıkar.

Annem yüzüme, "Ne iyi ettim seni buraya tıkmakla."

der gibi bakıyor. Zavallı bizler, hain büyükler. Azıcık kımıldanıp kaçma planları yapsak zaten eli elimizde olan bir büyük tarafından yakalanıyoruz.

Ağlıyorum sürekli. Emziğim kaybolduğu günden beri hiç böyle ağlamamıştım. Bunca senelik ömrümde, hiç bu kadar gözyaşı dökmemiştim. Demek ki kader, alnımıza böyle kara bir yazı yazıyor, o kara yazıyı önlük diye, forma diye sırtımıza geçiriyordu. Ah, ahh.

Açık pencereden içeri (o kadar gürültünün arasından becerip de nasıl giriyorsa) gelen şarkının sözleri gibi, "Başa gelen çekilirmiş." işte.

Daha gözünden uyku yağarken, sıcak yatağın "Geri gel." diye bağırırken, kaldırılacaksın, şapur şupur yüzün yıkanıp başından aşağı siyah bir urba geçirilecek; saçların tarak darbeleriyle şekle sokulup gözlerine çekiklik veren bir gerilmeyle tepende toplanıp kurdeleyle bağlanacak ve hizaya sokulacaksın.

Sonra da yanında en sadık gardiyanınla sabah serinde tıpış tıpış yürüyüp o sevimsiz binaya girip, esneye esneye, öğretmen denilen o kadının yaptığı çirkin bebek resimlerinin çizilişini seyredeceksin.

Ben evde o resimlerin en âlâsını çiziyorum zaten.

Okulda uslu durulurmuş. Ben zaten uslu duruyorum. Babamın saatini sürahiye atmak, annemin dikiş makinesinin içine gülyağı boşaltmak yaramazlık sayılmaz ki.

Okulda okuma yazma öğretiliyormuş. Ben zaten biliyorum. İnanmazsanız bebeklerime sorun. Bebekler

yalan söylemez ki. O kadar mektubu kim yazıyormuş onlara? O kadar masal kitabını kim okuyormuş, bir öğrenin? Ağabeyimden kalan bütün kitapları ben okumuyor muyum sanki?

Teneffüslerde, yanında iki çarpık bacaklıyla ağabeyim geliyor. Asık suratıma, kızarmış gözlerime bakıp dalga geçiyorlar. Büyüyünce üçünü de öldüreceğim.

Onları da sevmiyorum. Öğretmenimi de sevmiyorum. Okulu da sevmiyorum. Beni burada zorla tuttuğu için annemi de sevmiyorum. Sınıftaki çocukların hiçbirini sevmiyorum!

***

Yine toz yükseliyor burnuma. Gözüm, yaz meltemiyle nazlı nazlı salınan, mavi göklerin ay-yıldızlı süsünde. Demek seninle tanışalı sekiz yıl olmuş nazlı hilal. "mini mini birler"den sekizinci sınıfın sonuna.

Elveda sevgili okulum. Biliyor musun, seninle ilk tanıştığım gün ağladığıma çok utanıyorum şimdi.

Sevgili sıram, benden sonra üstünde oturacak olan arkadaşıma iyi bak oldu mu? Bizlerin dostluğunu aratma sakın!

İki

"Elimde karnem, gözümde nem

Karnemi görünce, sevinecek annem."

Vay be. Şiir gibi konuştum.

Bugün, İstiklâl Marşı'ndan önce Müdür Bey dokunaklı bir konuşma yaptı. Ardından son sınıfları

kastederek, “Misafir öğrenciler bir ay sonra gelip diplomalarını alacaklar.” dedi.

Daha alt sınıflar tez dağıldılar. Ellerinde karnelerle evlerine uçtular diyebilirim. Misafirler, yani bizler, gitmekte çok zorlandık. Bahçede kızlar, oğlanlar birbirimizi unutmamaya, senede bir kere de olsa görüşmeye söz verdik ve Türk filmleri gibi boynumuz bükük ayrıldık.

Köşebaşında Nilüfer koluma girdi. O her zaman şen şakrak olan kız, dut yemiş bülbül gibi. Ayrılık onu da hüzünlendirmiş anlaşılan. Kös kös yürüdük eve.

***

İlkokulu bitirdiğimiz gün de böyle olmuştuk. Beş yıl bizimle beraber gidip gelen kar beyazı kurdeleyi, yakayı, simsiyah önlüğü, o şaşaalı 23 Nisan eğlencelerini, rengârenk sınıf süslerini bir kalemde silip atarak, “ortaokullu koca kız” olacaktık. Üstelik evdekiler gözümüzün içine baka baka iş yapmamızı bekleyeceklerdi.

Evet, tahminimizde yanılmamıştık. Önceki yıllarda her yaz gidip güzel şeyler öğrendiğimiz Kur’an Kursu yerine, ortaokula geçip, büyüdükleri tasdiklenen oğlanlar, eczane, berber, marangoz çıraklığına verilmeye, kızların da ellerine etamin-kanaviçe tutuşturularak işleme öğrenmeleri için zorlamalara başlanmıştı bile… Ya da kadın terzisine, kuaföre götürülerek “Tatilde zamanını boşa geçirmesin.” denmeye.

Eğer daha ilk haftadan dizginlenmezsek gemi azıya alır, ele avuca sığmazmışız. Ortaokula “gurk cücükleri” gibi, üstü baskısız, vahşi başlamamalıymışız. Hem

bazı büyüklere göre (okullar eskiden ilk, orta ve lise diye ayrılıyormuş ve onlar hâlâ bu dili kullanıyorlardı inatla) ilkokulun sonrası ortaokul, ortaokulun arkası evlenme değil miydi? Elimiz işe yatmalıydı ama onlar öyle düşünseler de bizim için vız gelir tırıs giderdi. Asıl problem bundan sonraydı.

Okuldan ayrılmak bir dert, gelecek günleri göğüslemek ayrı dertti. Arkadaşların ve öğretmeninle kaç saat, kaç mevsim, kaç yıl aynı atmosferde bulun, sonra ayrılmak zorunda kal. Çok ama çok zor bir şeydi. Bir daha birbirimizi görememe ihtimâli, koca yaz... Üf, hepsi de sıkıcı şeylerdi.

Ardından, biraz daha incelip süzülmüş, biraz daha boy atmış, güneşin bakır kırmızısına boyadığı tenlerde birer ikişer çıkma teşebbüsünde bulunan sivilceli suratla formalı ve kravatlı olarak ortaokullu hüviyetine bürünerek ders başı yap. Henüz tanışamadığın yad suratlı çocuklara kaçamak bakışlar fırlat. (evdeki büyüklerin ortaokullu tanımlamasını çok sevmiştim ama dönem onların bildiği gibi değildi ki: öğretim sekiz yıl olmuştu çoktan)

Beş yıl, canımız ciğerimiz, okuldaki anamız, tek öğretmenimizden sonra her saat ayrı yüzün derse girişine tam alışmış ve bu tantanayı tam da benimsemiştik ki okul bitmiş, lise yolu görünmüştü işte.

***

Ah, ah. O kat kat fırfırlı elbiselerle, başımız kadar kocaman kurdelelerimizle katıldığımız 23 Nisan eğlencelerine, müsamerelere veda edip, 19 Mayıs spor hareketlerine çalışırken az mı emek çekmiştik?

İlkokulda Cin Ali'den Polyanna'ya, Nasrettin Hoca'ya, Dede Korkut'a geçtiğimiz gibi ortaokul sıralarında da Issız Ada'lara, Tom Sawyer'in Maceralarına, Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarına burnumuzu uzatmış, derken başka başka kitaplara adım atarak, "genç" kimliğine doğru yol almaya başlamıştık.

"Genç"; babamın deyimiyle, bizim gibi orta mektep çaylaklarına değil, liselilere deniliyordu galiba. Liseliler, biraz da böbürlenerek "hey çocuk" diye bağırıyordu arkamızdan. Artık bize çocuk denmeyecekti bundan sonra. Sekizinci sınıfı bitirmenin tek güzel yanı buydu.

Ama ya gerisi? Dersler gittikçe ağırlaşacak, daha lise birinci sınıftan itibaren omuzladığımız üniversite kaygısıyla anamız ağlayacaktı. Galiba, lise başlı başına bir dertti.

***

"Hangisi Doğru" adlı kitaptan bir şiir geliyordu dilimin ucuna ikide bir:

Güneşin battığı yere
Gidiyor bu yol
Ve hemen yanındaki
Şafağın söktüğü yere.
İkisi de dolu
Hıncahınç insan dolu
Hangisi yanlış?
Hangisi doğru?

Elimizde karneler, karnelere iliştirilmiş teşekkür belgelerimizle Nilüfer'le konuşmadan yürümeye devam ediyorduk.

Acaba Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Parasız Yatılı, Askerî Lise vs. sonuçları nasıl gelecekti? Aramızdan kimler ayrılıp, gurbet havası soluyarak, soğuk suratlı yurt binalarında ana-baba hasretiyle, "okuyup adam olma" mücadelesi verecekti?

Sınıfımızdan hemen hemen herkes bu sınavlara girmişti ama kaçımız istediğimiz sonucu tutturacaktık? Ben şahsen kendimde o gücü göremiyordum; itiraf etmek gerekirse fazla çalışmamıştım, hem de sınav olacağımı bile bile.

Hem dışarılara gitmesek bile, burada Ticaret Lisesine, Endüstri Meslek Lisesine, Kız Meslek Lisesine ya da normal liseye bölünenler olacaktı. Kısaca tespih kopacak, taneler dağılacaktı. Kaç yıl beraber olduğumuz arkadaşlarla yabancılaşacaktık.

Belki yenilerle de tanışacaktık ama önceki yıllardan beraber olduklarımızla kurduğumuz muhabbetin aynısını yakalayabilecek miydik? Beraber oynadığın, beraber düştüğün, beraber ağladığın arkadaşlarının yerini tutan olur muydu acaba? Yok yok, evvelkilerin hâli bir başka olurdu bence.

Hele, ilkokul birinci sınıftan beri aynı sınıfta okuduğumuz Nilüfer'den ayrı kalmayı asla düşünemiyordum. İnşallah ikimiz de aynı okulu kazanırdık. Ya da kazanamaz aynı liseye başlardık.

İkimizin de annesi Kız Meslek Lisesine gitmemizden yanaydı ama bizim pek niyetimiz yoktu. Eğer

annemiz fark etmezse sökük eteğimizle bir hafta gezip, kopuk düğmemizi bile dikemezken, o koca koca makineleri nasıl şakır şakır çalıştırırdık? Daha sonra hepsi birbirinden zor Maraş İşi, Antep İşi, Kütahya İşi, Bartın İşi denilen ağır nakışları nasıl becerirdik? Çeşit çeşit giyim modelleri, oyuncak dikmeler filan.

Bir iki sefer annelerimizle bu liselerin yıl sonu sergisine gitmiştik de ağzımız bir karış açık kalmıştı. İkimizin de annesi hayran hayran bakakalmıştı duvarlara asılanlara. Aman aman! Ne Nilüfer'de ne de bende iğne tutma yeteneği var. Yok arkadaş, herkes sevdiği, ilgilendiği alanda uğraşsın, vesselam!

***

Eve yaklaşıyorduk. Adım gibi eminim ki biraz sonra karnemizi gösterince annelerimiz çok sevinecek. Babaannelerimiz cebine davranıp, bize –asıl hazineyi göstermemek için arkalarını dönerek– karne harçlığı verecek.

Arkadaşımınkini bilmem de akşam amcamla babam gelince babaannem müjdeyi verecek sonra da "Kızın boynuna bir çeyrek yaptırın. Mektebi bitirdi. Artık gelen giden olur." diye imalı sözlerde bulunacak. Bıyık altından gülen babam, normalde pek sarılmazken, kucaklayıp saçımdan öpecek, tebrikler yağdıracak.

Amcam, günün anlam ve önemine binaen lügat parçalayıp, güzel sözler söyleyecek. Yine adım gibi eminim ki yengem gelenek hâline getirdiği "karne günü pastası"nı hazırlayıp ağabeyimle bana sürpriz yapacak. (Artık biliyoruz. Sürprizliği kalmadı ama yine de yapmadan edemiyor.)

Yüreğim kıpır kıpır. Çocuklukla gençlik arasında gidip geliyorum. Sekizinci sınıf öğrencisi olmak ne kadar da güzel şeydi. Çok keyifliydi. Bayramlar, lâboratuar çalışmalarımız, bando takımı, kantinde hırlaşmalarımız, kilitli hatıra defterleri.

Her şey iyi güzeldi de sevgili ortaokulum, niye bittin? O, korkutucu liseyi başıma niye belâ ettin? O koca koca kitapları tıkıştıracağım çantaları taşımaya neden mecbur ettin beni?

Üç

Bir haftadır sultanlar gibiyim. Ne erkenden kalkma mecburiyetim var ne yatak toplama. Daha doğrusu bu saltanatı ikimiz birden yaşıyoruz. Ağabeyimle bana ilişen yok bugünlerde.

Kaç aydır soğuk-sıcak demeden okula gidip geldiğimiz için, ödül mahiyetinde muamele yapılıyor evdekilerce. Aslında ödül benim sayılır. Çünkü karnesi güzel olan benim. Diğeri de benim sırtımdan ödüllü durumunda.

Ağabeyim Endüstri Meslek Lisesinde okuyor. Son sınıfa geçti bu yıl. Pek başarılı bir öğrenci değil doğrusu. (Kendisi duymasın ama hiç değil) Seneye bu zaman sınava giriyor olacak ama en ufak bir kaygı taşımıyor. Bal gibi biliyor kazanamayacağını. Başvurmayı bile düşünmüyor. Annem, "Sen başvur oğlum, belki zihnin açılır da bir şeyler yaparsın. Denemekte fayda var." diyor ama sanmam. Annemin nazlısı... Ona ses çıkaramasa da ne kazanmaya ne de başvurmaya gönlü var.

***

Ben adımı söylemiş miydim? Hep böyle yaparım ya… En önemli şeyi en sona bırakırım nedense. Adım Çağla. Fatma Çağla. Göbek adımmış ilki ama Çağla diye çağrılırım etraftakilerce. Ne yalan söyleyeyim severim adımı.

Sınıftakilere kalsa çocuklar büyüyünce, hangi ismi tercih ediyorlarsa öyle konmalıymış adları. Sosyal Bilgiler öğretmenimiz Nezihe Hanım'ın anlattığı Dede Korkut Dönemi isimleri öyle konulurmuş hep. Kahramanlıklarla, yeteneklerle bağdaşırmış isimler. Biraz da Kızılderilileri çağrıştırıyor bu durum. Oturan Boğa, Uçan Kuş filan.

Amaaan, bize ne Kızılderililerden. Biz kendi işimize bakalım. Yani ismimize. Ağabeyiminki de Umut. Yusuf Umut hem de… Dedemin adı Yusuf… Dedem ismini kendisi koymuş ağabeyime. Bizde gelenektir büyüklerin isminin yenilere konması. Yeni bir Umut olsun. Umut getirsin aileye diye düşünmüşler.

Diğerlerinin isimlerini de yeri geldikçe öğrenirsiniz artık. Benim çenem düşüktür biraz. Arada bir fısıldarım merak edilenleri.

***

Bugün saltanatın süresi doluyor. Yarından itibaren erken kalkacağız. Ona- on buçuğa kadar yatamayacağız artık. Çünkü bahçede işler var. Yengemin bostanı, annemin çiçekleri, babaannemin olmazsa olmazı asmaları her gün sulanmak istiyor. Yaz gelince üç kadın üç ayrı işe bölünüyor. Üç ayrı iş demek hata olur, aslında kaç ayrı iş demek daha doğru.

Bize de, yani ağabeyimle bana da hangi tarafta iş varsa o tarafa çıraklık etmek düşüyor. Üçü yetmezmiş gibi bir de biz koşuyoruz bahçe işlerine. Gerçi babaannem gittikçe yaşlanmakta, gözle görülür biçimde çökmekte. Önümüzdeki yıllarda daha bahçeye inemez sanıyorum.

Küçüklüğümde bir de ineğimiz vardı. Sonraları biz büyüyüp süt ihtiyacımız azalınca sattılar. Bir iki sene koyun beslendi, onlar da gitti sonraları. Dedemin zamanında çiftlik gibiymiş bizim ev, adamlar çalıştırılırmış. Şimdi bir bahçeye üç kadınla -evde oldukları zaman babamla amcamı da sayarsak- iki adam yetiyor. Eğer bizi kabul ederlerse iki de çocuk var. (Çocuk muyum, genç miyim hâlâ oturtturamadım ya)

"Hortumu getir Umut. Suyu aç Çağla." veya "Domates topladım, yukardan bir leğen getirin de Semiha bacıya da gönderelim." yollu laflar işte. Semiha bacı, yani Semiha teyze bitişik komşumuz... Çok samimiyiz onlarla. Bizden onlara, onlardan bize kaplar gider gelir sürekli.

Bazen buğusu üzerinde taş gibi domatesleri, çıtır çıtır kırılan salatalıkları çarşıya götürme işi de bize düşüyor. (Yengem, taze mahsulü amcama tattırmadan rahat edemez) Eğer ağabeyim mahalle maçındaysa bu görevi seve seve kabul ediyorum çünkü bu sayede bisiklete binmiş oluyorum. Buradan ta çarşıya kadar yük taşıyacak hâlim yok ya!

Sekizinci sınıfla birlikte bu lüksüm de bitecek. Birkaç sefer daha azar işitmeden binebilsem. Çünkü bizim burada kızların bisiklete binmesi ayıp sayılırmış.

Mahalleden babaannemin yaşıtı kadınlar, "Tövbe tövbe... Biz bu yaşta gelin oluyorduk. Şimdiki analar ana değil. Bük etini, çimdikle kızını içeri al. Bu yaşta böyle olurlarsa, kartlaşmış yaşlarında koca evine sığmazlar. Başımıza taş yağacak taş?" diye yorumlarda bulunurlar rahatlıkla.

Televizyonlarda toplum baskısı olmasın diye açık oturumlar düzenleniyor, özgürlükten filan söz ediliyor ama gençlere daha hoşgörülü olmak lazım geldiği meselesinin buralara kadar geleceğini sanmıyorum.

***

Bugünkü son saltanat günümüzde, telefon çaldı. Nahit amcammış. Hani şu Doğubeyazıt'ta komiser yardımcısı olan amcam... Galiba anlatmadım. Biraz tanıtayım.

Babamlar beş kardeşler. Vahit amcam, Nahit amcam, Yüksel halam, Aysel halam ve en küçükleri babam. Yani Sait.

En büyükleri, yani beraber oturduğumuz amcam, kalay, bakır, tenekecilik üstüne çalışıyor. Hem yapıyor, hem satıyor. Bakırcılar Çarşısı'nda kocaman bir dükkânı var. Eskiden dedemle iş yaparlardı, bir sürü çırakları vardı. Amcamın dediği gibi, alüminyumlar, çelikler çıkıp bakırcılık ölünce tek kişiye kaldılar. Daha çocuğunu çırak veren bile olmuyor. Can çekişen mesleklerden yani...

Bu sene eylül başında babam emekli oldu. Memleketimizin gurur kaynağı demir işletmesinde, makine teknisyeniydi. Annemin deyimiyle eve üçüncü elti geldi. Erken yaşta emekli olduğu için annem çok kızıyor.

Can sıkıntısı çekmemek, evdekilerin eline ayağına dolaşmamak için o da fırsat buldukça dükkâna, amcamın yanına gidiyor, iki kardeş birbirlerine yetiyor üçüncü şahsa ihtiyaç duymuyorlar.

Eğer ağabeyim okulu kazanmazsa o da yanlarında çalışır belki. Gerçi annem, "Ben oğlumu kalaycı çıraklığına veremem, kıyamam ona." diyor ama yine de belli olmaz.

Annemler de dört kardeşler ama sadece annem burada, diğerleri bağlı bulunduğumuz vilâyetteler. Yeri geldikçe onları da anlatacağım.

Ne diyordum. Ha, Nahit amcamın sabahki telefonundan bahsediyordum. Her zaman olduğu gibi babaannem, yengem, annem telefon kulübesi önü gibi kuyruğa girip birer birer konuştular.

Evet, aynen tahmin ettiğim gibi; bir haftaya kadar geliyorlarmış.

Bu haber hem sevindirici, hem sıkıcıydı. Sevindirici tarafı, öncelikle gelen hediyelerdi. İkinci olarak, kalabalıkta geçen günler daha eğlenceliydi.

Laf aramızda, bu amcam kardeşlerin içinde en sevecen olanıdır. Bir bakarsın çocukları başına toplar, tombala, dama oynar bir de bakarsın ki imam olmuş çocuk cemaatına namaz kıldırır. Her yaşa inmeyi iyi beceriyor. Memleketini unutanlardan değil. Mahalleyi, çarşıyı, hısım akrabayı bile ihmal etmiyor.

Bir keresinde, ben ilkokul üçüncü sınıftayken, amcamın teklifiyle Fırat boyuna kamp yapmaya gitmiştik. Hayatımın ilk heyecanlı günlerini o zaman

yaşamıştım. Bizim buradan trene binip, neresi olduğunu şimdi hatırlayamadığım küçük bir istasyonda inerek, epeyce bir yürümüş, uygun bulduğumuz bir yerde, çadırlarımızı kurmuştuk. Üç suyun birleştiği bu yer, çok özelmiş. Fırat'a karışan Çaltı Çayı, Nıh Çayı ve ana kol Fırat... Millet buralara kadar gelip fotoğraf çekiyormuş. Kameralarla gelip belgesel yapanlar da ayrı imiş. Üç ayrı koldan gelen suyun köpürerek kucaklaşmaları görülecek şeydi doğrusu. Keşke tekrar gidebilsek oralara.

O zaman daha büyük amcamın kızı Emine ablam da buradaydı. Lisede okuyordu. Nahit amcam, üç çocuğu, karısı, Emine ablam Ahmet ağabeyim, babam, annem iki de biz; yan yana kurulan iki çadırda on beş gün geçirmiştik. Evde sadece büyük amcamla yengem, bir de babaannem kalmıştı. Amcam işlerin kaynadığı dönemde asla dükkânı bırakamazmış.

O on beş gün zarfında, yakındaki köyden süt ve kepekli köy ekmeği almaya giderken tanıştığımız kızlarla, kadınlarla ahbap olmuştuk. Süt aldığımız yaşlı kadın, kırk kere sorduğu hâlde adımızı bir türlü öğrenememiş, kendi taktığı isimlerle hitap eder olmuştu bize: Ankara Keçisi, Sarı Kız, Tazı... Keçi benmişim, sarı kız Arda'ymış, tazı da Emine ablammış.

Daha geçen yaza kadar saçımı taramayıp, haylazlık ettiğim zaman annem kızıp, "Kadın bilmese Ankara Keçisi demezdi. Şu hâline bak, salkım saçak geziyorsun. Al eline tarağı da saçını başını tara, koca kız oldun." diye serzenişlerde bulunuyordu.

Keçi benzetmesinden hiç hoşlanmamıştım ama

derslerin zorladığı dönemlerde aynaya bakınca, kara kuru bir keçinin bana baktığını görünce de o yaşlı kadına hak verdiğim oluyordu.

Neyse ki bu sene keçi kelimesini hatırlayan olmadı. Olamazdı da, çünkü ilk defa bu sene saçıma başıma dikkat etmeye başladım. Annem, "Kızım benim hastalığıma üzülüp bazı işlerini kendi kendine yapmaya başladı." diyor ama gerisini bilmiyor.

Onun hastalığına da üzülüyorum elbet ama hepsi bu değil tabii. Nasıl anlatsam ki? Bir sır vereceğim: Bi-zim sı-nıf-ta bir ço-cuk var. O-na ken-di-mi fark-et-tir-mek i-çin uğ-ra-şı-yo-rum. Saç-la-rı-mı ta-ra-mam ve a-ra-da bir an-ne-min ko-ku-sun-dan a-şı-rıp sü-rün-mem on-dan. O henüz bilmiyor. Onu yani Anıl'ı çok beğeniyorum. Tüh, büyük sırrım ağzımdan kaçtı! Utanıyorum.

***

Nerede kalmıştım? Ha, işin sıkıcı tarafında... Sıkıcı tarafı, kalabalık... Annemin son yıllarda azan böbrek ağrılarının yaz döneminde daha da artması da işin cabası. En, en sıkıcı olan ise amcamın kızı Arda!

Ne gariptir ki, bizim ailede erkek kardeşlerin üç çocuğu olmuştur. İki büyük oğlan, küçükleri ise kız. Büyük amcamınkiler İstanbul'dalar. Ahmet, Mehmet, Emine. Emine ablam okulu bitirdi, iki yıldır çalışıyor. Büyük ağabeyi evli ve üç kızı var. Küçüğe, yani Ahmet ağabeyime ise gelinlik kız bakıyor anası.

Bizim de iki oğlanken, hayal meyal hatırladığım büyük ağabeyimiz Ali, kan kanserinden öldü, iki kardeş kaldık. Annemle babam birbirlerini üzmemek için mi

yoksa dayanamadıkları için mi bilmem, adını hiç anmazlar. Sadece Ramazanın ilk günü annem biraz ağlar. Kendisi söylemiyor ama galiba hastayken "Ben de ilk gün oruç tutacağım, harçlık ve horoz şekeri alacağım." diye tutturmuş. Onu hatırlıyor olmalı.

Özel bir durum olmazsa sadece yaz aylarında gelen Nahit amcamın da üç çocuğu var. Oğlanların yaşı benden büyük. Kız ise benim yaşımda. Oğlanların adı Meriç ve Tuna. Kızınki Arda. Lâtife yengem Balkan asıllı olduğu için çocuklarına oranın ırmaklarının adını vermiş. Bir nevi hasret gideriyor.

Oğlanlar amcam gibi iyi huylu. Meriç ağabeyim Ankara'da Tıp Fakültesinde okuyor. Dördüncü sınıfa geçti Tuna ağabeyim ise bu sene sınava giriyor. Bakalım nereyi tutturacak? Gerçi amcam kazanacağından çok emin. "Zehir gibi üçü de..." diyor. Anne babalarını üzmüyor, planlı tertipli çalışıyorlarmış. Öyle olunca da güvenle girilen sınavdan güvenle çıkılıyormuş. Amcam böyle diyorsa doğrudur.

Yengem de iyidir. Çok uzaklardan gelme bir gelin olsa da annemlerle hiç ayrı düşmez. Kırk yıllık buralı gibi her âdetimizi, yemeğimizi öğrenmeye çalışır. Bize de kendi yemeklerinden yapıp tattırır, durmadan bir şeylerle uğraşır.

Evimizin alt katı daima serili durur bizim. Yaz aylarında gelen misafirlerimiz orada yatıp kalkarlar. Amcamlar, Tekirdağ'daki Aysel halamlar, Mehmet ağabeylerim filan... Yemek içmek yukarıda beraber olsa da istirahat aşağıda daha güzel yapılıyor çünkü alt kat, o kavurucu sıcaklarda daha serin oluyor.

Alt kat dedimse, bizim ev nohut oda bakla sofa değil. İki katlı koca bir konakta oturuyoruz. Ben daha doğmadan satın almışlar burayı. Yoksa bizimkiler daha yukarılarda bir başka mahallede, sıradan bir evde oturuyorlarmış önceleri.

Bahçede yediğimiz yemekler, gelen gidenle yaz günleri güzel geçse de annemin son yıllarda artan böbrek ağrıları eğlencemize, neşemize gölge düşürüyor. Ben çevredekilere, özellikle de anneme belli etmesem de çok üzülüyorum bu duruma. İnsanın en yakınının böyle olması…

Bir de Arda meselesi var tabii ki.

Dört

Arda, amcamın kızı. O gelince evdeki tüm süksem sona erip, -Emine ablam gideli- evin tek kızı olma saltanatım sıfıra iniyor. Hareketleri, tavırları hoşuma gitmiyor, şımarığın teki. Katlanamıyorum onun afralarına tafralarına.

Şı-ma-rık-mı dedim?

Basbayağı şımarık işte!

Sahi, şımarık mı ki o?

Aslında Arda hiç de şımarık değil; şımarık olan benim. Bilmiş bilmiş konuşmasına, babaannemin etrafında pervane oluşuna filan tahammül edemiyorum işin doğrusu. Bozuluyorum.

Hele bir de babaannem, kimseyi yanaştırmadığı sandığının başına geçirip de çeyizlik öte beri vermiyor mu hırsımdan çatlıyorum.

Geçen yaz geldiğinde, beni yokmuşum sayıp, yanına çekerek bir kış boyunca okulda neler yaptığını -anlıyormuş gibi- sorduktan sonra, sandık kokulu beyaz iş bir bohçayı hediye edince çileden çıktım.

Elime geçen bu fırsatı kaçırmayıp, babaannemin sevgili torununa "Evlenmeyi mi düşünüyorsun Arda?" diye sordum. İyi ettim. Niyetim faka bastırıp, kızdırmaktı ama o, saf saf "hayır" manasında başını kaldırdı.

Oh, iyi yaptım işte. "Çeyizlik bir şeyler hazırlıyorsun da..." dedim. Büyük yengem dik dik suratıma baktı. Annem onlara göstermeden, gözlerini ayırıp, üst dişiyle alt dudağını ısırıp, beden diliyle "Ayıp, terbiyesizlik etme!" ikazında bulundu.

Sonra işin aslını öğrendiğimde çok utandım. Meğerse babaannem bahar başında mahalle mahalle gezen bir bohçacıdan tam dört tane bohça satın almışmış. Hepimizin çeyizine hatıra diye birer tane hediye edecekmiş. Hepimizin derken evli olan kızlara, oğlanlara yok. Sadece bekâr kız torunlarına alınmışmış. Emine ablamın, Hatice'nin (Yüksel halamın kızı) ve benimki çoktan sandığa yerleşmişmiş de Arda'nınki de şimdi veriliyormuş. (Ben çeyiz lafından hoşlanmadığım için söylememişler anlaşılan.) Sanki evliliğe meraklıyız.

Lâtife yengem, ağzını açmadı ama "Bu yaşta böylesi kıskançlıklar olur. Bak babaanneniz hiçbirinizi ayırmadan hediye almış. Sen de kıymet bilecek yerde mesele çıkarıyorsun." der gibi manalı baktı.

Arda'nın oralı olmayışına, yengelerimin, annemin kınar vaziyette bakışlarına çok bozuldum. Durumu

çaktırmamaya, pişkinlik etmeye çalıştıysam da herhâlde pembeyle mor arası bir renkte gidip geldim. Ne yapalım, pembe nasıl doğal bir renkse mor da o kadar doğal. İşin aslını nereden bilebilirdim ki?

***

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra Arda, dünkü sürtüşmeyi hiç yaşamamış gibi (aslında benim kabalığım, aceleciliğimdi) benimle koşu yapmak istediğini söyledi. Babaannem "Kız kısmı koşar mı?" diye bir laf ederken, büyük yengem "Umut da onlarla gitsin." dedi. Arda'nın suratında sıkıntılı bir ifade dolaştı; sanki "Aman aman kimse gelmesin." der gibiydi.

Kendileri alışkınlarmış. Bazen amcam da koşuyormuş. Bir ara yengemle amcam göz göze geldiler. Sanki "Biz orada ailece ne güzel koşuyorduk değil mi hanım? Gidene kadar sana bir şey yok. Uslu uslu gelinliğini yap." der gibiydi.

Her neyse. Biz güzergâhı belirledik, ilçe çıkışındaki bizim tarlaya kadar koşacaktık. Orada biraz dinlenecek, eğer yorulmuşsak yürüyecek, yoksa yine koşarak geri gelecektik.

Eşofmanlarımı giymek için odaya girdiğimde annemin babama, "Şişman zayıflayana kadar, zayıfın canı çıkar." dediğini işittim. Anlaşılan sıska keçisine kıyamamıştı. Babamınsa, "Bir şey olmaz hanım. Benim kızım Erkek Fatma bilmiyor musun? Çatılarda, ağaç tepelerinde geziyor. Alışkındır o." diye cevap verdiğini duydum. İyi ki şu göbek adım var. Tam da bana uyuyor doğrusu: Erkek Fatma!

Büyüklerden bu kadar izin çıktıktan sonra koşulmaz uçulurdu.

Kocaman kanatlı kapıya çıkıp, "Amanın ki amanın… Dünya tersine dönüyor; koskoca kızlar çağa (küçük çocuk) gibi hangır hangır koşuyorlar." diyecek ayıplayıcı sözlerin, kınayan bakışların ardımızdan bizi takip edeceğini adımız gibi bilerek yönümüzü yukarı yola çevirdik.

Zaman zaman o önde gitti, zaman zaman da ben. Sokak çeşmesinden su içmek için durduğumuzu saymazsak, hiç ara vermeden tarlaya kadar soluk soluğa koşup kendimizi oradaki eski evin gölgesine bıraktık. Soluklanıp, kızaran rengimizin açılmasını bekledik ve bir müddet hiç konuşmadan öylece oturduk.

Evin anahtarını getirmediğime pişman olmuştum doğrusu. İçerisi serili değilse de eski sandalyeler, kilimler filan vardı, belki uzanırdık, daha iyi dinlenmiş olurduk.

Ben hiç hatırlamıyorum ama burada eskiden -dedemin zamanında- yazları oturulurmuş bile. Yani harman zamanı… Babam bugün bile "Tarladaki yaz akşamlarını hiç unutamam." diyor. Yemeği, uykusu, sabahları bir başka olurmuş. Gece kuşlarının ötüşünü, çakal seslerini, köpek ürümelerini dinleye dinleye uyurlarmış.

Çeşitli hatıralarını, tırpancılığa özenip de ayağını nasıl yaraladığını, eşeğe binmelerini filan öyle güzel anlatıyor ki, benim bile o günlere gidesim, burada kalasım geliyor. Hatta bir keresinde amcamla babam müşterek bir tarla hatırasından bahsederken imrenip,

"Tekrar oraya göçelim. Orayı çok merak ediyorum." demiştim de amcam, "Evlendiğin zaman orayı sana verelim. Balayını orada geçir." diyerek benimle dalga geçip utandırmış, dediğime diyeceğime pişman etmişti.

Tarla kenarındaki iğde çiçeklerinin bayıltıcı kokusunu içine çekerek kendinden geçen Arda'ya anahtarı almadığıma pişman olduğumu söyledim. "Aman aman ben örümcekten korkarım." dedi. Doğrusu, ben hiç bu yönünü düşünmemiştim. Tozlu pisli yerde elbette ki örümcek de olurdu, akrep de… Amcamın Sarı Kız'ı yine bilmişliğini göstermişti işte. Şimdi gel de çatlama. Benim tarafımda ne örümcek ne fare var.

Bir iki yutkunmadan ve tereddütten sonra, yeni öğrendiği bir şeyi benimle paylaşmak istediğini söyledi. Söz vermeliymişim, yoksa çok ayıp olur, kimsenin yüzüne bakamazmış. Şimdi anlaşılıyordu niye buraya gelmek istediği.

Söz verdim, hatta yemin ettim. Büyük sırrı ise kendisini leyleklerin getirmediğini öğrenmiş olmasıymış. Okulda kızlardan duymuş. Bir Leyla varmış, pek fenaymış. Leyleklerden, bazı arkadaşlarının zannettiği gibi hastaneden gelmediğini, boş dersin birinde bahçede o söylemiş. Öğrendiği gün kendisi çok tuhaf olmuş. Ağabeyleri de acaba biliyorlar mıymış?

Yeminim bunun için miydi? Bugün ben ona bilmişliğimi göstermeliydim. Bunu benim iki sene önce duyduğumu soğukkanlılıkla söyleyerek dünkü acıyı çıkardım. Oh ne iyi etmiştim. O ise her zamanki ağır tavırlarıyla yüzüme baktı. Sadece "yaa" dedi.

Geçen yaz, bu koşuyu daha birçok kez tekrarladık. Daha bir sürü sır(!) verdi. Yemin ettim söylemem. Bakalım bu seneki gelişlerinde yine koşu yapmamızı isteyecek mi?

Beş

Sabah, annemden zılgıtı yedik.

Ağabeyimle yataktan çıkmadan söz düellosu yapıyorduk. Sebebi ise yatak toplama sırasının kimde oluşuydu? O, bende olduğunu söylüyordu, ben ise onda olduğunu. Ağabeyim yaşının büyüklüğüne güvenip –çok zaman yaptığı gibi– işi üstüme yıkmaya çalıştı; o da yetmedi, kafama yastık fırlattı. Aklı sıra terör estirip beni yıldıracak.

Altta kalır mıyım? Ben de ona masadaki yarım sürahi suyu attım. Sürahi elimden düşüp, yorganın ucunda yalanan, ayağı sakat kedimize değince kıyamet koptu. Kedi korkarak yerinden fırladı, ağabeyim de hırsla peşinden. Hem de yarı beline kadar ıslanmış bir vaziyette. Odayla bir kovalaşmaya başladık. Bir yandan da birbirimize kırıcı sözler söylüyoruz. Sanki bir daha birbirimizin yüzüne bakmayacağız.

Gümbürtüleri, bağırışları duyan annem oda kapısını açtı ve "Tüh size utanmazlar" dedi. Sabah erkenden, iki katır yükü peynir gelmiş, kış için onlar bidonlara tenekelere basılacakmış. Aşağıdaki ev temizlenecekmiş, iki güne kadar amcamlar geliyormuş. Daha kahvaltı edilmemiş, amcamla babam süt içip gitmişler. Ev işi olduğu gibi duruyormuş. Onlar bizden medet

umarken, bizim yaptığımız evlatlığa sığar mıymış? Edepsizliğin ne lüzumu varmış filan. Daha önce duyduklarımızdan...

Yorganı yerde ve ıslak görünce bana da ters ters baktı. "En çok da senin edepsizliğine üzülüyorum. Kız kısmı birazcık hanım olur. Eline iş yakışır. Oğlan kısmından kimse iş ummaz. Benim bugünüm var yarınım yok. Orta yerde kalınca size kim bakar? Hep o babanın yüz vermesinden böyle azıyorsun!" dedi, kapıyı çarptı çıktı. Onu hiç böyle sinirli görmemiştim. Büyük ihtimalle o da evden birinden zılgıt yemişti.

Ne söylese haklıydı da o da kız-oğlan ayrımı yapmasaydı. Her zaman oğlunu kayırıyor. Çarşıdan iki ekmek getirse, "Aman benim oğlum nasıl yorulmuş" diye ne yapacağını bilemiyor. Hemen ayran yapıp getiriyor, ağzına çikolata tıkıyor vs. Ben de iyi yapıyorum işte; intikamımı alıyor ve onun kıymetli oğluna bilerek iş gösteriyorum.

Ben ikinci sınıftan beri yatağımı kendim toplarken, benden kaç yaş büyük olan koskoca oğlan yatağını anasına toplatıyordu. Tırnağını bile anneme kestiriyordu liseye geçene kadar. Benim yaptığım iş gayet normal, ağabeyiminki ise olağanüstü. Ne âlâ ne âlâ...

Her neyse, bugün birazcık yardım edeyim. En azından bu odayı toplayıp gıcır gıcır edebilirim. Çünkü evin günlük işlerinin arasında fazladan bir de peynir işi çıkmış. Peynir günü evde çok iş oluyor.

Amcamın yaylada tanıdıkları var, önceden tembihliyor, onlar da getiriyor. Peyniri komşularımıza göre

fazla basıyoruz biz. Çünkü bir miktarı da Nahit amcamlara gidiyor.

Başka yerlerinkini bilmem ama yaylanın peyniri lezzetli oluyor. Araba gidemeyecek yerler olduğu için, katır sırtında kaç saat yürüyerek getiriyorlarmış. Çok zahmetli imiş. Amcam her zaman çetin şartlarda yapılıp getirilen ürün için "Çekilen eziyete göre peynir bedava." diyor. Her diliminde büyük alın teri varmış.

Bugün akşam yemeği için mutlaka babaannem peynir helvası yapar. Bizde gelenektir bu. Ta gelin geldiği zamandan beri bu böyleymiş. "Bugün peynirin düğünü, istediğiniz kadar yiyin." der. Zaten biz de ailece taze peyniri çok severiz. Koca koca dilimleri tuzsuz götürmek zevkli oluyor.

Adım gibi emin olduğum bir şey daha var: Babaannem ayrıca dolaba koca bir kap amcamlar için taze peynir ayırır. Sanki oralarda peynir yok. Zannediyorum tuza girdikten sonra lezzeti azalır diye düşünüyor.

Bir ara Brucella korkusuyla yememiştik ama amcam peynircilerin güvenilir olduklarını, sütü kaynatıp öyle mayaladıklarını söylüyor. Adam Kur'an üstüne yemin ediyor, kendisi de lokma lokma yiyormuş. Mikroplu olsa ona bir şey olurmuş. Hem o ta dedemin zamanından beri müşterileriymiş. Koca koca kazanları bizim dükkânımızda kalaylanıyormuş. İstanbul'a satılmak için giden tenekelerin ağzı bizim dükkânda lehimleniyormuş. Bunca ahbaplıktan sonra güvenmemek hıyanet olurmuş.

Benim de çenebazlığım üstümde yine. Şunca işin kaynadığı saatte peynir muhabbeti yapmaz mıyım?

Annemden yeni bir fırça gelecek durduk yere ama ben o ağabeyim olacak ana kuzusuna göstereceğim elbet? Anasının eteğinin altına gizlenme numarası yapıp dursun şimdilik. Sonra görür o!

***

Elektrik süpürgesiyle evi süpürmek, büyük odanın camlarını silmek, yatakları toplamak derken vakit neredeyse öğleni buldu. Yengemin hazırladığı kahvaltının bulaşıklarını da ben yıkadığıma göre, bugün bayağı iş görmüşüm. Artık bana dokunmamaları lazım. Pek hoşlanmadığım onca işin altından kalktığım gibi, öğleden sonrayı televizyon izleyerek geçirebilirim. Tabii ki anasının kuzusu maça gitmez de kumanda müdürlüğünü ele almazsa.

***

Günün kalan kısmında acıklı bir aşk filmi izlemek iştahıyla oturduğum ekran karşısında -basın toplantısı yaparak beni rahat bırakmama kararı alan işbirlikçiler- hiç de rahat bırakmadılar.

"Zil çalıyor kapıya koş Çağla! Bahçe sulandı mı bugün? Domatesler susuzluğa dayanmaz. Telefona bak. Canımız da şöyle buz gibi bir ayran çekti, köpüklüce kim yapar acaba?" falan filan. Sabahtan beri önleri sıra koşturuyorum da acıyan yok. Ellerinden gelse bir de badana yaptırıp evin yüzünü sıvatacaklar. (Yok, bu uydurma oldu. O kadar da değil...)

Bizimkilerin üstün gayretleri neticesinde, gözyaşı kokan filmin başını izleyemediğim gibi sonunu da öğrenemedim.

Acaba esas oğlan hapishaneden çıkıp da sevdiği kıza kavuşabildi mi? Benim gibi 60'lı yılların romantik filmlerinden hoşlanan Hatice'ye sorarım ben de. İzlese izlese o izlemiştir.

Son kere çalınan zilin sesine bizimkileri söyletmeden kalkınca, kapıdakilerin Hatice'yle Yüksel halam olduğunu gördüm. İyi adam lafının üstüne gelirmiş, sevindim. Evet, tahmin ettiğim gibi onlar da aşağı evin temizlendiğini bildiklerinden "Yardım edilecek bir iş varsa yapalım." diye gelmişler.

Genellikle bu işleri iki elti, yani annemle yengem yaparlar ama annemin böbrekleri, yengemin tek başına işe yetişememesi bu sene adam çağırmalarına sebep oldu. İşin işe karıştığı bir günde fazla adam göz çıkartmazdı.

Temizlik için çağrılan ana-kızı görünce kendimden utandım. Masallardaki devanalarına benzeyen anne ile onu aratmayan kızı, o her biri bir adam ağırlığındaki iri koltukları, dolapları "ıh" demeden kaldırıyor, altını temizleyip yerine koyuyorlardı. Devamlı dışarıya iş yapan bu ikili akşama kalmadan gıcır gıcır ederlerdi dört yanı.

Ettiler de... Çırpılmadık ne halı koydular, ne de kilim. Bu tempoya adam mı dayanır ya? Ben olsam hastanelik olurum vallahi ama onlar. Yarın bir başka yere, öbür gün bir başka yere. Hep çalış hep çalış...

Keşke çalıştıkları yerler hep ev içi olsa. Harman zamanı kızgın güneş altında tarlalara, sonbaharda kömür taşımaya; bulgur elemek, değirmen işlerine yardım etmek için çağrılan yerlere gidiyorlarmış.

Onca işe rağmen doğru dürüst yemek yedikleri de yok. Kızı içmiyor, lakin anasının ağzından sigara düşmüyor. İçlerini bilemeyiz ama kim bilir ne dertleri vardır.

Bizim Çağla Hanım da yani bendeniz, bu sıcakta serin evin içinde yatağını toplamaya, evi süpürmeye erinmekle, hayattaki tek ağabeyine çile çektirmekle meşgul akşama kadar. Utan ey, pireyi deve yaparak mesele çıkaran şımarık kız!

***

Vahit'in, yani yengemin sevgili kocasının ısmarladığı karnıyarığı, bir tanecik görümcesi (en azından şimdilik. Çünkü öbür halam ta Tekirdağ'da oturuyor) Yüksel halam yaptı. Babaannemin peynir helvası, annemin çorbası, Hatice'yle Çağla'nın salatası derken akşama güzel bir menü hazırladık. Babaannemin ısrarıyla dükkâna Muammer enişteyle Ethem ağabeye de telefon ettik, geldiler. Bol demli çay ve doyumsuz bir sohbetle güzel bir akşam geçirdik.

***

Geç saatte çay bulaşıklarını –bu sefer gönüllü olarak– yıkamak için mutfağa girdiğimde pencere önüne dizili peynir bidonlarına takıldı gözlerim. (Bir iki gün yukarıda kalır. Suyu, tuzu kontrol edilir, sonra da aşağıya bodruma götürülür bunlar.) Ağzından biraz aşağıya inmişti. Anneme sordum, acaba başka bir yere mi pay edilmişti? Aldığım cevap ilginçti doğrusu. "Tuzu yiyen taze peynir böyle çöker. Tıpkı ağza alınmadık sözleri, hakaretleri bastırmak için lazım gelen sabır gibi."

Kırk sene kalsa bu benzetmeyi yapıp karşımdakine ders veremezdim. Akıllı kadındı vesselam. Tavsiye ettiği şeyi kendisinin de uyguladığı anlaşılıyordu. Yoksa bu kalabalığın içinde nasıl geçinirdi bunca zamandır.

Gece yatağa girdiğimde, bir tanecik ağabeyime dil kalmadı döktüm. İyi ki bir delilik yapıp da kalbini kırmamışım. Uykuya gönül rahatlığıyla geçebilirdim artık.

Haa, bu arada asıl konuyu unutuyordum az kalsın; esas oğlan kıza kavuşmuş. Bir de oğulları olmuş.

Altı

Bugünlerde şöyle layığınca sabah keyfi yapamıyoruz. Sebebiyse...

Gözümü annemin dürtüklemesiyle açtım. "Çabuk kalk! Bir araba turist gelmiş. Pijamalarınla kimseye görünme. Fırla bizim odaya."

Hoppala, saat daha dokuz bile dememiş. Bu saatte ne zorları varmış ki?

Biz ağabeyimle annemlerin odasına doğru zoraki sabah koşusu(!) yaparken, annem de alelacele yorganla çarşafları yok ediyor. Bu işlerde beceriklidir. Hokus pokus, yokuz yani.

Her zaman konakta yaşıyoruz diye övünüyoruz ama böylesi sürprizleri de yok değil. Konak dedikse, her adama ayrı oda olmadığını, ağabeyimle benim "büyük oda" denilen, misafir odası görevi de gören, evin, manzarası en güzel odasında yattığımızı da belirtmeden geçmeyelim.

Şimdi nasıl anlatsam ki... Bütün ilçe önümüzde; ta dağın dibinde görünen Selçuklular döneminden kalma Ulucamii, Şifaiye... Karşımızdaki hastanenin çam ağaçlarıyla bezeli bahçesi, devamlı açık olup, renkli anların yaşandığı hastane büfesinin önü, yani cıvıl cıvıl bir görünüm. Kimseye kaptırmıyoruz burayı.

İkinci büyük odada babaannem kalıyor. Küçükken iki kız, yani Emine ablamla ben, onların odasında yatardık. Dedem öleli beri babaannem kimseyi yanaştırmıyor yanına. Sebebini bilemiyoruz. Büyük aşkının hatıralarıyla baş başa mı olmak istiyor nedir?

Onun yanındaki küçük ve birazcık da karanlık odada yengemler kalıyor. Bahçe tarafına bakan oda ise annemlerin. En sakin yer orasıdır. Bu odaların hepsinin de ahşap işlemeli tavanı mevcut. Alçıdan yapılmış şömine biçimli ocakları birer harika. Şekilli pencereleri, sedirleri, dolapları filan da var.

Biz daima içinde olduğumuz için farkına varamıyoruz ama dışarıdan gelenler, özellikle bugünkü gibi yurtdışından gelenler ayılıp bayılıyor, bu evde yaşamaktan son derece mutlu olduğumuzu düşünüyorlar.

Nasıl olsa evin temizliğini biz yapmıyoruz, onun için hava hoş. Annemler için pek de öyle sayılmaz. Arada bir şikâyetlerini duyuyorum, koca evde yaşamanın zorluğunu filan...

Yaz aylarında Emine ablam gelince sofadaki sedirde yatıyor. Zavallıma başka yer yok çünkü. Ailece gelenlere, yani evli olanlara aşağıyı açıyoruz. Rahat oluyor. Allah nasip eder, Emine ablam da evlenirse onlar da aşağıya inerler.

Gerçi babaannem ona evde kaldı gözüyle bakıyorsa da sırada daha Ahmet ağabeyim var. O da amcamın çocuğu ama nedense yabancı gibi geliyor bana. Aramızdaki yaş farkından mıdır sık sık gelmeyişinden midir yahut da mesafeli duruşundan mıdır nedir bilemiyorum ama ona pek alışamıyorum.

Ben de konuyu iyice dağıttım. Oda neresi, evlenme neresi. Sabah sabah uykulu kafayla bu kadar anlatabiliyorum herhâlde.

Elin turistine pejmürde çıkacak hâlim yok. En sevdiğim mavi kotumla mavi penyemi giydim. (Pardon Emine ablam kot dememe kızıyor. Blucin demeliymişim.) “hadi çıkalım” dedim ama ağabeyim annemlerin yatağına girdi, oralı bile olmadı. Tembel şey; yine ayran, su ikramını (eğer yengem vişne şerbeti hazırlamışsa onu) bana yıkacak.

Bu turistler de bir iki gün sonra gelselerdi ölürlerdi sanki. Yarın amcamlar burada oluyorlar. Meriç ağabeyimle Tuna ağabeyim mükemmel İngilizce biliyor. Adamların karşısında çatır çatır konuşurlardı da biz de havamızı atardık. Babamın yabancı dili Fransızcaymış. Okul biteli çok olduğu için bildiğini de unutmuş. Birkaç kelimenin dışında pek bir şey konuşamıyor. Her neyse, biz güleryüz gösterelim de en iyi dil o olsun. Hani Barış Manço da “En iyi dil, tatlı dildir.” demiş ya. Onun gibi bir şey.

Allah’tan babam bugün çarşıya gitmemiş. Aşağıda tamir edilecek priz mi varmış neymiş. Ne iyi olmuş. İyi kötü misafirlerle anlaşırız. Şu Türk filmlerindeki

anlaşmalar gibi. Önceki senelerde bir iki kez babaannem bile anlaşmıştı(!)

***

Yanılmamışım. Yine tercümanları yok. Güya belediyeden şöyle böyle dil bilen bir görevliyi de yanlarına almışlar. Bize göre tenleri daha kırmızı duran sekiz on kişilik turist kafilesi, ben odaya girdiğimde, başları yukarıda ağaç oyma tavana hayran hayran bakıyorlardı.

"Welcome" dedim bilmiş bilmiş. En uzunları, yani benim iki katım olan saçları iki örgü olan adam, yüzüme bakıp güldü. "Thank you little girl" diye cevap verdi. Belediyeci, suratıma baktı. Yüzünde hayret eder bir ifade vardı.

Sevgili belediyeci amcacığım, biz de iyi kötü mürekkep yaladık. Bugüne bugün sekizinci sınıf bitti. İki üç ay sonra liseliyiz. Ne haber? Ellemeyin, oncacık da bizim havamız olsun. Daha ne kelimeler biliyorum ben. (Yok burası biraz dayıvarî oldu. İnşallah içimden geçenleri anlamamıştır. İngilizcem hiç iyi değil.)

Bir iki kadın sedire oturdu. Bakışlarında, "Keşke şu Amerikan işi blucin yerine yöresel bir entari olsaydı. Güzel güzel fotoğraf çekerdik ama bunun neresini çekelim?" ifadesi var gibiydi.

Şimdiye kadar hiç bu şekilde düşünmemiştim. Acaba onlar öyle demiyorlardı da ben mi uyduruyordum? (Bu gibi şeyleri bazen uyduruyorum. Kendimi onların yerine koyup, ne düşünebileceklerini hesap ederek içimden cevap veriyorum. Empati mi sempati mi o işte. Haklısınız turist teyzeciğim.) Utandığımı hissettim. Ayran ikramını gözlerim yerde yaptım.

Şu yabancılar da ne kadar meraklı oluyorlar. Lavabodan mutfağa, sedirden dolap rafına kadar incelediler, fotoğraf üstüne fotoğraf çektiler. Yere yatıp çeşitli açılardan, hiç konuşmadan evi kameraya alan gür sarı bıyıklı adam, kim bilir kaç film bitirmiştir?

Çat pat Türkçe bilen saçı iki örgülü adam –en çok konuşan da o zaten– dışarıyı gezerken, çatıdaki antenlerin bolluğuna hayret eder gibi bir tavır çizdi. Çoğunu anlamadıysam da "Ne gereği var tarihî dokuyu bozmaya? Şu oluklu kiremitlerin arasına bu çirkin teknoloji oluyor mu? Ya da görünmeyen bir yere, daha küçük ebatlarda koysaydınız." gibi bir şeyler söyledi. (Belki de empati gene)

Annemin en kızdığı şeylerden biridir bu zaten. Antenler yani. Normalde kavga döğüş olmasa da elektroniğe çok para harcayan babama arada bir, "Ne zaman evlatlarını düşüneceksin? Varını yoğunu bunlara harcıyorsun. Şehirde bir ev alsan daha iyi değil mi? Okul kazanıp buradan gittiklerinde lazım olmaz mı?" filan diye çıkışıyor. Babamın umurunda bile değil. Duymazdan geliyor hep. Kaplumbağa rahatlığını yaşıyor. Evi sırtında imiş gibi.

Bazen kedilerin peşi sıra çatıya çıktığımda, benim de dikkatimi çekiyor bu antenler. Pazar günleri, eğer başka işi yoksa, çatıya çıkıp onları düzelterek vakit öldürüyor babam. Bizler de yardımcı rolleri üstleniyoruz. "Tamam babaaa. Azıcık daha sağa çevir. Olmadı hayır." filan. Amcam bazen, "Yeter artık Sait. Kiremitler kırılıyor. Bu olukluları artık bulamıyoruz." diyor ama yine de pek fayda etmiyor. Bir iki hafta

sonra büyük bir hasretle damı boyluyor. Yengeme göre "Damdaki Kemancı" o. Bana göre de damdaki antenci.

Neredeyse öğleni bulan gezmelerinden sonra misafirlerimiz hayran ifadelerle gittiler. Saçı örgülü adam çıkarken, çantasından üstünde İngiliz bayrağı olan bir kalem çıkarıp verdi. Güleç bir çehreyle "Goodbye. Your house is very nice." dedi; ben de ona "Thank you. Come again" diye cevap verdim. Belediyeci yine yüzüme baktı.

***

Akşamüstü güneş ufukta sarılı kızıllı akide şekeri gibi erirken amcamlar köşebaşından kırmızı arabalarıyla göründüler. Babaannem sabahtan beri nöbet tuttuğu sedirden "Geldiler, geldiler!" diye gençleşmiş bir sesle bağırırken, bütün aile kapıya koştuk. Tabii ki babam hariç... Bizde sarılıp el öpmeler, kucaklaşmalar gırla giderken, o, çatının tepesinde, sabahki turistin "Bu kadar anten yeterli değil. Yine alın." dediğini sanarak, şimdiye kadar görmediğim büyüklükteki yeni bir anteni takmakla meşguldü.

Yedi

Sabah sofrasında, ilk gün geleneği hâline gelmiş "sac üstü yağlama" ile amcamların gelişini kutluyoruz. Günlerden pazar olduğu için babamla büyük amcam da evdeler. Yani üç erkek kardeş bir arada... Konuşmalar gülüşmeler, çocukluk günlerinden bahsetmeler. Bir çelik çomak oynamadıkları eksik. Ya da

bilye… İmreniyorum hâllerine. Keşke ağabeyimle biz de öyle olsak.

İlk gün (ta çocukluğundan kalma) herkese uygu- ladığı utanma rollerini yaşayan ağabeyimin dışında, herkes şen şakrak ve neşeli… Kapı arkasına gizlenme numarası, sırık gibi olmuş boyuyla bağdaşmadığı için, şimdilik susmakla idare ediyor. Hele karşısında kız da olursa temelli sıkıntıya düşüyor. İçten içe gülüyorum. Hürmet gösterip oflayıp puflamasa bile, can sıkıntısı olduğu yüzünden açıkça okunuyor.

Arda bizim sülâleye ters düşecek biçimde açık tenli ve alımlı. Üç kardeş de anne tarafına çekmişler, am- camla ilgileri yok. Bizim esmer tenimizin yanında on- lar turist gibi duruyorlar. İtiraf etmek gerekirse üçü de dizi artistleri gibi. Hani şu gençlik filmlerindeki gibi olanlarından.

Amcam da az yakışıklı değil yani. Polis üniformasını ilk giydiği gün çektirdiği resmi görseniz hayran olur- sunuz. Işıl ışıl parlayan gözleri, hafif çatık kaşları, her teli ayrı parlayan saçıyla eski artistler gibi poz vermiş. Yengem boşuna peşine düşüp de buralara kadar gel- memiş. Sonu mutlu biten filmlerden yani.

Lâtife yengem, amcamın ilk görev yeri Lüleburgaz'da, arkadaşı olduğu bir fotoğrafçının kız kardeşiymiş. Amcam, "Memleketten fotoğraf istiyorlar." bahane- siyle sık sık uğradığı fotoğrafçının, üst katta oturup, bir iki kez aşağıya çay getiren bacısına abayı yakmış. Dedemler "Tanımadık bilmedik yerlerin kızına gü- ven olur mu?" diye önce pek sıcak bakmamışlarsa da sonraları "göçmen gelin"lerinden çok memnun

kalmışlar. Dışarılı olduğu için mi, yoksa yaratılış meselesi mi bilmem, amcama bakarken yengemin gözlerinin içi gülüyor.

Bizimkiler, yani annemle büyük yengem öyle değiller. Belki onlar da aynı muhabbeti taşıyorlardır da belli etmiyorlardır. Malum, babaannem, dedem, başka yaşlılar ne de olsa gelenek kuralları söküyor buralarda.

Gerçi şehirde yaşayan dayım ve teyzemler de muhabbet konusunda fena değiller. Duygularını açığa vururlar çoğu zaman. Küçük yer hassasiyeti olsa gerek bizimkilerinki.

Çenebazlığım üstümde yine. Arda'dan nerelere geldim. Amcamın sarı kızı bu sene daha bir büyümüş. Bu sıcakta yelekle geziyor. Birkaç sivilce izi kumral teninde kötü gibi dursa da güzelliğine zarar vermemiş. Karnesi gayet iyiymiş. Amcamın gururla söylediğine göre, Tuna ağabeyimin de sınavı çok iyi geçmiş. Güzel bir yer bekliyorlarmış. Daha tercih etmemişler ama onun Ankara'da ODTÜ'ye gireceğinden eminlermiş.

Çocuklar kendilerinden bahsedilirken kızarıyorlar nedense. Ben böylesi başarılarla anılsam, herhalde zevkten dört köşe olurdum. Zavallı ağabeyimin ise hiç şansı yok bu konuda. Okulla arası oldum olası iyi değil. Şimdiye kadar eve pek iyi karne getiremedi garibim. Zorla mı; sevmiyor işte.

Amcam ağabeyime dijital fotoğraf makinesi getirmiş. Malûm, sınırdalar. Bu gibi pek çok ürün geçiyor ellerinden. Hesaplıymış da. "Keşke bana da

getirseydi." diye iç geçirdim. Aklımdan geçeni anlamış gibi, "Sana da öbür seneye" dedi.

İnşallah sevgili amcacığım, çok sevinirim. Bayramlarda Nilüfer bizim fotoğrafımızı çekerken el sürdürtmüyor sevgili makinesine. Kırk poşete sarıp, kırk çantaya kilitliyor. Dünya kaç bucakmış gösteririm ona. Bol bol fotoğraf çekerim. Hem bazen kedilerimin öyle güzel pozları oluyor ki anında kaydetmek istiyorum. Belki Emine ablama bayram tebriki yerine bile gönderirim.

Yengem benim için, sarılı kırmızılı ipekten elbiselik kumaş getirmiş. Diğerlerine yani annemlere de var ama ben sadece kendiminkiyle ilgileniyorum. Benimki daha pahalı bir şeye benziyor. Kaçak dedikleri galiba.

Birden, dünkü turistlerin yöresel elbise arzulamaları aklıma geldi. (Daha doğrusu uydurduğum) Hazır elimde Naciye Sultan gibi terzi bir yengem varken, bunu niye eski tarz bir modelde diktirmiyorum ki? Şöyle yanlardan yırtmaçlı, kol ağızları uzun ve bol. Yakada süslü düğmeler filan. Eski Türk filmlerinde gördüğümüz kıyafetler gibi.

Teklif etsem mi? Bizim geleneklerde yengeye bu teklif hakkı var mı ki? Adım gibi biliyorum ki bu kumaşı annem çeyizlik için sandığa koyacak. Diktirme teklifime sinirlenecek ve yüzüme dik dik bakacak, aklımdan geçen fikri geri yerine tıkacak. Mevcutlar neyime yetmiyor ki! Her bayram bir şey alınıyor zaten. İstanbul'dan hediye gelenler de var. Hem bu yaşta gelin adayı gibi eski modelleri niye istiyorum ki?

Aynen tahmin ettiğim gibi oldu. İşbirlikçiler, yani üç elti ben ağzımı açma fırsatı bulmadan kumaşı yerine koydular. Yani naftalin kokan diğerlerinin yanına. Kız kundakta, çeyiz sandıkta olmalıymış ya! Ben de çok meraklıyım hani bu tür şeylere!

Sonunda sevgili turistlerimizin yanına yine entarisiz çıkma mecburiyetinde bıraktılar. Ben biraz da somurtarak kendi üstümde nasıl duracağının hayallerini kurarken, küçük yengem, "Bedenin daha oturmadı. İlerde bununla harika bir kıyafet diktirirsin. Arda'ya da aldım." dedi. Arda'yla bakıştık. İkimiz de aynı yaştayız ve ikimiz için de çeyiz planları yapanlar var. Önceden olsa bu bakışmaların ardından kıkırdardık. Nedense bu sefer biraz üzüntülüymüş gibi geldi bana. Geçen yazki dert ortağı olma konumunu onun gözünde hâlâ koruyorsam, bugün yarın sebebini anlatır zannediyorum.

***

Evet, yanılmamışım. Zavallı kuzenimin (aslında bu tabiri sevmiyorum hiç) amcakızımın başında bir sıkıntı varmış ve altından kalkamıyormuş. Meraklandığımı seziyor ama bu kalabalıkta imkânı yok anlatamazmış. Koşu desek, tarlaya gitsek acaba bizimkilere yutturabilir miyiz?

Öbür hafta İstanbul'dan Emine ablamla Ahmet ağabeyim geliyor. (Ahmet ağabeyim sık gelmediği için ağır misafir durumunda. Ömrü dışarılarda geçiyor. Hop Romanya'da hop İtalya'da.)

Ev daha da şenlenecek. Misafirlerimizi görmeye gelenlerle küçük bir düğün ahalisi toplanacak. Uzun

lafın kısası, Ankara Keçisi'yle Sarı Kız'ıyla tarladan başka yerde dertleşme imkânı bulunmayacak.

Acaba hepimizin büyüğü Emine ablaya danışsak nasıl olur? Telaşla, "Aman aman kimse duymasın, ikimizin arasında kalsın." diyor bizim Sarıkız. Tamam, kimseye söylemem ama acaba o çok sıkıntılı dert ne olabilir?

***

İkimiz de, yani amcakızları, baş başa kalabilene kadar günlerimizi nasıl geçireceğimizin hesaplarını yaparken bir şey imdadımıza Hızır gibi yetişti. Dün babamın yeni anteni için çatıya çıktığımda, ta Mehmet ağabeyimin lise yıllarından -belki de daha eskiden- kalma bir kutu hazine buldum. Yani bir sürü kitap; hem de acıklı aşkların olduğu, mendil isteyen türden.

Cahit Uçuklar, Kerime Nadirler, Peride Celâller, Reşat Nuriler vs.

Arda'yla elele vererek tozlu kitapları bizi öksürten bir iştahla silkeleyip temizleyerek okunacak hâle getirdik. Harikaydı. Öğretmenlerimizin bize tavsiye ettiği kitaplara benzemeyen bu yenileriyle başka dünyalara doğru gidecektik.

"Gelin bulaşığa yardım edin, nereye kayboldunuz? Soğan-maydanoz toplanacak, salata yapılacak, nerede bu kızlar?" sözlerine rağmen, büyüklere pek göstermek istemediğimiz, romantik sevdalara derinlemesine inerek, hayal âleminde kulaç atmaya başladık çok geçmeden.

Sevgilinin penceresinin önündeki diz boyu kara çizilen kocaman kalpler, mum ışığında bakışarak yenen yemekler, tren yolculuğu, sallanan eller, mendiller, hıçkırıklar, ince hastalıklar, karasevdalar. İnternetin, faksın, cep telefonlarının hayalinin bile olmadığı siyah-beyaz dönemler. Ay ne kadar da romantik, bir o kadar da basit.

İyi güzeldi de Sarı Kız okudukça niye benden daha fazla elemleniyordu ki. Konular çok mu ağır geliyordu acaba? Ergenlik denen şey bu muydu? Evet evet, galiba okuduğumuz aşk kitapları bizim yaşımıza göre fazla geliyordu. En iyisi -bu ağlamaların sebebini büyükler kurcalamadan- kitapları yerine geri kaldırmalıydı.

Belki de birileri vakti zamanında Emine ablam görmesin diye, mahsustan oraya eski eşyaların arasına saklamışlardı. Onlar her kimse, benim gibi bir keçinin çatıyı dağıtacağını hesaba katmamışlardı anlaşılan.

Evet evet, ilk fırsatta yok etmeli bunları. Çünkü okudukları, Arda'yı bayağı hüzünlendiriyor. Dün ağladı da bir ara. Kitabı bağrına basıp gözyaşlarına gömüldü. Bana kalırsa o da iyice hayalperest olmuş. Sonuçta bir kitap değil mi? Durup durup ağlamanın ne âlemi var ki? Ben öyle miyim bir baksın. Hem okurum, hem de hayatla dalgamı geçerim.

Yarın bir ara Arda'yı Nilüfer'e götürmenin yolunu bulmalı. Karneden beri görüşemiyoruz zaten. Onun şen şakrak hâline ihtiyacımız var. Meseleleri çözümde üstüne yoktur. Kulağı da çok deliktir.

Okulda bazen "Lüferajans" bile diyoruz. İlk haberler ondan çıkar hep. Eğer gidecek olursak epeyce dedikodu yaparız, Bizim Sarı Kız'ın da belki keyfi yerine gelir biraz.

O da ne, ayağıma dolanan bir şey var. A! Benim kuyruğu kesiğim. Yani alacalı kedim. Mırıl mırıl bir şeyler anlatıyor gibi. Ben, ben galiba bugünlerde kedilerimi de ihmal ettim. Suratıma ikisi de küskün gibi bakıyorlar. Canlarım benim. Sizi hiç unutur muyum? Yarın size güzel bir mama hazırlarım, bir de yıkarım, barışırız. Sel gider kum kalır değil mi? Yani Arda gider sizler kalırsınız can ciğer dostlarım olarak.

***

Geceye biraz heyecanlı girdik. Biraz değil bayağı desek daha doğru olur herhalde. Bizim Umut Efendi, yani ağabeyim, kendisi gibi süper çalışkan(!) arkadaşlarıyla, akşam yemeğinden sonra istasyona kadar bisiklet yarışması yapmak için anlaşmışlar. Dondurmasına hem de.

Hani kış boyunca çok çalıştılar ya, acısını çıkarma hakkına sahipler! Annem fazla razı olmasa da gittiler işte. İstasyona çok az kala, aniden önüne çıkan bir başka bisikletliye çarpmamak için fren yapınca, hafif bir uçuş yapmış ve çarptığı yerde kafasını boydan boya yarmış bizim nazlı.

Yemekten sonra akşam çaylarını içtiğimiz avluda, kafadarların birisini karşımızda görünce şaşırdık. Bu gibi haberlerin ne kadar çabuk ulaştığını bilirsiniz. Maaile -babaannem hariç- hastaneye hücum ettik.

Kafasına on küsur dikiş atılmış kazazedenin başına arı kovanı gibi üşüşünce, acil servistekiler de ağabeyimin ahbapları da şaşırır gibi oldular.

Dost bugünde belli olur arkadaş. İyi zamanda herkes dosttur zaten.

Bazen iş kaynadığında kalabalık olduğumuza içten içe kızsam da amcamlarla gurur duydum bugün. En çok annemin etkilenip üzüldüğü kazada, bir de çok komik bir şey oldu. Ağabeyimi eve getirdikten sonra, hepimiz büyük odaya doluşunca, yarı kalabalıktan, yarı da ağabeyimin Nasrettin Hoca gibi sarılı kafasından ürken kediler, miyavlayarak, yıldırım hızıyla bir kaçış kaçtılar ki görmeye değerdi. Hepimiz kahkahalara boğulduk. Amcam belki yarım saat güldü. Ben ise en çok Arda'nın, benim Sarı Kız'ımın neşelenmesine sevindim.

Sekiz

Babamla annem yarın şehre gidiyorlar. Ağabeyimin bisiklet kazasından beri annem bir türlü kendine gelemedi. Bana çok benzeyen narin vücudu, artık fazla heyecanlı şeyleri kaldıramıyor. Hem muayene olacak, hem de anneannemi ziyaret edecek.

Anneannemi bu yaz henüz göremedik. Her sene, misafirlerimizi yolculadıktan sonra şehre anneannemi, teyzemi ve dayımları görmeye gidiyoruz. Ara sıra böyle gitmeler olsa da fazla kalınmayıp tez dönülüyor. Şimdilik ikisi gitsinler, Ağustos sonlarında hep beraber gideriz.

Zavallı anneannemin gözlerinde ciddi oranda görme kaybı olmuş. Galiba şeker hastalığındanmış; Annem, "Ya öyle kalırsa? Sonraki günlerinde yardıma muhtaç olursa?" diye çok üzülüyor. İnşallah korktuğumuz gibi olmaz. Düzelir epeyce.

Bugün Yüksel halamlar bizi yemeğe davet etti. Babaanneme kalsa misafirlerimizi evden dışarı çıkartmayacak, devamlı dizinin dibinde oturtturacak ama onu pek dinleyen olmuyor çünkü ihtiyarcığı ikna etmek o kadar da zor değil. Her sene olduğu gibi, o iş amcamın vazifesi dâhilinde. Çok uzak olmamasına karşın, anasını yanına oturtturup arabayla şehir turu attırdıktan sonra, kızının kapısında indirince keyfi yerine geliyor. Bu sene de öyle yapar, biz de kurtuluruz. Devamlı evdeyiz, hepimiz açısından değişiklik olur. Hem belki de annemin neşesi yerine gelir. Öyle zannediyorum ki bu ziyaret; düşünceli, sıkıntılı duran Arda'ya da ilâç gibi gelecek. Kendi tecrübelerime dayanarak söyleyeyim: Bilge tavırlı Hatice'yle konuşmak, her zaman için iyi oluyor. İnsanı bayağı bir rahatlatıyor. Keşke okusaydı da davranış bilimleri dalında eğitim alsaydı.

Halamların da evi bizimki gibi eski tarz bir yapı ama fazla bakımlı değil. Köklü bir tamir istiyor. Sit alanına girdiği için el süremiyorlar, bakalım ne yapacaklar?

(Şu "sit alanı" ne demek bir türlü öğrenemedim. İlk fırsatta soracağım babama. Ya da amcama)

Halam bazen, "Bu eve kız da vermezler. Ethem'in evlenme yaşı geliyor ama ev dökülüyor." diyor. Eniştem

belediyeyi aşındırıp duruyor. Herkes farklı telden çalıyor.

***

İkindi namazı kılındıktan sonra, halamların bahçesine çay içmeye indik. Sair zamanlarda bahçede oturmak zevkli ama böyle cümbür cemaat olunca da daha bir farklı oluyor. Aramızdaki ihtiyar için, odadan koca bir yastık-minder getirip hazırladık, gerimiz plâstik sandalyelere, arkalıksız iskemlelere, küçük minderlere filan oturduk. Tavşan kanı çayları, esen yaz meltemine karşı yudumlamak harika oluyor, tavsiye ederim. (Sanki kimse bilmiyor da)

Önümüzdeki haftalarda da Sema ablam geliyormuş. Yani halamın büyük kızı. O geldiğinde de böyle bir araya geliriz. Biz görmeyeli Sabiş de büyümüştür. Sabiha yani; Sema ablamın kızı. Mübarek zaten fil yavrusu gibiydi. Şimdiki hâlini tahmin de edebiliyorum. Furkan da Sabiş de tıpkı Armağan enişteye benziyorlar. Gerçi Armağan enişte fil benzetmesini işitse beni öldürür.

Aslında öldürmez de aramız soğur. Zira beni kendi baldızından, Hatice'den ayırmaz. Kendisi Ankara'da bir Ticaret Lisesinde müdürlük yapıyor. Onun öğrencileri çok şanslı olmalı. Keşke ben de onun öğrencilerinden olsaydım. Öğrenci-öğretmen gibi değil de baba-kız ya da ağabey-kardeş gibi yaklaşıyor insana.

Sema ablam da ondan kalır değil hani. Onunla öyle Hatice gibi fazla samimi değilsek de –ne de olsa yaş farkı var– insana yaklaşımda kocasından kalır

tarafı yok. "Çocuk kalbine giden yolda, ideal bir aile var mı?" deseler onları gösteririm.

Ne diyordum? Ha, Sema ablam gelince de böyle bir araya geliriz. Bizim bahçede, halamların bahçesinde, hatta davet edilen başka akrabaların bahçesinde böyle güzel toplantılar düzenler, sohbetler yaparız. Daha doğrusu büyükler yapar, bize de figüranlık yapmak düşer. Bu oturmalarda kimi zaman görgü kuralları anlatılır, kimi zaman sağlık sorunlarından bahsedilir.

("Kızım sana diyorum, gelinim sen anla." misali, herkes kendine düşen hisseyi alır bu buluşmalarda ama asıl hedefin biz yaştakiler olduğunu zannediyorum.)

Bazen de dinî, siyasi konularda fikir alışverişinde bulunulur, yeni dinlenmiş vaaz, panel filan varsa, okunmuş ilginç bir konu varsa o anlatılır; hatta ortaya gazete-kitap getirilir. Kimi zamanlar da Armağan enişte şarkı söyler.

İlerisini okumamış ama Sema ablam birçok konuda dinlettirecek kadar kendisini yetiştirmiş. Liseyi bitirdiği sene evlenmiş. Eğer okuma imkânı olsaydı durum daha farklı olurdu zannediyorum. Nasip değilmiş.

***

Herkeste öyle olur mu? Devamlı büyüklerle oturmak sıkıyor insanı. Çok zaman yaptığımız gibi birer minder kapıp tüyüyoruz yanlarından. Ta bahçenin dibine, tatlı bir şırıltıyla akan su arkının başına oturuyoruz. Bizim evler bahçeli olduğu için arklar, minik göller de eksik olmuyor elbet.

Oturduğumuz yerden koparabildiğimiz mesafelerdeki çiçekleri topluyoruz. Manzara enfes. Eteğimizde renk renk çiçekler. Rüzgâr otları, yeni tıraşlanmış oğlan başı gibi bir hizaya yatırarak okşuyor. Otların, melteme uyarak yaptığı dans bizi eğlendiriyor. Ağır bir figürü icra eder gibi, bir o tarafa bir bu tarafa eğiliyorlar. Öyle harika bir görüntü ki keşke görebilme imkânınız olsa.

Hatice bize arı çiçeğinden taç yapmayı öğretiyor. Biz anlamış gibi yapsak da pek beceremiyoruz aslında. Çok geçmeden Arda'yla ikimizin başına birer taç konduruluyor. Hatice'den, kendisine de yapmasını istiyoruz.

Akan suyun müziğine dayanamayıp, üç taçlı başı suya eğiyoruz. Rüzgar üfürdükçe saçlarımız hafif hafif kımıldanıyor. Durgun akan suda görüntülerimiz fena durmuyor. Şakalar yapıp, kendi aksimize bakarak gülüşüyoruz. Kimimiz Kleopatra oluyoruz, kimimiz Venüs.

Biraz ablak duran suratların arasında, Ankara Keçisi ne kadar ince duruyor. Aman Allah'ım! Varla yok arası bir şey. İçimden belli belirsiz bir kıskançlık alevi yükseliyor. Keşke ben de bunlar gibi…

Yok canım ben hâlimden memnunum. Keçi olmak güzel şey, sarı kız olmaktansa… Hatice epeydir sarı zaten.

İçimizden bir tek Hatice'nin yüzü canlı duruyor. Öbür kız hastalıklı gibi, soluk. Amcamın evinin gidişatını bilmesem, yeterli beslenmediğine yoracağım. Niye bu kız bu sene böyle acaba? İtiraf etmek

gerekirse, ben zaten ten rengi pek belli olmayan, kara kuru bir kızım. Taç bile onlar kadar yakışmıyor bana.

Gerçi ekranlarda fink atan manken bozuntuları, cüssede benden kalır değil. Bana pek cazip gelmese de sürüyle genç kızın heveslendiği bu meslekte, mankenlerin yediklerinin içtiklerinin, kafeste beslenen kuşlarınkini aratmayacak azlıkta, bağlı oldukları ajans tarafından ayarlandığını iyi biliyorum.

Ben aslına bakılırsa bu konuda ne kadar hürüm. İstediğimi yiyorum ama kilo alamıyorum. Ergenliği yaşadığım şu günlerden sonra değişir miyim bilemiyorum?

"Haticee."

Halamın sesi. Erkekler eve gelmiş, yapılacak işler varmış. Hatice'nin yardım etmesi lazımmış. Biz de yarım ağız yardım teklifi ediyoruz ama karşı taraftan kabul görmüyor; memnun oluyoruz.

Yukarıda o kadar eleman varken bize sıra gelmemeli. Hem ev işlerine bayıldığımız da söylenemez. Buraya dinlenmek için gelmedik mi? İş yapacaksak evde de otururduk ya!

İyi ki insanın aklından geçenleri anlayan bir cihaz yok. Yoksa bu tembel hâlimde mumum yanmıştı. Hiç ama hiç sevmiyorum bana buyrulan işleri yapmayı!

Benden üç yaş büyük olup, annemin onca ısrarına rağmen bir türlü abla diyemediğim Hatice, tacını oracığa bırakıp, kendisine çok yakışan mavi yazmasına bürünerek eve koşuyor. Koşması bile hanımca. Ona karşı muhabbet uyanıyor içimde.

Kendiliğinden oluşan bir hareketle Arda'yla bakışlarımız çakışıyor. Gözlerinde, "İyi ki gitti. Sana söyleyeceklerim vardı. Böyle bir anı kolluyordum." ifadesini yakalar gibi oluyorum.

Altıncı hissim mi kuvvetli, kendi kendime mi uyduruyorum bilemiyorum ama genellikle de bu konuda yanılmam. "Hadi söyle, seni dinliyorum." pozları takınarak gözümü gözüne dikiyorum.

Sarı Kız, deyip dememek arasında bir iki kez gidip geldikten sonra yalancı bir öksürükle boğazını temizleyip nihayet ağzını açıyor:

"Çağla, sana bir şey söyleyeceğim ama eğer birisine söylersen ömür boyu konuşmam. Arkadaşlığımız biter. Bana söz vermeni istiyorum"

Annemin babamın ölüsü üstüne yemin ediyorum. Bu çok önemli, yeminlik şeyi ilk defa bana söylediği için de bir parça gururlanır gibi oluyorum tabii.

"Ben âşık oldum!"

Â-şık-mı? Şu kitaplarda okuduğumuz, filmlerde izlediğimiz aşktan mı yani?

Hay Allah. Bunu tahmin etmem lâzımdı. Bizim sınıftaki kızların birçoğu bu duyguyu yaşamaya başlamıştı bile. Daha ağzımı açıp, "Kime?" diyemeden (dese de tanımazdım ya) anlatmaya başladı.

Yirmi gün olmuş daha. Bir gece bakmış ki kalbi küt küt atıyor. Bunun sebebinin, dillere destan şey, yani aşk olduğunu anlamış. Gece sabaha kadar uyumamış. Biraz da ağlamış. Zaten okulun son günleriymiş, okula uykulu bir vaziyette, zorla gitmiş. Herkes etrafını

çevirmiş; çok soluk göründüğünü, hasta olup olmadığı sormuş. Onlara asla büyük aşkından bahsedememiş, bir şeyler uydurmuş. Çünkü okula bir yayılırsa mahvolurmuş. Hem o, hem de âşık olduğu kişinin okul çevresindeki şahsiyeti rencide olurdu. "Onu çok seviyorum" derken inliyordu garibim.

Vay Sarı Kız vay. Ne işler beceriyormuşsun da haberimiz yokmuş. Demek bu yüzden sararıp solmuş, güler yüzüne gölgeler indirmişsin. İçimde yeni bir kıskançlık dalgası daha kabarıyor. Şimdiye kadar kimsenin dikkatini çekemedim. Hep, belli belirsiz fiziğimle, oğlanların ilgisinden uzak, sınıfta sadece dolgu malzemesi oldum. Toplu çekildiğimiz resimlerde bile, hep arka planda toplu iğne başı gibi kaldım. Bilmem ergenlikten sonra değişen bir şeyler olacak mı?

"Çocuğun adı ne? Haberi var mı? O da seni seviyor mu?" diye karşı taarruza geçerken, verdiği cevapla altüst oluyorum. Yirmi gündür için için yandığı kişi beden eğitimi öğretmeni değil miymiş!

Ah mı çeksem, vah mı desem?

Bir müddet öylece oturup toparlanmaya, bu fevkalâde habere kendimi alıştırmaya gayret gösteriyorum. Daha sonra da teferruatlı olarak yeni baştan anlatmasını istiyorum. İnleye sızlaya başlıyor bizimki.

Sınıfça yıl sonu gezisi düzenlemişler. Tırmanma, doğa yürüyüşü, dağcılık gibi adını öğretmenlerinden işittikleri sporları şöyle böyle de olsa uygulayarak öğrenmek, tehlikeli anlarda ne yapabilecekleri konusunda pratik yapmak ve en önemlisi biraz da

macera aramak için böyle bir gezi tertiplemeye karar vermişler.

Sabah erkenden belirtilen saatte okul bahçesinde buluşup önceden tespit ettikleri istikâmete, Doğubeyazıt Kalesi'ne yola çıkmışlar. Neşeyle güle oynaya kale eteklerine varmışlar. Ellerinde yiyecek içecek poşetleriyle, taşlı kayalı, oldukça harabe durumda olan kaleye tırmanmaya başlamışlar.

İşte nasıl olduysa o arada küçük bir kaza olmuş. Kendisinin ayağı kayarak düşme tehlikesi atlatmış. Öyle tehlikeli bir yerdeymiş ki eğer beden eğitimi öğretmenleri Fatih Bey olmasa bu taşlık yerlerde çok kötü bir şekilde yaralanabilirmiş. Ölebilirmiş de. Sivri bir kayaya doğru uçarken son anda öğretmenleri yetişmiş, kucaklayıp kaldırarak yola geri bırakmış. Herkesin yüreğini ağzına getiren bu birkaç saniyelik tehlike anında, arkadaşları alkışlayarak öğretmenlerini kutlamışlar, kendisine de geçmiş olsun dileklerinde bulunmuşlar.

Günün konusu olarak, öğretmenlerinin kahramanlığı anlatılıp durmuş aralarında. Hem de böylesi durumlarda nasıl soğukkanlı davranılması gerektiğine canlı canlı şahit olmuşlar. Fatih Bey durup durup, "Bizi korkuttun polisin kızı" demiş. Beriki olayın şokunu atlatamadığı gibi biraz da utanmış.

Yemek esnasında, diğer arkadaşları gibi öğretmenine ikramında bulunduğu zaman, o gülümseyerek elinden almış ve "Sağol, güzel kız" deyip sırtına hafifçe vurmuş. Diğer kızlar kıskanç bakışlarla bir şeyler fısıldaşmışlar. O gün, öğretmen onu olası kazalara

karşı gözünün önünden ayırmamış. Neredeyse güneşin batışına kadar orada kalmışlar. Manzara çok güzelmiş. Bir sürü fotoğraf çekmişler. Eğer evde unutmasaymış bana da gösterecekmiş.

Ertesi sabah okulun bahçesinde öğretmeniyle karşılaştığında, "Beni nasıl korkuttuysan gece rüyama girdin Arda. Bundan sonra daha dikkatli olursun inşallah." demiş. O da kendisine yöneltilen kıskanç bakışları görmezlikten gelmiş, öğretmeni tarafından gösterilen ilgi çok hoşuna gitmiş, içinde bir şeyler kıpırdamış.

İşte o gece, yüreğindeki kıpırdayan şeyin aşk olduğunu anlamış. Bir türlü uyuyamamış. Öyle farklı bir duyguymuş ki ne anne-baba sevgisine benziyormuş ne de kafeste beslediği kuşlarına, akvaryumdaki balıklarına duyduğu sevgiye. Vatan aşkı, bayrak aşkı bile bundan çok farklıymış. Bu his çok yakıcı, can acıtıcı bir şeymiş. Derinden bir "of" çekerken, dalgın dalgın elindeki eflatun bir çiçeğin yapraklarını yoluyordu.

"Onun haberi var mı bu sevdadan" diye sordum. Yokmuş. Onunki platonik bir aşkmış ama yine de belli olmazmış. Karısıyla arasının açık olduğunu, karısının üç yaşındaki kızlarıyla birlikte iki aydır memlekette babasının evinde kaldığını bütün herkes gibi kendisi de biliyormuş. Belli olmazmış. Belki de ...

Ay adam evli miymiş? Bu kız resmen deli. Deli değil zırdeli, hatta süper deli. Aşık olmak için bula bula elin evli barklı adamını mı buldun? Bir kere en az on yaş fark vardır. Hadi yaş farkını bir kenara koyduk

diyelim ya gerisi?

Karısıyla anlaşamayacak da boşanacak da –o kadar sıkıntıdan sonra– bomboş kalan kalbine bizim deli kız girecek de. Vay babam vay. Heyecanlı bir rüyadan başka bir şey değil bu. Küçük yer psikolojisi... İşitirdim de...

"Onu düşünmeden edemiyorum. Çok ama çok seviyorum." derken, kendimi içinde bol gözyaşı bulunan acıklı bir Türk filmi izler gibi hissediyorum. Ya da iki gün öncesine kadar kaçamak okuduğumuz romanları okuyormuş gibi oluyorum.

Okulun, hatta Doğubeyazıt'ın en yakışıklı öğretmeniymiş. Lise öğrencisi gibi duruyormuş. O da kendisi gibi açık tenliymiş. Çok sportmenmiş. Güzel giyiniyormuş. Karısını bir kere çarşıda beraberce alışveriş ederken görmüşmüş; hiç güzel değilmiş, yanına hiç yakışmıyormuş. Bir kere çok iri bir kadınmış. Kocasıyla konuşurken emreder gibi konuşuyormuş. Kendisi asla öyle davranmazmış.

"Çok acı çekiyorum" deyip boynunu suya bükerken, tacındaki solmaya yüz tutmuş sarı çiçeklerin hüzünlü hâline bürünüyor. İçimde, kıskançlıkla acıma duygusu kol kola verip horon tepmeye başlıyor. Çaresizce ben de onu taklit edip başımı suya eğiyorum.

Bir müddet konuşmadan, dipteki rengârenk çakıl taşlarının bezemesiyle, cam gibi berrak suya bakıyoruz. Geri planda beliren silûetlerimize bakarak, "Ayna ayna, söyle bana Arda sevdiğine kavuşacak mı?" diyorum. Birden, cam berraklığında olan suyun rengi bulanıyor, ikimiz de şaşırıyoruz.

Hatice'ymiş. Avucuna biriktirdiği nohut büyüklüğündeki taşları suya atarak bizim dikkatimizi çekmek istiyor anlaşılan. İyice yanımıza yaklaşınca serzeniş dolu bir sesle, "Sabahtan beri sizi çağırıyorum. Niye duymuyorsunuz? Herkes geldi. Sofra hazır, bir siz eksiksiniz. Akşam olduğunun farkında değil misiniz?" diyor. Biz birbirimize bakarak, sırrımızı burada bırakmak üzere gözlerimizle anlaşıyoruz.

Arda, başındaki tacı sıyırıp yavaşça suya bırakıyor. Ben de onu taklit ediyorum. Suyla buluşunca ürperir gibi olan çiçekler, bir iki dalgalanmanın ardından suyun ritmine uyup ağır ağır Fırat'a yol almaya başlıyorlar.

***

Sofrada, (hiç sarayda bulunmadım ama) saray yemeklerini aratmayacak nefasette yiyecekler vardı. Yapımı bayağı emek isteyen içli köfteler, mumbar dolmaları, pilavlar, hoşaflar, baklavalar, salatalar, ev yapımı ekmekler. Amcamın şerefine tabii...

Babam, amcalarım, eniştem, hepsi de yaşça benden büyük olan ağabeylerim, kadınlar grubu -annem hariç- iştahla önlerine konulanları yalayıp yutuyorlardı. Şu sıska hâlimde ben bile bayağı yedim. Bu evin kızı olsam acaba Hatice gibi, Arda gibi ben de semirir miydim? Yemek esnasında bakışlarımız arada bir Arda'yla kesişse de ark kenarındaki konuşmayı hatırlatan en ufak bir ipucu göremiyorum gözlerinde. Unutmuş gibi duruyor.

Bulaşık, çay, meyve faslı derken, Hatice'nin küçükken biriktirdiği, her yaz bakıp da imrendiğimiz,

birbirinden farklı kâğıt peçeteleri görmek için üst kata tırmanırken, gündüz konuştuklarımızın tamamen aklımızdan çıktığını, yeniden on dört yaşına indiğimizi fark ediyor, üstümdeki yükü atmak istermişçesine omuzlarımı silkerek odaya dalıyorum.

Dokuz

Amcam sabah erkenden, annemle babamı arabaya atıp, otogara götürdü. Hani şehre gideceklerdi ya. Şehirdeki yakınlarımız için sarmalık yaprak, reçellik gül ve kayısı gibi şeyleri de ihmal etmemişlerdi.

Rengi yerine bir türlü gelmeyen annem, sabahın o erken saatinde daha da soluk görünüyordu. Giderken, ağabeyimi uyandırmaya kıyamadıysa da bana iyice sarıldı ve "Ağabeyine göz kulak olasın. Babaanneni, yengelerini üzecek hareketlerde bulunmayasın ha. İlk fırsatta döneceğiz. Ağustos sonunda beraberce gezmeye gideceğiz. O zamana kadar ağabeyin de düzelir. Hadi Allah'a emanet olun." dedi. Pek yapmadığı bir hareketle sağ yanağımdan öptü. Yani annem beni öptü!

Babamla iyice sarıldık. O, bana hiçbir şey söylemedi. Sadece Erkek Fatma'sı ve nazlı oğlu için bir miktar para uzattı o kadar.

Ayrılık sahneleri dokunur bana. Otogara beraberce gitme teklifini kabul etmedim. Merdiven başında el sallayıp, Ayet-el Kürsi okuduktan sonra içeri girdim. Ağabeyimi rahatsız etmemeye çalışarak, sabah mahmurluğunu üzerimden atamadan, odada biraz gezindim.

Sedire oturup, henüz dağlara vurmuş güneşin iplik iplik oluşturduğu güzelliklere baktım. İpliklerden birinin sırma renkli uzantısı, sedirdeki yastıklardan birinin üstüne kadar geliyordu. Kanaviçe denilen bir teknikle işlenmiş olan yastıklar ne kadar güzel görünüyordu.

Birbirine geçmiş güller, boynu bükük laleler, sevimli suratlarıyla menekşeler. Renk cümbüşünün yaşandığı örtüleri, yastıkları acaba annem mi işlemişti yoksa yengem mi? Bizim buralarda kız çeyizlerinde kanaviçe işlemeler ilk sırayı alır. Sonra beyaz iş, dantel, makine nakışı vs. gelir.

Pencerenin dış tarafında dizili çiçeklerin arasında, sabah yeliyle hafif hafif, yürek biçimli yapraklarını oynatan hercai menekşeye takıldı gözlerim. Babaannemin tabiriyle, "ağızlı gözlü menövşe" o kadar zarif duruyordu ki. Delidağ'ı yalayıp gelen sabah meltemi, ince boynunu büküp, yavuklusuna naz yapan köylü kızı utangaçlığını yaşayan menekşeye kur yapıyordu.

Sarısı, moru, siklameni, beyazı ve ara renkleriyle -hakikaten ağzı gözü varmış gibi durup- insan suratını andıran çıtkırıldım güzeller, sabahın ilk ışıklarını aldıkça, gerinip esnemeye başlayacaklarmış hissini uyandırıyorlardı bende. Ağır hareketlerle, bir öne bir arkaya gidip geliyorlardı.

Sessiz sinemayı bilirsiniz. Hani Lorel Hardi'li, Charlie Chaplin'li filandır. Çoğunlukla konuları komik olup, oyuncuları hızlı hızlı hareket ederler ve oldukça sakardırlar. O dönemin teknik imkânlarıyla hazırlandığı için olsa gerek, konuşma yerine müzikle

seslendirme yapılır. İşte o filmlerdeki kadın oyuncuların dudakları madeni para büyüklüğünde, sanki mühür vurulmuş gibi daire şeklindedir. Hercai menekşenin, ağızlı gözlü gibi duran renkli yapraklarının tam ortasında, ipincecik siyah çizgilerin arasında, o nokta dudakları andıran, minicik, iki kırmızı çizgi var. Bunca çene yoruşum, işte o iki kırmızı çizgiyi keşfetmemden kaynaklanıyor. İçimden gelen fesat bir ses, "Sabah sabah menekşenin başına üşüşen meltemle güneş, acaba o kırmızılık için mi birbirleriyle yarışıp duruyorlar?" diyor. Öyle midir?

Gözüm yeniden pencereye kayıyor. Sardunyalar, fesleğenler, karanfiller, camgüzelleri, her biri sabaha ayrı renklerle "Merhaba" diyorlar.

Sedirdeki yastıklardan, menekşeli olanını alıp dizime koydum. Penceredeki gibi nazla boynunu büküp, yavuklusu için titreyen canlısına benzemiyor, susuyordu. Bir müddet bakıştık durduk. İlk fırsatta bu menekşelerle dostluk kurmalıydım. Ya suluboyayla karşısına geçip, "Lütfen menekşe kardeş, benim için bir poz verir misin?" deyip kâğıdıma resmini yapmalıydım, ya da bir bez üstüne –önümdeki örnekte olduğu gibi– kanaviçe olarak nakşetmenin yoluna gitmeliydim.

Geçen yıl büyük yengemin zoruyla bazı kanaviçe denemelerim olmuştu. Renkli etamin parçalarına çapraz şekiller yaptırarak öğretmiş, onunla da kalmamış, meyve desenli birkaç peçete işletmişti. Aşağı yukarı okullar açılana kadar o birkaç parçayla uğraşmıştım. Gelecek yıl daha güzelini yapacağıma kanaat

etmiş, eğri büğrü de olsa işlediğim o parçaları mutfaktaki sebzeliğe sermişti.

Beni iştaha getirmek için mi yoksa gerçekten içinden gelerek mi yapmıştı bilemiyorum, gelene gidene benim işlediğimi söyleyip, becerikli olduğumdan dem vurmuştu. Hâlbuki pek hevessiz yapmıştım onları.

Kitap okumak, bahçede dolaşmak, çekirdek çitlemek, fırsat buldukça arkadaşlarımla bir araya gelmek bana daha cazip geliyordu. Onun hatırı için renkli ipliklerle tanışıp, nakış işlemeyi denemiştim, annemin hatırı için de kar beyazı dantel ipliğiyle zincir çekmeyi.

(Az daha unutuyordum. Önceki yıllarda, yazları kursa gittiğimiz Kur'an-ı Kerîm hocamıza söz verdiğim için, iki yıldır tatilde en az beş sure ezberliyorum; hem de anlamlarını öğrenmeye gayret ediyorum. Benim gibi birkaç arkadaşım daha var. Bir araya gelince ezberlediklerimizi okuyor, bir nevi ezber yarışması yapıyoruz. Herkes elinden geldiğince anlamını açıklamaya çalışıyor. İçimizden Hümeyra'ya yetişen olmadı daha. Maşallah süper zekâ... Bir iki kere okumakla öğreniyor. Ben ikinci sıradayım. Öbürleri benden sonra sıralanıyorlar. En tembelimiz de Melike. Gerçi onun engelli bir kardeşi var sürekli ağladığı için, evde gürültü eksik olmuyor, dolayısıyla da okudukları kafasına girmiyor. Okulda da pek başarılı sayılmaz.)

Ha, ne diyordum? Bu yaz henüz bir şey denememi isteyen olmadığına göre, bu teklif benden gelmeli

ve biraz da babaannemin gözüne girmek için "hanım kız" rollerinde görünmeliydim. Mesela, hanım kız rolüne sabahtan beri incelediğim menekşeyle niye başlamayayım ki? Arda'yı da kandırıp, elimize birer iğne geçirdik miydi gerisi vız gelirdi. Bir kere yengelerim memnun kalır, oturduğuma hanımlığıma yorarlardı. Biraz da işten kaytarmış olurduk. Eğer becerebilirsek, hediyelik bir şeyler ortaya çıkarırdık. (Çeyiz kelimesinden çok huylanıyorum nedense? İnşallah "Çeyizlik mi?" diye soran olmaz.)

Annem geri geldiğinde, elimdeki nakışı görünce çok sevinir muhakkak. Yeter ki –benim geçen yıl yaptığım gibi– iğneyi ilk tuttuğumuzda elimize batırmayalım. Acaba Arda daha önce denemiş midir? Eğer yine bilmişlik yaparsa çatlarım.

***

Bugün ikindiye kadar elimizde iğne iplikle, yanımızdaki yastıklara bakarak, kuyu kazmakla meşgul olduk. Arda'nın ilk denemesiymiş; benimse ikinci denemem. Ona göre bir parça daha usta sayılırım. İğneyi kanaviçe gözeneklerinin arasından eğip bükmeden rahatlıkla çıkarabiliyorum. O ise aranıyor, yanlış bir gözenekten çıkarıyor çoğunlukla. Benim geçen sene yaptığım gibi parmağına bile batırdı.

Küçük yengem kumaşın kenarındaki kan lekesini görünce, "Bak ilk nakışını yaptın bile Arda." dedi, olağanmış gibi. Şu büyükler de… Sahiden de kan damlası gül yaprağı gibi al renkteydi. "Emeksiz yemek olmaz." dedikleri gibi, iğne acısı yemeden nakış olmuyordu anlaşılan.

Uğraşa uğraşa nihayet menekşenin yüz kısmını bitirdim. Yani çiçek kısmını. İyi ki büyük yengemin birçok renkte ipliği var da renk bulma konusunda zorluk çekmiyoruz.

Arda'nın seçtiği çiçek ise boynu bükük, sarı- turuncu bir lale. Biliyor musunuz, lale "ebcet hesabı"nda Allah anlamına geliyormuş. Ebcet hesabı ne diye sormayın sakın. Çünkü bilmiyorum. Duydum o kadar. Belki lisede öğretirler.

Nereden duyduğuma gelince anlatayım; geçen yaz Mehmet ağabeyim üniversiteden bir arkadaşıyla bize ziyarete geldi. Ağabeyim okulu bitirince tekstil sektörüne atılırken, arkadaşı, okuduğu fakültede araştırma görevlisi olarak işe başlamış. Tez mi kitap hazırlığı mı iyice bilemiyorum, lale üzerine kapsamlı bir çalışma içine girmiş. Araştırmalarının bir bölümü olarak da ağaç ve taş oymacılığında lale motifini büyüteç altına aldığı için Mehmet ağabeyimin de buralı olmasından istifade ederek arabayla buralara kadar gelmiş, birkaç gün incelemelere bulunmuştu. Öncelikle tarihî Ulucami' yi incelemiş, sonra sıra bizim eve kadar gelmişti.

Daha önce de bahsettiğim gibi evimiz eski bir konak olduğundan, çiçek motiflerine birçok yerde rastlamak mümkündür. Evin Bağdadiye denilen bölümünden tutun da ocak süslemelerine, tavan oymalarına kadar birçok yerinde çiçekler size göz kırparlar.

Biz, sürekli gördüğümüz için o kadar dikkatimizi çekmese de gelenlere göre, çiçeklerin bir kokusu eksikmiş. O derece canlı duruyormuş. Yanlış

hatırlamıyorsam adı Ekrem Bey olan o araştırma görevlisi söylemişti, ebcet hesabına göre lalenin Allah kelimesiyle aynı olduğunu.

Aynı zamanda -çoğunluğu divan türü- şiir de yazan bu adam, Rûy-ı mahbub (sevgilinin yüzü), Peymâne-i gülgûn (gül renkli kadeh), Feyz-i seher (seherin feyzi), Dil-sûz (yürek yakan), Şûle-i çemen (çayır alevi) filan gibi bazı lale adları olduğundan söz etmişti. Yanında getirdiği lale konulu renkli bir dergiye şöyle bir göz attığımda, daha nice lale çeşitinin olduğunu görmüş, hayret etmiştim. Cücemoru, Gülriz, Turuncu, Zişan, Gülcübaşı, Narçiçeği vs.

O araştırma görevlisinin dediğine göre, bir döneme damgasını vuran lalelerin yüzlerce çeşidi varmış. Altın karşılığı lale soğanları alanlar olurmuş. O dönemlerde Çiçek Encümen-i Dânişi adıyla, çiçek akademisi bile kurulmuş. Sırf, uçları mızrak biçimli olmasıyla ünlenen İstanbul lalesinin elli civarında çeşidi varmış. Sonraları birçok zenginliğimiz gibi laleyi de dışarıya kaptırmışız.

Yine aynı şahsın söylediğine göre, boynu bükük lale, Türk süsleme sanatlarında kadını temsil ediyormuş. Anlaşılan, resmin sakıncalı sayıldığı zamanlar, hünerli eller lale motifiyle kadını nakşetmeye çalışmışlar, ağaca, taşa, ebruya. Gidip görme imkânım olmadı ama Edirne'deki ünlü Selimiye Camisi'nde de böyle boynu bükük bir lale motifi bulunuyormuş. Efsanesi bile varmış da şimdi hatırlayamıyorum.

Ben de nereden nereye geldim yine. Arda'nın işlediği boynu bükük sarı laleden Edirne'ye kadar

uzandım. Yengem, içerinden ikindi çayını hazırladığını söylemese herhâlde Hollanda'ya kadar gidecektik beraberce.

***

İş yaptıktan sonra çay yudumlamak zevkli oluyor. (Ben de kırk yıllık nakışçıymış gibi konuşmaz mıyım?) Ellerimizin teri kurudu hiç değilse.

Arda sarı-turuncu lalesini neredeyse bitirmek üzere. Ben ikinci yılımdayken o kadar hızlı olamıyorum da o acemi hâliyle nasıl beceriyor acaba? İkimizin de sadece yeşil yaprakları kaldı. Benimkinin yaprakları oval, yürek biçimli; onunkiyse uzun ince. Bakalım kim önce bitirecek?

Açık tenli suratını olanca dikkatiyle önündeki işe veren Arda, dilini dudaklarının ucundan hafifçe çıkararak, gayret gösterdiği her hâlinden belli olan bir dikkatle, iğneyle ipliği kumaşın ortasından geçiriyor, bir şeye yetişecekmiş gibi heyecanlanıyordu.

Altıncı hissim çok mu kuvvetli benim nedir? Biraz sonra bu acele etmesinin sebebini söyledi: Çerçeveletip, âşık olduğu kişiye hediye edecekmiş!

Vay Sarı Kız vay! Dünden beri sesi soluğu çıkmıyordu. Ben de çocukça aşkını unutmaya başladığını sanmıştım. Yoksa, bu boynu bükük sarı laleyle "Senin için sarardım soldum." mesajını mı vermeye çalışıyordu karşıdakine? Ben kendimi lale konusunda bilmiş sayarken, o benden daha mı önde gidiyordu ne? Lalenin mesajının ne anlama geldiğini biliyor muydu acaba?

Bu işe dayanamazdım işte. Hem ona önayak ol, işleme yapmasını öğret; hem de hediye konusunu düşünemeyerek ikinci planda kal!

Pekâlâ, altta kalmamak için ben de elimdekini çerçeveletip, o beğendiğim çocuğa verebilir miydim? Hadi –doğru dürüst konuşmadığım, kendimi fark ettirmek için çabaladığım oğlana– bir numara uydurup verdim diyelim, annem, yengem başta olmak üzere evdeki "uyanıklar çetesi" ne ne uyduracaktım, işlemeyi sorduklarında?

Yok yok, ben yapamam. Onca zahmete katlandıktan sonra, bunu hediye olarak, versem versem ya Emine ablama verirdim, ya da Hatice'ye. Evet evet Hatice'ye olabilir. Çünkü geçen yaş günümde bana kendi elleriyle ördüğü yumuşak bir lifi hediye etmişti. Ben de onu sevindirebilirdim.

***

Akşam ezanı okunurken sedirin üzerine yan yana koyduğumuz bitmiş işlerimizle minik bir sergi açmıştık. Gözlüklerinin üzerinden bakan babaannem, yengemler yüzlerinde ışıltılı bir ifadeyle beğenilerini dile getirip, bizi sevindirdiler. Babaannem, karne günlerinde yaptığı gibi arkasını dönüp, cüzdanına davrandı. Yüklü bir para beklerken, ikimizin de yüzünde sevinç dalgası dolaştı. Buruşuk elleriyle uzattığı parada iki dondurma miktarından başka bir şey yoktu. Biraz sonra hastane büfesinden alıp, iki lokmada yuttuğumuz dondurmanın bulaşığıyla eve girince erkeklerin de –babam hariç– gelmiş olduğunu gördük.

Gün geceye kavuşurken, henüz lacivert olan gökyüzünde ince bir hilâl belirmiş, sanki o da ilan-ı aşk eder gibi menekşeye yaklaşmaya başlamıştı. Önce güneşle meltem, sonra Arda, şimdi de hilâl beni çatlatmak için kuyruğa girmişti sanki. O hışımla camı açıp, menekşe saksısını içeri alıp masanın üstüne bıraktım. Oh, iyi yaptım. Sen nazla cilveyle kırıtma pozları takın, âşıklarını sıraya diz, biz burada keçiliğimizi icra edip duralım. Öyle yağma yok, sevgili menekşe! Bu-gün bu o-da-da be-nim-le ay-nı ka-de-ri pay-la-şa-cak-sın ta-mam-mı!

***

Bu sıcakta kapı pencere kapalı da yatılmıyor ki? Her ne kadar annem pencereleri gece açmamamızı tembihlediyse de biraz aralamak gerektiğine inanarak kalktım. Nazlı oğlu üşümez inşallah.

O da ne! Masaya hapsederek benimle aynı duyguları yaşamasını istediğim menekşe yüzünü asmış, dudaklarını nokta gibi büzmüş... Sana kıyabilir miyim canım benim? Hemen layık olduğun mekâna geri koyayım. Sakın ağlama.

Hem biliyor musunuz, o kadar uğraşmama rağmen, kanaviçe menekşemde, bunun güzelliğini oluşturamadım. Ne o siyah çizgileri benzedi, ne de kırmızı dudakları.

Arda'nınki, kendisinin şimdiki hâli gibi boynu bükük ve sarı bakışlı duruyor. Fena olmadı.

Bizim, uğraşarak taklidini yapmaya çalıştığımız çiçek onca zamanımızı alırken ya aslını yaratan hemen nasıl meydana getiriyordu binlerce güzeli? Işığı

söndürüp, yıldız kıpırtısında hilâl ışığında uzun süre bunu düşündüm. Sedirde uyuyakalmışım.

Her tarafım uyuşuk vaziyette gözümü araladığımda sabah ezanı okunuyordu. Binlerce yaratık kendi dillerince duaya durmuştu. Seher yeli, çiçekler, ağaçlar, güvercinler, serçeler Yaratan'ın adını anarak şükrediyorlardı. Ben de şükrettim.

On

Güne sıkıntılı başladık. Sabah gelen telefon hiç de iç açıcı değildi.

Babamın dediğine göre, annemin böbreklerinde oldukça ciddi bir hastalık varmış. Sedimi yüksek çıkmış, tahlillerin hepsi neticelenmemiş ama büyük ihtimalle nefrit teşhisi konacakmış. Söylediklerinden pek bir şey anlamadım ama iyi bir şey olmadığı da muhakkaktı. Babamın sesi çok kötüydü. Titreyip duruyordu.

Sabah kahvaltısının üzerine bomba gibi düşen bu haber, başta ağabeyimle ben olmak üzere hepimizi etkiledi. Bisikletten düşüp başını yardığından beri zaten kaçmış rengi daha da sarardı. Kimse doğru dürüst bir şey yemedi. Yengelerim, amcamlar, amcamın çocukları hep suskun kaldılar. Evin en çok konuşanı olan babaannem bile sustu.

Siyah-beyaz kareli sofra beziyle dalgın dalgın oynadığımı gören Nahit amcam sonunda dayanamadı ve başımı okşayıp, "Üzülme kızım. Bak daha sonuçların hepsi alınmamış. Belki de iyi bir netice çıkar." dedi.

Küçük yengem, büyük yengem, öbür amcam hepsi de tıbbın ne kadar ilerlediğinden, birçok hastalığın nezle kadar bile önemi olmadığından filan bahsettiler. İnşallah. Ne diyebilirim ki?

İyi bir tedaviyle üstesinden gelinebilirmiş aslında. Mahalledeki, hısım akrabadaki olanca böbrek hastasını sayıp durdular evdekiler. Filanca iyileşmiş, falanca iyileşmiş. Öbürünün tedavi gördüğü hastane şöyle iyiymiş vs.

Hiç kimsenin aklına, evvelki yaz böbrek yetmezliğinden ölen, arka sokaktaki Gülden arkadaşımın annesi Kadriye teyze gelmedi nedense? Ya da geldi de bilerek söylemek istemediler.

Ağabeyim sofrada fazla oyalanmadan kalktı. Avluyu geçip üst kata tırmanırken gözlerinin nemlendiğini görür gibi oldum. Ben, yani babamın Erkek Fatma'sı da bu manzarayı görünce boğazıma bir şeyler hücum etti. Ağlamak ihtiyacı hissedince, başka yere yönelmek zorunda kalarak, bahçenin dibine kedilerimi aramaya gittim(!), bulamayınca da bir iyice ağladım.

Edepsizler nereye kaybolmuşlardı ki? Şimdi de başka zaman olduğu gibi, kucağıma gelip ayaklarıma sürtünselerdi ya. Sıcak bir sarılmaya ihtiyacım varken, kaybolmak da neyin nesiydi? Bahçe duvarının dibine çömeldim. Elime bir çöp alarak, mavi mavi açmış kedi menekşelerinin yapraklarına minik fiskeler vurmaya başladım.

Ağabeyim kadar bana düşkün olmayan annem hastalığını yenebilir miydi acaba? İlaca karşı zaten bir tiksintisi vardı. Soğuk algınlığında, göğsünden göğsünden

öksürdüğünde dahi ilaç almaz, nane-limonu bile reddederdi. Çay devrilip ayağı yandığında, kapı karşımızdaki hastaneye götürürken bile evdekiler ikna etmek için ne diller dökmüşlerdi. Hastalık durumunda kendi kendine iyileşmenin yollarını arardı hep.

Sabah telefonda hastaneye yatma ihtimali bulunduğundan bahsetmişti babam. Acaba ne kadar yatardı ki? İyi ki babam emekli olmuştu, ilgilenirdi hiç değilse. Annemin "Eve üçüncü elti geldi." diye söylenip durduğu babam, gidip gelip kendisiyle meşgul olacaktı demek ki.

İyi ki varsın sevgili babam. İyi ki emekli olmuş, eve üçüncü elti olmuşsun(!)

"Çiçek mezarlığı mı yapıyorsun?"

İrkildim. Meriç ağabeyimmiş. Gülümseyerek bana bakıyordu. Az evvel herkesin yüzüne yayılan endişeye, üzüntüye inat, onda sevecen bir bakış vardı. İçim bir parça rahatlar gibi oldu.

"Çiçek mezarlığı mı?" Eliyle, farkında olmadan koparıp yere yığdığım kedi menekşesi öbekçiğini gösterdi. Utanır gibi oldum. Henüz diriliğini yitirmemiş minik mavi çiçekler, güneşi son bir kez daha görmek ister gibi bir hâlde, hafif hafif kıpırdayıp duruyorlardı. Yahut da bana öyle geldi. Dalından koparılan çiçekler hiç kıpırdayabilirler miydi ki?

"Kedilerimi aramaya gelmiştim. Bulamayınca da hıncımı zavallı çiçeklerden aldım galiba..." der gibi bir şeyler söyledim. Söylediğime inanmış gibi görünüyordu. Eline aldıklarını evirdi çevirdi. Güzel çiçekler olduğunu filan söyledi.

Biraz sonra da konuyu böbrek yetmezliğine getirdi. Hani tıpta okuyor ya. Anlamadığım bazı Latince tabirler kullanarak, korkulacak bir şey olmadığından filan bahsetti. İyi bir hastanede yatar, iyi bir tedavi görürse, hiçbir şeyciği kalmazmış. En kötü ihtimalle böbrek nakli yapılırmış o kadar. Sülâlede şu kadar adam varmış, birinden biri bu fedakârlığı yaparmış. Bir böbrek bir adama yetermiş. Bir sürü laf işte ama yüzündeki inanmış ifade beni de inandırmaya yetti. Ben bile bir böbreğimi verebilirdim. O bana bu yaşıma gelene kadar türlü fedakârlık yapmamış mıydı sanki? Eğer olabilecekse ben niye ona yardım etmeyeydim ki? İçim aydınlanır gibi olmuştu. Aşılmayacak şey var mıydı sevenler arasında?

***

Güneş tepeye yükselip, iyice kendini göstermeye başlarken, Arda elinde bir paketle koşarak yanımıza geldi. Üstünde adım yazılıydı. Gönderen yerindeki ismi önce hatırlayamadım ama sonra da gözlerim parladı. Hani daha önce, kanaviçe işlerken bahsettiğim bir Ekrem Bey vardı ya oymuş. Şu araştırma görevlisi–şair Ekrem Bey.

Yırtmamaya çalışarak, kâğıdını açtım. İçinden cildi albenili güzel bir kitap çıktı. Dünkü nakış denemesinde Arda'nın işlediği gibi, boynu bükük bir lale resminin bulunduğu kapağın iç tarafında, adıma imzalanmış bir yazı vardı.

Normalde yabancılarla pek konuşamam, sıkılırım ama Mehmet ağabeyimin arkadaşı olması münasebetiyle

arsızlık edip, imzalı kitap isteğinde bulunmuş olmalıyım. İnanın unuttum.

İçinde çoğunluğu lale konulu ve divan edebiyatı tarzı, aslına bakılırsa pek de anlamadığım bir sürü şiir vardı. Şimdi anlamasam da, lisenin ikinci üçüncü sınıfında anlayabilirdim galiba. Ya da daha sonra. Kim bilir?

Arasına kâğıt yerleştirilmiş bir sayfada ise üst tarafında bizim ilçenin adı ile bizim konağın adına hitaben yazdığı bir şiir bulunduğunu görünce az daha küçük dilimi yutacaktım. Bizim odalardaki tavanlardan esinlenerek yazmış olduğu şiir tek kelimeyle harikaydı.

Sabah sabah yaşadığımız o üzüntünün üstüne bu kitap, rahatlatıcı bir şurup etkisi göstermiş, Arda'nın yanında sükse yapmama yaramıştı. Öyle ya! Bu evde kime kitap gelmişti ki benden başka?

Eve yürüdük. Serin yaprak altlarına gizlenmiş kuşlar, arı vızıltıları, komşu bahçeden yayılan hanımeli kokusu bizi mest etmek için uğraşıyordu sanki. Sabah kahvaltısından evvel Lâtife yengem tarafından sulanıp süpürülen avlu ne kadar serin bir görüntü veriyordu.

Bahçeyle avluyu ayıran çitin dibinde zambaklar, hüsnüyusuflar, açma eğiliminde bulunan karanfiller, yarım günlük ömürleri için ellerinden geleni gösteren pembesiyle moruyla beyazıyla olabildiğince açmış geniş etekli sarmaşıklar. Ne kadar hoş bir görüntü sergiliyorlardı.

Avludaki sedirde babaannem oturmuş –büyük ihtimal annem için– tespih çekiyordu. Yanı başında Tuna ağabeyimle Umut ağabeyim çevreden uzak bir vaziyette, sarmal bir bulmacayla meşguldüler. Dikkatle baktım. Ağabeyimin yüzünden üzüntünün izi kaybolmuş gibiydi. Biraz daha rahatladım.

Amcamlar çoktan çarşıya çıkmış olmalıydılar; ortalarda yoklardı. İçeriye yollandık. İki yengem de, çoğunlukla yaz aylarında kullandığımız, alt kattaki mutfakta yemek hazırlama telaşındaydılar. Benle ağabeyim için özel yaptıkları mantıyla uğraşıp duruyorlardı.

İkimize. İki didişkene yani. Havada yutarım vallahi. İstemem mi, diyeceğim sanki!

Ben bu aileyi daha nereden bulurdum ki? Üstümüze kol kanat gerip tasamızdan arındırma yoluna gitmişler, başarılı da olmuşlardı.

İki kız "Kolay gelsin" diyerek, mutfaktakilere postayla gelen kitaptan söz ettik. Adıma yazılmış kitabı görünce büyük yengemin yüzü ışıldadı. Üstelik de bir parça pay çıkarır gibi oldu. Ne de olsa kendi oğlunun arkadaşıydı. Oğlu hiç kötü adamlarla konuşur muydu? Dahası önüne düşüp buralara kadar getirir miydi?

Meriç ağabeyim, yengemler mantı açarken yüksek sesle şiiri okudu. Benim gibi onların da ağzı açık kalmıştı. Hakikaten çok güzel bir şiirdi. İnsan içinde yaşarken fazla anlamıyor da, birileri işaret edince daha fazla anlıyor değerini:

OSMANLI TAVANLARI

Ya bir yaz mevsimiydi, bir ilkbahardı ya da,
Osmanlı konağında misafirdik molada,
Yatıyordum cevizden eski bir karyolada.

DÜNÜMÜ HATIRLATTI,
TUNÇTAN O ZARİF ŞAMDAN,
OSMANLI KOKUYORDU
BU LACİVERT AKŞAMDAN.

Alınmış motifleri gülüşünden bebeğin,
Her desen haykırıyor: "Zaferiyim emeğin"
Tavana kondurulmuş kanadı kelebeğin.

GÜNLERCE ÇALIŞILMIŞ
HER MOTİF HER OYMAYA
YETER Mİ TEK BİR GECE
BU TAVANA DOYMAYA?

Yarını ve bugünü bir yana koyuyorum,
Dünümü bulmak için mazimi oyuyorum,
Bu yıllanmış tavanda Itrî'yi duyuyorum.

BU TAVANDA DÜNÜM VAR,
BUGÜNÜMDEN DE DİRİ
DUYUYORUM ITRİ'NİN
DUDAĞINDAN TEKBİRİ.

Nasıl sığmış tavana her çiçekten ayrı dal,
Ve zeminde kadife; lacivert, yeşil ve al,
Gözlerim ediyorken güzellikle hasbihal.

MAZİMDEN BANA KALAN SON DALI
ARIYORUM
MEHTABA DOĞRU YÜZEN SANDALI
ARIYORUM.

Şu oymaya gizlenmiş göz kırpışı yıldızın,
Şu desende hüneri; feraceli bir kızın.
Şu arabesk motife sesi sinmiş Hafız'ın.

BU TAVANDAN YUNUS'UN ŞİİRİ AKSEDİYOR,
BİR SİLUET HALİNDE MEVLANA RAKSEDİYOR.

İman, sabır ve zafer, ne sihir ne de büyü,
Bütün güzelliğiyle nakşetmiş sanki göğü,
Bu tavandan seslenir mazimin büyüklüğü.

EY EVLAD-I FATİHAN MAZİNE LAYIK MISIN?
İSTİKAMETİN MEÇHUL;
MAHMUR MU AYIK MISIN?

Hangi dağdan kesilmiş, hangi mevsim soyulmuş?
Ağaç mahir ellerde zarifane oyulmuş,
Eminim ki; her parça besmeleyle koyulmuş.

AĞAÇ SANKİ YAŞIYOR DALIYLA ÇİÇEĞİYLE,
NAKIŞ NAKIŞ ÖRÜLMÜŞ USTA BİR ELDE, İĞLE.

Ey inanan arkadaş, çöz bak mesaj var sana,
Bu tavanda elele vermiş madde ve kar beyaz,
Tarih göstermiştir ki, iman-zafer yan yana.

BU TAVANDA FATİH'İN İSTANBUL'U FETHİ VAR,
SON PEYGAMBERİN
BÜYÜK KUMANDANI METHİ VAR

Zafer alın terinin ve imanın ürünü,
Göremedim sanatın bundan güzel türünü,
Tavana da nakşetmiş Osmanlı, kültürünü.

OSMANLI TAVANLARI BİZE AİT, BİZE HAS
ÖVÜNECEK NE VARSA
DÜNDEN BUGÜNE MİRAS.

***

O gün yatana kadar bu şiir belki elli defa okundu. Hepimiz bir parça coştuk. Büyük amcam, "Gösterin bakayım bu ilçede başka hangi ev için şiir yazıldı?" deyip duruyor. Şiiri, güzel yazı yazan birisine çini mürekkebiyle yazdırdıktan sonra çerçeveletip dükkânın duvarına asacak, gelene giden gösterecekmiş. İnanırım. Yapar da.

Nahit amcam da Doğubeyazıt'taki arkadaşlarına göstermek için fotokopisini çektirtmek istedi. O da "Bizim evimiz için şiir yazılmış." diye övünecek galiba.

Şiirle tavan birbirleriyle ne kadar güzel uyum sağlamıştı. İki tarafta da zarafet vardı. Büyü gibi bir şeydi bu.

Gece olup yatağa girdiğimizde, soluk gece lambasının ışığı altında, Ekrem Bey'in bakışıyla göz gezdirdim tavana. Daha mı büyülü görünüyordu ne? Sahiden de mehtaba doğru sandal çeken birisi var gibiydi oymalar arasında.

Tavanın kıvrımları arasında, etekleri dalgalana dalgalana Mevlana raksediyor, Yunus, ırmak şırıltısı eşliğinde şiirler okuyor, ibibik kuşlarının nağmesine Itrî'nin tekbiri refakat ediyordu. (İyi ki akşam konuşmuşlardı bunları bir bir. Yoksa nereden bilecektim bunca şeyi?)

Uyuyakalmışım.

Rüyamda annem bana gülümseyerek el sallıyordu.

On bir

Her sıkıntının ardından bir de sevinç geliyor galiba. Dün nasıl ki babamın telefonuyla gamlanmıştık, bugün de annemin telefonuyla neşelendik.

Hastaneye yatıyormuş. Başkası olsa üzülür ama biz ne büyük mücadelelerle hastaneye gittiğini bildiğimizden sevindik bu karara. Yatış işlemlerini yapmadan önce bizimle konuşmak istemiş; canım benim. Sen iyi ol da biz dayanırız.

İkimizle de ayrı ayrı konuştu. Sesinde üzüntü yerine, bir an önce sağlığına kavuşmak için özlem olduğunu sezdim. "İkinizi de çok seviyorum" dedi. Doktorların söylediğine göre korkulacak, önemli bir şey yokmuş. Yaz dönemlerinde vücut susuz kaldığı için böylesi problemlerle karşı karşıya gelinebilirmiş.

Önce zihnen hastalığı yenmeye çalışmalıymış ki sonra da bedenen iyi olsun.

Annemin böyle istekli olmasına cidden çok sevindim. Çünkü hastane ve ilaç konusunda inatçılık yapar hep. Onu her kim ikna ettiyse, büyük olasılıkla anneannem ve dayılarımdır; Allah razı olsun.

***

Öğlen yemeğinde Hatice'yle halam bize gelecekler-miş. Koca bir düdüklü tencere taze asma yaprağından sarma sarılacak, akşama da eniştemle Ethem ağabeyim gelecekmiş. Onların gelmesini istiyorum. Çünkü o aileyle sıkıcı değil keyifli anlar yaşanıyor.

Biz de önceki günlerde Arda ile işlediğimiz çiçek desenlerimizi gösteririz artık. Gerçi Hatice benzeri şeyleri yapıyor, pek de hayret etmez ama olsun. Hiç değilse, "Bu piyasada biz de varız." mesajı vermiş oluruz. Şimdilik çerçevelenmediği için, küçük kitap boyutundaki bu nakışı, ilk göz ağrımız eserimizi görünecek bir yere koyarak dikkat çekebiliriz.

"Süt içtim dilim yandı,
Amanın amanın
Döküldü kilim yandı,
Kız sana hayranım"

Önce annemin telefonu, arkadan Hatice'nin gelecek oluşu beni keyiflendirmişti. Mırıltı hâlinde türkü söyleyerek odayı topladım. Pencereleri açıp havalandırdım. Hatta benim görevim olmadığı hâlde babaannemin yatağını düzeltip, taramakta olduğu saçlarını örmeğe yardım ettim.

İnsanlar yaşlandıkça, huyları gibi saçları da mı karakter değişikliğine uğruyordu ne? Fırlak omuzlarından aşağı dökülen kınalı büklümler ne kadar savunmasız, ne kadar cılız duruyordu. Bir kendi başımı süsleyen –o kadar şampuana rağmen asi durmakta olan– atkuyruğu saçımın inatçı tellerine baktım, bir de önümdeki ihtiyarınkine. Yıllar, insana birçok tecrübeyi öğretirken, bedeninden de bir şeyler alıp götürüyor olmalıydı.

***

Hatice, alı al moru mor girdi dış kapıdan içeri. Halamın da yüzünden bir fevkalâdelik olduğu seziliyordu. Eğer devlet sırrı gibi bir şey değilse, birazdan kokusu çıkardı. Nitekim çıktı da.

Sabah denilebilecek bir saatte, iki kadın Hatice'ye görücü gelmiş. İlk defa böyle bir şeyle karşılaşan Hatice bozulmuş gibi görünüyordu. İlçemizin en büyük tüp bayiinin oğluymuş. Bu sene Bursa'daki okulunu bitiriyormuş. Devlet işi değil de baba işini tercih ediyormuş. Hâlleri vakitleri yerindeymiş. Okullarında onca kız dururken, o hiçbirini istememiş, "İlle de memleket kızı olsun." diye tutturmuş.

Onlar da araştırıp soruşturup Hatice'nin uygun olduğunu öğrenmişler, "Kimseler davranmadan biz kapalım." diye sabah erkenden kapılarını çalmışlar.

Bu yıl ilk kez sınava giren Hatice'nin kazanma konusunda bir umudu yoktu zaten. O dingin hâliyle koca bekleyen bir kız intibaı uyandırsa da aslında aklından geçenler çok farklıydı.

Bazen yazar oluyor ardı ardına hikâye kitapları, romanlar diziyordu, bazen de sanatçı olup ebrular,

tezhipler. Bir ilçe için aykırı kabul edilebilecek şeylerden sayılmasa, düşündüklerinin hepsini hayata geçirir, geçirmekle de kalmaz sergiler açarak başkalarıyla paylaşırdı.

Evlilik konusunda ise asla erken evlenme taraftarı değildi. Hele konuşup anlaşmadan, birbirlerini biraz olsun tanımadan evlenme taraftarı hiç değildi. Öyle yol yol gezip, önüne gelene umut vaad edecek davranışlarda bulunanlardan da hiç hoşlanmıyordu. Acaba, erkek arkadaş gibi bir şeyin hoş karşılanmadığı ilçemizde, bu kıt imkânlar arasında nasıl bir evlilik yapacak, bize nasıl enişte bulacaktı?

Yarı sınavı kazanamayacak olmanın verdiği sıkıntı, yarı da sabahki dünür davası, her zaman güleç yüzlü olan Hatice'de bir parça sinirlilik yapmış, suratının asılmasına sebep olmuştu. Pek dışarıya sezdirmedilerse de ana-kızın aralarının soğuk olduğu gün gibi meydandaydı.

Öyle zannediyorum ki, halam gelen dünürlere sıcak baktı ve büyük kızı Sema ablam gibi fazla bekletmeden evlendirmenin daha uygun olacağı mesajını verdi.

Sininin etrafına sıralanıp, bir yandan sohbet edip, bir yandan da etli yaprak sarmasını imece usulüyle sararken, o her zaman yanımıza gelmeyen Tuna ağabeyimin kulaklarını dikip bizi dinlemesine de bir anlam veremedim.

Acaba o da, "Hatice'yle aynı yaştayız, ona dünür geldiğine göre benim de evlenmem lazım" diye mi düşünüyordu? Bu fikri açsam onaylayan olur muydu ki? Ya da amcamın sessiz oğlunu kıpkırmızı edip,

yanımızdan mı kaçırtırdı bu söz? Belki de bir iki karşı cevap yiyerek ukalalığımın cezasını çekerdim.

Aslında annemler yokken, ağzını yoklasam, kız arkadaşının olup olmadığını filan sorsam, bir iyice kızdırsam nasıl olurdu? Günün anlam ve önemine binaen belki de ceza yemeden atlatırdım meseleyi ama soramazdım ki? Ben beceremesem de ilk fırsatta Arda'yı kandırıp denemeliyim.

***

Akşam yemeğinde, bizim ailenin ünlü aşçıları sayesinde yine bir ziyafetten geçtik. Normalde pek o kadar olmuyor da böylesi kalabalık durumlarda bayağı güzel, emek isteyen yemekler yapılıyor. Babaannemin mest olduğu bu sofralarda güzel anlar yaşanıyor. Karşısındakiler yiyince, babaannem kendisi yemiş gibi oluyor hep.

Bugünkünde keşke annemle babam da olsaydı. İçime sinmedi doğrusu ama onlar da tez zamanda iyi haberlerle gelecekler. Bundan adım gibi eminim.

Aynı sofraya sığamadığımız için, yaşlılara ayrı, gençlere ayrı masa kurulmuştu. Yoğurtlu çorba, sarma, şehriyeli pilav, salata, revani derken nefes alamayacak hâle gelmiştik. Öbür sofradakilerin pek sesi çıkmıyordu ama genç sofrasındakiler tıkanmış gibi duruyorlardı. Anlaşılan onlar dinimizin emrettiği gibi ölçülü yemişler, bizim ettiğimiz gibi önlerine konana saldırmamışlardı.

Ben de her zaman az yediğim hâlde, böylesi durumlarda farkına varmadan onlara ayak uyduruyordum galiba, kımıldayamayacak durumdaydım. Ramazan

akşamlarında olduğu gibi canım öyle uyku çekiyordu ki. Bıraksalardı da dışarıda yemek yediğimiz zaman üzerine oturduğumuz şu sedirin üstünde kıvrılıp kalsaydım. (Bulaşığı da atlatmış olur, çay zamanı kalkardım.) Aman aman, bunu geçen sene bir kere denemeye kalkmıştım da çok kötü sokan bir sinek olan tatarcıklardan onlarca iğne yiyerek, tembelliğimin cezasını iyi bir şekilde ödemiştim. Şimdiden sortiye geçtiler bile.

Ne de olsa dışarı görmüş adamın hâli bir başka oluyor. Nahit amcam, "Gençler fazla tıkındınız galiba. Kızlar bulaşıklarını bitirsin de çaya kadar biraz dolaşın. Hem de bize soğuk bir pınar suyu getirmiş olursunuz." dedi.

Muammer eniştem, "Akşamın bu saatinde olur mu?" gibilerinden oturduğu sedirde bir iki kımıldandı ama diğerlerinden tepki gelmeyince de sesini fazla çıkaramadı. Ne olacaktı ki sanki? Tek başımıza çıkmıyorduk ya!

Biz, üç kız mutfağa geçtik. Akşama kadar uğraşıp duran kadınları içeri almamak kaydıyla mutfağı pırıl pırıl yaptık. Artan yemekleri dolaba yerleştirdik. Bulaşıkları yıkadık, duruladık, kuruladık, yerine dizdik. Karpuz kesip, soğuması için dolaba koyduk, hatta çay suyunu bile ocağa oturtturup, altını kıstık. "Biz gelince hazır olsun." diye bardakları da bir tepsiye dizerken halam içeri geldi.

Eniştem su istemiş. Dört yanı pırıl pırıl görünce, edebiyat yaptı ve "Sizin canınız istese tekeden süt sağarsınız. Kısa zamanda ne kadar iş yaptınız böyle? Aferin size." dedi. Biz de kıkır kıkır güldük. Nasıl

gülünmez ki? Severek olmasa da o kadar işi biz başardık. Allah kimseyi tembel tembel oturmaya mahkûm etmesin.

Avluya çıkınca, küçük amcam, "Aferin kızlar. Elinize sağlık. İşinize gelince bakın nasıl iş görüyorsunuz." dedi. Büyük amcam da "Oğlum onlar geleceğin hamarat hanımları. Her şeyi öğrenmek zorundalar." diyerek onu tasdik etti.

Bana ne geleceğin hamarat hanımlarından yahu! Aramızda hanım olmayı isteyen mi var? Diğer iki kız düşünürse düşünsün, onlara karışmam. Ben ise asla!

Birisi kara sevda çekiyor, diğerine dünür geliyor. Ben hâlâ kara kuru bir keçiyim. İyi güzel de Tuna ağabeyim bu hanımlık lafı edilince niye kulak kabarttı gene? O da mı evlenmek istiyor yoksa?

"Ne dikiliyorsunuz hâlâ? Çay zamanına kadar evde olacaksınız. Hadi marş marş."

Küçük amcamın komutuyla yola çıkmamız an meselesi oldu. Zavallı Tuna ağabeyimin sessizliğinden istifade ederek, su bidonunu onun eline tutuşturmuşlardı. Ta çarşının diğer ucunda olan pınar, yürüyüş yapıp yediklerimizi hazmetmemiz için iyi bir vesile olmuştu.

Tenha sokaklardan geçerken, Ethem ağabeyim komiklik olsun diye, "Baltalar elimizde, uzun ip belimizde. Biz gideriz ormana hey ormana" diye bir de ezgi mırıldandı. Oğlanlar eşlik ettiyse de biz dinlemekle yetindik o kadar. Çizgi film kahramanları gibi tek sıra hâlinde mi yürümeliydik yoksa?

Suyun başı kalabalık sayılırdı. Yöre âdetlerini bilen

Ethem ağabey, kızları çeşme başına kadar götürmedi. Sadece oğlanlar gittiler, biz geride duvar dibinde kaldık. Onlar kana kana buz gibi sudan içtiler, bize sadece yutkunmak düştü. Hainler n'olacak. Biz de gelseydik ya. Bu karanlıkta kim tanıyacaktı ki sanki?

Yedi kişilik ekiple arşınladığımız yolları, tekrar geri dönerken biraz ağırdan almak durumundaydık. Çünkü koca bidonu oğlanlar sırayla taşıdıklarından yoruluyorlar, arada bir nefesleniyorlardı.

Kız olmanın bahtiyarlığını yaşamak, şu anda bizim hakkımızdı. Bizi mutfak kuşu gibi görüp, yalandan acıyanlara karşı birazcık da fiyakamız olmalıydı. Oh canıma değsin.

Bizim mahalleye gelince, eve çok yakın olan okulun bahçesinde dinlenmeyi teklif eden Meriç ağabeye, hepimiz onay verdik. Her zaman elimize geçmeyen bu durumu, en son dakikasına kadar değerlendirmek en tabii hakkımızdı.

Okul bahçesindeki kanepelere oğlanlar ayrı, kızlar ayrı vaziyette oturduk. Yakın bir yerlerden müzik sesi geliyor, romantik bir şarkı söyleniyordu.

"Dargın ayrılmayalım.
Diye koştum sana dün,
Gözlerim vagonları,
Dolaştı üzgün üzgün"

Hepimizin, yani dördümüzün, anlayın canım işte, benle ağabeyimin, Hatice'yle onun ağabeyinin okuduğu ilkokulun bahçesinde, akasya ağacı gölgelerinin oynaştığı okul duvarını seyrede seyrede dinleniyorduk.

Hatice, nereden aklına geldiyse, "Eskiden şarkılardan fal tutulurmuş." dedi. Hani şu televizyonların icadından evvelki radyolu dönemlerde, istek programlarından evvel, herkes kendine veya herhangi birine şarkı tutar, günün anlamına göre yorumda bulunulurmuş.

"Biz de içinde adımızın geçtiği bir şarkı yarışması yapalım aramızda. Ne dersiniz?" dedi, hepimizin büyüğü Meriç ağabeyim.

Hep bir ağızdan "Kabul" dedik.

Eğlenceli bir şey olmalıydı. İlk defa deneyecektik. Bilemeyen, dondurmasına borçlanacaktı. Eşleştik ama ben tek kaldım. Yine de oyunu bozmamak için sesimi çıkarmadım.

Oyunu ilk olarak Hatice başlattı:

"Arda boylarında, kanlıca Yusuf'um" vay be iki isim birden söylüyordu. Ağabeyimin Yusuf Umut olan adını. Bir de Arda'yı.

Arkasından ağabeyim, "Meriç'in akan suyu aramıza girdi de"

Ethem ağabey, "Tuna Nehri akmam diyor, etrafımı yıkmam diyor"

Meriç ağabey, benim somurtup oturmama razı değildi anlaşılan. Şimdiye kadar hiç duymadığım bir ezgiyle pek de hoşuma gitmeye bir şarkı söyledi: "Kız Fatma, kız Fatma, baygın bakma" bu keçi kılıklı ve baygın bakışlar birbirinden ne kadar uzak şeylerdi. Hem bana arada bir Fatma derler. Genellikle Çağla'yım.

O da ne! Bizim sessiz oğlan, Tuna ağabey de sesini çıkarabiliyormuş demek ki? "Vay vay vay benim

olasın. Telli duvaklı gelin olasın. Vay vay vay vay Hatice, Hatice, Hatice, Hatice vay" Hatice Ece ezik süzük, Tuna Efendi kızgın, kırgın, daha da ileri gideyim, bizim kıza tutkun. Yine uyduruyor muydum, yoksa içgüdülerim harekete mi geçmişti, bilemiyorum.

Öyle ya, bugün dünür konusu edildikçe, tilki gibi kulak kesilmesinin arkasında yatan bir sebep olmalıydı. Maceraya bayılan ben, artık bunları göz hapsine alırdım bu saatten sonra. Az daha kız arkadaşının olup olmadığını sorarak, bir çuval inciri berbat edecektim.

İki kuzen. Hatice Hanım ile Tuna Efendi. Harika; yeni bir aşk filmi izleyeceğim demekti bugünden sonra. Yoksa yanılıyor muyum? Bana mı öyle geliyor ama birbirlerine kaçamak bakışlar atıyorlar gibime geliyor. Daha doğrusu esas oğlan bakıyor da esas kız bakışlarını kaçırıyor.

Yoksa bu saman altından su yürüten oğlan, geçen gün çatıda bulduğumuz aşk romanlarını mı ele geçirdi? Fonda, hangi evden geldiği belli olmayan romantik müzik eşliğinde, ilk dördünü yaşayan ay ve kırpışıp duran yıldızların yarı karanlık atmosferinde niye yüreğini hoplatsın ki?

Her neyse, ben şimdilik fark etmemiş gibi durayım da (eğer uydurmuyorsam) sonra bir şekilde öğrenmeye gayret edeyim.

***

Eve çay içmek için girdiğimizde, küçük amcamın fısıltıyla, "Yok bacı, daha çok küçük. Öyle her iyi gördüğüne vermeye kalkma. Yazık olur benim güzel yeğenime." dediğini işittim.

Hıım, şimdi anlaşılıyordu, bizi başlarından niye savmak istedikleri. Hatice'ye gelen dünür konusunu açmışlardı anlaşılan.

Durumu sezer gibi olan âşık oğlanın yüzü yine asılır gibi oldu. Ben kimim ben? Hiç kaçırır mıyım manzarayı?

Ah amca ah! Ne aceleleri varsa, senin bu iki çocuğunun da başında öyle kara sevdalar dolanıyor ki, bir bilebilsen.

On iki

Ah bu gençler. (Ben neysem sanki?)

Gerçi genç kategorisine girdim mi girmedim mi hâlâ çelişkideyim. Babaanneme göre evlenme yaşındayım, anneme göre çocuk yaşındayım. (Ama bazen kızınca da çocuk değil koskoca kızım)

Her ikisi de haklı bence. Çünkü babaannem eski dönem kızlarının birçoğu gibi on üçünde evlenmiş. (on dördünde çocuğunu kucaklamış sanmayın, çünkü birkaç yıl çocuğu olmamış. Hem de dedem savaşa katıldığı için dört yıl mı ne eve gelmemiş) Bazen bizim haylazlığımızı görünce, "Bunları bugün gelin etsen ertesi gün koca evinden geri gönderirler. Dikbaşlılar. Daha bir kahve pişirmeyi beceremiyorlar." diyor. Sanki koca evine giden var da… Hem onların zamanı gibi, kaynanalı, kaynatalı, eltili, görümceli ev kaldı mı ki memlekette…

Gerçi bizimkiler, yani annemler biraz öyle yaşıyorlar sayılır ama daha sonraki kuşakta buna rastlanacağına

ihtimal veremiyorum. Hem böylesi koca evler, konaklar kalabalık aileleri iyi barındırıyor; öyle sefertası gibi üstüste dizilmiş apartman katlarında böyle bir arada yaşasınlar da göreyim.

Hem eski zaman şartlarını yaşayan mı kaldı? Yani sabah ezanında ocağa çorba oturtturup, dumanını üfleye üfleye ciğerlerini yorarak sofraya nevale hazır etmeye çalışan bindallı giymiş, üçetek giymiş sülün gibi gelinler; ağır işlemeli şalvar giymiş, beli kuşaklı, sırmalı cepkeninden saatinin köstegi sallanan erkekler; ufacık oğlan çocuklarında bile fesli entarili kıyafetler.

Ben de bütün bunları görmüş gibi konuşmaz mıyım?

Görmesine görmedim ama hem eski filmlerde izliyoruz hem de babaannemden, hocaannemden dinliyoruz. Hocaanne büyük yengemin annesi. O da çok yaşlı. Dört beş yıl oluyor, oğluyla, yani yengemin ağabeyiyle İstanbul'a taşındılar. Ondan önce ara sıra bize gelir kalırdı. Bazı duaları o öğretmişti bize. Onun için Hocaanne diyoruz ona.

O zamanlar pek ilgiyle dinlemiyorsam da iki kadın ağız ağıza vererek gelmişi geçmişi anlatır dururlardı. Onlar geçmiş günleri böyle canlı canlı anlatırken biraz da gençleşirlerdi sanki. Aslında hiç sevmezdim bu konuları. Bayağı da sıkılırdım ama şimdi nasıl da anıyorum bak o günleri.

Aman, ben de ama çenesi düşük bir kızım ha. "Ah bu gençler" derken lafı nerelere getirdim. Daha da nelere götürürüm kim bilir?

Sabahın nurunda Emine ablam evi ayağa kaldıran bir sesle telefonu çaldırdı. Yani sekizde.

Daha masasına oturmadan çaldırıp yüreğimizi ayağı kaldırmayı iyi beceriyor doğrusu. O olduğunu tahmin ediyoruz ama uykulu kafayla irkilmeden de yapamıyoruz.

Hafta sonu geliyormuş da bir isteğimiz var mıymış ...

Ağabeyimin bedenini sordu. Galiba pantolon alacak. Benim sıska bedenimde pek değişiklik olmadığını biliyor, sadece onunkini sormakla yetindi. Bizim buralarda giyimin ne denli pahalı olduğunun farkında. "Siz onca parayı vermeyin. Ben daha ucuza aynı şeyleri alırım." diyor.

Eh o öyle dedikten sonra bir problem yok demektir. Zevklerine güveniyorum. Buralarda asla bulamayacağımız şeyler getiriyor hep. Modeliyle, rengiyle sıra dışı, havalı şeyler. Arkadaşlarım biraz kıskanıyor bile. Eeee sizin de Tazı'nız yani Emine ablanız olsaydı size de gelirdi. (Tazı kelimesini ailede kullanan olmuyor, sadece köydeki sütçü teyzeyi hatırlayınca telaffuz ediyoruz o kadar. Benim böyle söylediğimi bilse belki de kızar bile)

Ah bu gençler deyişimdeki asıl gaye, uykusundan zoraki –pantolonun beden numarası ve rengi için– kaldırdığımız ağabeyimin ayna karşısındaki üzüntülü pozuydu. Uykulu bakışlarla suratını bir sağa bir sola çeviriyor, saçını görebilmek için çeşitli şekillere giriyordu.

Bu sene ne hikmetse, ikinci dönemden beri ayna karşısından beri gelmiyor. "Sivilcelerim azmış, saçlarım dökülüyor. Ya tamamen kel olursam? Boyum çok mu uzadı. Fasulye sırığı derlerse." gibi sözlerle söylenip duruyor.

Bana kalırsa hiçbir değişikliği yok. Aynı duruş aynı çehre… Belki ayna karşısında fazla durması icap eden bir hâl (!) olmuştur, o kadar. Şöyle saçı uzun cinsinden filan…

Sabahın şu erken saatinde de aynı şüphelerle sağını solunu kontrol edince içime bir kurt düştü. Sorsam, büyük ihtimalle tersleyecek. Zaten muhabbetimiz o biçim. İyice tatsızlaşırız. İleri geri konuşuruz. O da yetmez kovalaşırız oda oda.

Yok yok, anneme söz verdim. Nazlı oğlunu şimdilik incitmeyelim ama sahiden de saçları bir garip görünüyor bugün. Gerçi dikişi alınalı kaç gün oldu. Banyosunu da düzenli yapıyor. Yine de saç telleri sanki cılız ve matlaşmış gibi.

Ha, az daha unutuyordum. Dün dört kuzen (bu tabiri de hiç sevmiyorum ya) yani hala ve amca çocuklarım, daha doğrusu oğlan olanlar, bizim ilçe çıkışındaki tarlamızın üst başından geçen dereye yıkanmaya gitmişlerdi bir ara. Onun için bu matlık durumu söz konusu olmuştur. Her neyse, ben oralı olmayayım, daha beter üstüne düşer.

Ağabeyimin gözü geri yatağa düşme planları yapıyor ama ben ondan önce davranarak, yatağını çarşafını toplayayım. Saat sekiz buçuğa geldi. Birazdan kahvaltıya oturulur.

Babaannem, amcalarım, yengemler çoktan kalkmışlardır zaten. Büyükler, çoğunlukla sabah namazından sonra yatağa girmezler ama bizim gibi sene boyu derslerle haşır neşir olan gençlerin hatırına

seslerini çıkarmıyorlar. Bahçede avluda, kendilerince iş bulup oyalanıyorlardır bunca saattir.

(Galiba genç kimliğini sevmeye başladım. O kelimeyi kullanırken biraz daha cesurum bugün.) Gerçi onlar hâllerinden memnunlar; kahvaltıya kadar esneyerek oturmak yerine, köpüğü üstünde sütlü kahve içerek sohbet ediyorlar, ertesi seneye kadar birbirlerini göremeyecek olmanın verdiği hasretle konuşup duruyorlar.

Hele Nahit amcamın babaannemin unuttuğu birçok şeyi cımbızla çekmesi yok mu çok eğlenceli oluyor. "Ana, ben kaç yaşımda salıncaktan düşüp kolumu kırmıştım? Yüksel'le Aysel'i ağaca bağlayıp şarkı söylemezseniz sizi çözmeyeceğim dediğimde, sen ekmek hamurunu leğeniyle kapıp beni nasıl kovalamıştın. Hatırlıyor musun?" filan.

Zavallı ihtiyar, kimisini hatırlıyor, kimisini ise ilk defa duyuyormuş gibi hayretle dinliyor, "Ben mi kovalamıştım?" diye şaşkınlığını dile getiriyor. Çocuklarıyla yaşadığı birçok şeyi unutmasına karşılık, dedemle olan hatıraları dipdiri duruyor. (Bazı bölümlerini ben bile biliyorum. Şimdilik olmasa da yeri geldikçe anlatırım.)

Kahvaltı hazırlanırken hamaratlığım tuttu bu sabah. Büyük yengem Naciye Sultan'a biberleri domatesleri doğramada, kızartmada yardım ettim. Küçük yengemle masayı tutup bahçeye taşıdım. Bu yardımların arkasında biraz da geçen günkü bulaşık meselesinde aldığımız övgünün rolü var.

(Daha da önemlisi, Arda kalkmadan bunca işi

yapmakla ondan daha çalışkan olduğumu gösterecek, o uyuşuğa ders vermiş olacağım.)

Yeni yıkadıkları yüzlerinin nemi ve alınlarına yapışmış bir tutam saçla, "uykudan şimdi kalktım" mesajı veren amca çocuklarım, mahmur bakışlarla etrafı süzüyorlar, yemek için biraz daha açılmayı bekliyorlardı.

Ben, ne kadar erken kalktığımı (!) ve nasıl çalışıp da yorulduğumu belirtmek için yalancı bir iştahla, tabağımdakini yalayıp yutuyordum. O, ders vermek istediğim Sarı Kız'sa hâlâ rüya görüyor gibiydi, uyandığına dair bir işaret yoktu.

Epeyce bir zaman öylece durdu. Az sonra da esnedi ve "Sen amma çalışkan bir kızsın, ben uyuşuğun tekiyim. Bir türlü uykumu atamadım." dedi, olanca saflığıyla. Bu kız içimi mi okuyordu yoksa? Utanır gibi oldum. "Ben de bulaşığa yardım ederim." derken çatalını eline almıştı bile.

Bizim sabah sofralarımıza nazar mı değiyordu ne? Daha ikinci bardağa geçmemiştik ki bir velvele koptu yan komşudan. Duvar üstüne gelip, hanımellerinin arasından seslenen Semiha teyze çok telaşlıydı. "Naciye Bacı, oğlan düştü koş!" (Yengemle ahret bacısı oldukları için birbirlerine böyle hitap ederler hep.)

Yuvarlanarak koşan büyük yengem önde, Lâtife yengem onun ardında, -yol tarafından değil de bizim buralarda "komşu kapısı" adı verilen iki bahçeyi birbirine bağlayan- ara kapıdan dalıp kayboldular.

Öyle zannediyorum ki yine Altay'ın sara krizi tutmuştur.

Altay, komşumuzun ortanca oğlu olup benim yaşımda. Çok küçük yaşlarından beri de hasta. İlkokuldayken aynı sınıftaydık. Ortaokula göndermediler. Daha doğrusu kendisi gitmek istemedi. Ellerindeki istek dışı hareketler, aldığı ilaçlar ve geçirdiği nöbetlerden dolayı konuşurken yaptığı bazı dil sürçmeleri filan, durumdan anlamayan bazı arkadaşlarımız tarafından alay konusu olduğu için, okulu asla istemiyordu. Mecburi eğitim ve aile baskısı olmasa ilkokulu bile bitirmeyecekti belki de.

Esmer teni, kara kara gözleri ve irikıyım bedeniyle, pop şarkıcısı Burak Kut'a öyle benziyor ki. Bunu söylediğimizde son derece memnun oluyor ve kendine güveni artıyor. Belki de sırf bu yüzden üç yıldır, yani okul biteli müzikle haşır neşir vaziyette. Babasına yaptığı baskı neticesinde, mahallede ilk bilgisayara o sahip oldu. Bilgisayar ve televizyon gibi titreşimli ışıklar onda uyarıcı etki yapıp, nöbetleri sıklaştırıyor olsa da bir türlü başından kaldıramıyorlarmış. Sanki onu hayata bağlayan tek nokta o imiş.

Yengemler gelmediğine göre her zamankinden farklı bir durum vardı anlaşılan. Büyük amcam, "Çağla git bak bakalım, bir şeye ihtiyaçları var mı? Tâlât bu saatte iştedir, ola ki lazım oluruz." dedi.

Ben de ara kapıya hamle yapıyordum ki küçük yengemle burun buruna geldim. "Nahit koşun gelin. Çocuk çok kötü düşmüş. Başını bıçak kesmiş, kanıyor. Hastaneye götürelim!"

Bu sefer amcamlar önde, biz arkada komşu bahçeye koştuk. Dışarıda sadece en küçükleri Zülâl vardı.

Katıla katıla ağlıyor, "Abicim, abicim" diye hıçkırıyordu.

Dışarıda kimse olmamasına karşılık, içerden kaba sesler geliyordu, biz de daldık. Mutfaktalarmış. Altay yerde yatıyor, hâlâ hafif hafif çırpınıyordu. Daha önce birkaç kez görmüş olmama rağmen, bu sefer içim bir fena oldu. Etkilendim.

Aileyi bir arada gören Naciye yengem bağırdı. "Daha yok musunuz? Oldu olacak ihtiyarı da getirseydiniz. Gençler dışarı, yallah." Altay'ın başından boynuna kan sızıyor, annesi elinde ıslak bir bezle silmeye çalışıyordu.

İlk ayılan küçük amcam oldu. Ne de olsa polis ve benzeri şeyleri çok görüyor. "Kendine gelmesini bekleyene kadar kan kaybı olur. Hastaneden doktor çağırayım."

İri adımlarla sokağa koşmasıyla, birkaç dakika sonra beyaz önlüklü birileriyle geri gelmesi bir oldu. Neyse ki hastane yakın. Oğlanları eve postaladıktan sonra, biz iki kız, Zülâl'i teselliye çalışırken yengemler de Semiha teyzeyi yanlarına almış, hastaneye gidiyorlardı. Zaten iki amcam Altay'la gitmişlerdi.

Biz tam küçük kızı susturup, konuyu başka yerlere çekmiştik ki o da ne! Bastonuna dayanarak babaannem duvarları tuta tuta gelmiyor mu? Anlaşılan bizim minik çocuklar(!) çenebazlık yapmışlar, ihtiyarı yola düşürtmüşlerdi. Duvara dayanıp azıcık soluklandıktan sonra, "Kurşun dökmeli. Bu iki oğlana da kurşun dökmeli." dedi.

Arda'yla birbirimizin yüzüne baktık. Ne demek istiyordu ki? Titreyen sesiyle, "Umut da bisikletten düştü ya." dedi.

Ay bu ihtiyar, birçok şeyi unutan bizim ihtiyar mı? Vallahi biz bu yaşımızda üstünden günler geçmiş meseleyi unutmuşken o hatırlıyordu.

Dış kapıdan içeri önce yengelerim girdi, sonra da amcalarım. Zülâl, ağabeyine benzeyen kara gözlerini iri iri açmış, ağızlarından çıkacak sözü bekliyordu. Amcam, aldığı bir paket balık krakeri eline verip saçını okşarken, "Merak etme ağabeyinin bir şeyi yokmuş. Başına dikiş atıldı, filmi çekildi. Şimdi dinleniyor. Birazdan annenle gelecekler." dedi.

İçinde tuttuğu nefesi, canından umulmayacak bir fosurtuyla dışarı bırakan küçük kız, biraz daha rahatlamış görünüyordu artık.

Büyük yengem, "Siz eve gidin, biz biraz daha kalalım. Kadıncağızın eli ayağı iş tutmaz. İşini görelim. Siz de bizim evin işini görün." dedi. Babaannem balkondaki sedire otururken, iki yengem de eve girdi.

Bize de eve gitmek düştü. Dolayısıyla da sabah yarım bıraktığım çalışkanlığıma devam etmek(!)

***

Öğlenden önce işimizi bitirip, yengemleri, daha doğrusu Altay'ı görmek için tekrar komşuya geçtik. Bizimkilerden başka iki komşu daha vardı. Altay, koca salonun öbür ucundaki sedire uzanmış, elindeki bir dergiye bakıyor, gelenlerden de sıkılmışa benziyordu.

Geçmiş olsun dileklerimizi bildirerek, yengemlerin yanına geldik.

Baş tarafını kaçırdığım konuşma, tek kelimeyle kitaplara geçecek anlam taşıyordu. O, başka zaman fazla sesi soluğu çıkmayan Semiha teyze, öyle lügat parçalıyor, öyle cümleler kuruyordu ki imrenmemek mümkün değildi.

"Cenab-ı Allah' a binlerce kere şükürler olsun. Oğlum, kaset tamiri için bıçağı almış, o sırada tutan nöbetiyle bıçağın üstüne düşüp başını yaralamıştı. Önce biraz telaşlandıysam da sonra "Kendine gel Semiha." dedim. İnsanın kafa yapısı bu tür düşmelere karşı dayanıklıymış. Ya o bıçak, boynundaki şah damarına gelseydi. Sağolsun komşularımız yetiştiler. Kapıp hastaneye götürdüler. Yaratan'a binlerce kere hamdolsun. Ya Filistinli anneler gibi işgal altında olup, evden dışarı adım atamasaydım. Ya da Çeçen anneler gibi işkence gören evladımı kurtarmak için ağırlığınca ruble ödemek zorunda kalsaydım. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi, feryatlarımı kendi içime atmak durumunda olsaydım. Bak benim arslan oğlum, hiçbir şey olmamış gibi dinleniyor, sabrediyor. Allah inananları, sabredenleri sever."

***

Gün boyunca, gece hep o sözleri düşündüm durdum. Yolunda gitmeyen işlerin kara noktalarına değil de ak noktalarına bakılması gerektiğine inandım. Bunu bugün, talihsiz bir biçimde de olsa, canlı canlı yaşadığım için memnunum.

Arda okuldaki uyduruk meseleleri için acı çektiğini anlatıp ağlıyordu, ben Anıl tarafından fark

edilmediğimi söyleyip sızlıyordum. Değer miydi şu sudan sebeplerle kendimizi harap etmemize? Bundan sonra daha akılcı yaklaşacağım olaylara.

Vay be; durup dururken sekiz yıl dirsek çürüttüğümüz okuldan değil de doğru dürüst eğitimi bile olmayan sade bir kadından olgunlaşma dersi almış, pişmeye doğru adım atmaya başlamıştım.

O, bir şey bilmiyor diye burun kıvırdığım, hayat tecrübesine sahip kadınlarla daha fazla yakın olmalıydım bundan sonra. Çünkü biz derinlemesine bakamadığımız o yolda, ufacık bir dikene tesadüf edince haddinden fazla üzülürken, onlar gözlerine taktıkları pembe gözlükler sayesinde daha akılcı yaklaşarak, meselenin olumlu yüzünü görme yoluna gidiyorlardı.

Minnettarım. Sair zamanlar ilgimi çekmeyen kadına minnettarım. Bugünün hit kişisi bence Altay değil, annesiydi. Bana, -kendisi farkında olmadan- pembe gözlük takmayı öğretti.

Öyle zannediyorum ki ömrüm boyunca, sık sık bu pembe gözlüğe ihtiyacım olacak. Hayatları boyunca, çakıllarla bezeli yolları arşınlamaya çalışan herkese de bu gözlüğü tavsiye ederim. Eminim ki işe yarayacaktır.

Ne hoşlandığım çocuğun beni görmezden gelmesi ne de annemin hastalığı.

Ağustos 2006
Sivas

Yaşasın Lise Bitiyor!

Bir

Bugün sinirliyim. Hem de hiç olmadığı kadar! Sebebini anlatmak istemezdim ama oldu işte. Nilüfer'le atıştık biraz. Haftaya böyle haşin başlamak hiç de hoş değildi ama o kaşındı n'apayım.

Dün, hayır hayır evvelsi gün onu, komşularından olduğunu zannettiğim iki kızla çarşıda gördüm. Üçü de mini sayılabilecek etek giymişlerdi. Hadi öbürleri neyse de Nilüfer zaten balina gibi. Dükkânlara girip çıkarken nasıl da çirkin göründüklerinin farkında bile değiller. Samimi arkadaşı olarak, onu uyarmayı görev olarak kabul ettim.

Sabah onu okulun merdivenlerinde yakaladığımda, kendisine söyleyecek şeylerimin olduğundan bahsettim. "Olur" gibisinden başını salladı. İtişe kakışa sınıfa girdiğimizde de "Sen ne düşüncesiz bir kızsın. O nasıl bir giyinmeydi?" dedim, bağırarak. Önce boş boş baktı, sonra el işaretimden anladı neyi kastettiğimi. Kısa bir duraklamanın ardından bir sürü laf saydı sabah sabah. Bana neymiş. En yakın arkadaşı da olsam, sadece okul sınırları içinde sökermiş. Ona

karışamazmışım. İstediği gibi giyermiş. Beni kızdırmak için, yıl sonu eğlencesine şortla gelecekmiş filan.

Duramadım yine de. Daha nisan ayı çıkmadan, havalar bu serinlikte giderken ne acelesi olduğunu, böyle küçük yerlerde dikkat çekeceğini söyledim.

O da bana kıskanç olduğumu haykırdı. "Sen pantolondan başka bir şey giyemeyen baston bacağın tekiysen bana ne! Eteğin içini doldurabilseydin sen de bir gün durmazdın. Safinaz kılıklı!" dedi sonunda.

Kıpkırmızı oldum. Bütün sınıf güldü. Aman Allah'ım. Bu bizim Nilüfer miydi?

Ben de o hırsla ona "Sen ne lüfersin, ne de nilüfersin. Düpedüz balinasın." dedim. (Onu kızdırmak için bazen lüfer derdik sınıfça.)

Tartışmamıza kızlı-oğlanlı bazı arkadaşlar da katıldı. Biri -benim gibi zayıfça olan- diğerine "Cin Ali" benzetmesi yapıyor, öbürü daha biraz evvele kadar canciğer olduğu gözlüklü sıra arkadaşına "dört göz" diyor, sınıfın en sessizlerinden bir çocuğa, boyundan dolayı "sivri biber" yakıştırmasında bulunuluyordu.

Sürekli maç anlatan bir oğlana "top kafa", daima süslü gezen bir kıza "aynaçatlatan", derslerde değil tartışmalarda bile ağzını açmayan bir kızcağıza "ruh" deniyor, ortalık gürültüden geçilmiyordu.

"Amip, kuru, çiyan, iskelet" lafları havada dolandı durdu bir süre. Herkes içindekini söyledi işte.

Neyse ki Emel Hanım, çok zaman yaptığı gibi sabah sigarasına dalıp, sınıfa geç gelmedi. Çantasını masaya fırlatıp, "Günaydın çocuklar. Hafta sonunuz nasıl

geçti." diye neşesini de kattığı bir anne edasıyla aramıza girdi de alı al moru mor durumdan kurtardı bizi.

***

İlk ders balinayla sırt sırta oturduk. Birbirimizin yüzüne bile bakmadık. İkinci derste yarım ağızla silgi istemek zorunda kaldı. Ben de yere ayağının dibine düşen kalemimi istedim; ikimiz de biraz yumuşar gibi olduk. Son derse doğru kem küm ederek bir iki çift laf daha konuştuk ama doğrusunu söylemek gerekirse aklıma ders mers girmedi. Hazmedemedim bir türlü. Safinaz lafı yüreğime öyle bir oturdu ki sormayın. Temel Reis'in sıska karısı, cırtlak sesiyle, kulağımın dibinden ayrılmadı gün boyunca. "Temeeelll. Kurtar beni Temeeelll"

Keşke bu sesten kurtaracak birisi olsaydı çevremde.

Öyle olsun Nilüfer Hanım. Biz Safinaz olalım, siz mini eteklerle dolanın ortalıkta. Eğer önümüzdeki yaz, evdekilerin ısrarına rağmen boğazımdan geçmeyen yağlı-ballı, reçelli ekmekleri, dumanı üstünde kaymaklı sütleri mideye gönderip de kilo almazsam bana da Çağla demesinler!

Yeni ders yılına daha dolgunca, hatta senin gibi mini etekle başlamazsam ne olayım!

Ne dedim ben? Yeni ders yılı mı?

Eyvah! Bu sene lise bitiyor ya! Şunun şurasında iki ay bir şey kaldı ayrılmamıza. Sonra her birimiz bir tarafa.

Gözüm, ta sene başında defterime not ettiğim, Cenap Şehabettin'e ait güzel bir söze takılıyor. "Okul

arkadaşları tespih taneleri gibidir. Tahsil biter, iplik kopar, her biri bir tarafa dağılır."

Yani biz de bu tanelere dönecektik değil mi eninde sonunda.

Yazılıların üst üste geldiği, üniversite sınavının adım adım yaklaştığı şu günleri çok iyi değerlendirmeliydik artık. Kayıp zamanlardan olmamalıydı önümüzdeki dönem.

Sahi, biz niye hırlaşmıştık ki sabah sabah?

Benim bütün iyi niyetime rağmen kalbimi kırdıysa da -ben de onunkini kırdım aslında- ondan özür dilemeliydim.

Dünyanın en zor ama en erdemli şeyinin özür dilemek olduğunun farkındayım ve bir şekilde gönlünü almalıydım.

Evet evet, gün bitmeden "hayır" diyemeyeceğini adım gibi bildiğim, koca bir külâh dondurma ve dondurma tadında üç-beş tatlı sözle, sevgili balinamın sırça kalbini tamir etmeliydim.

Ettim de. Oh be! Ne rahatlıkmış.

İki

May, Mai, yani Mayıs; ayların şâhı bence.

En başta doğduğum ay. Sonra da diğerlerinin. Benimle bütün tabiat da aynı zamanda doğmuş oluyor. Ayrıca annemin de doğduğu ay. Bahar Bayramı, Gençlik Bayramı, İstanbul'un Fethi derken, bir sıra güzelliğin harmanı. Çayırın çimenin, otun böceğin,

rengârenk çiçeğin harmanı. Bir de renk renk, katmer katmer güllerin.

Kaç gündür kafayı taktım: Mavi muhabbet kuşu alacağım. Daha doğrusu aldıracağım. Babamın dizinin dibine oturup, azıcık mahzunlaşarak boynumu bir tarafa çarpıtırsam, eminim ki dayanamayacak, akşam koltuğunun altında bir kafesle eve adım atacaktır.

Yengem yine her zamanki gibi "Bu kız adam olmayacak. Dört tane kedi var evde. Şimdi de kuş getirdi." diyecek ama olsun. Nasıl olsa benim mavi muhabbet kuşum kendisini sevdirmeyi başarır. Öter, taklalar atar, sabah şarkıları söyler. Beraber söyleriz kuşumla en sevdiğimiz parçaları.

Mavi muhabbet kuşu mu? Yahu ben ne söylüyorum sabahtan beri? Daha dereyi görmeden paçaları sıvıyorum. Teklif ettim de, babam aldı da, yengem kızdı da, kuşum nazar boncuğu rengiyle kendini sevdirmeyi başardı. Sahiden de ben adam olmam.

Yengemi diyorum. Düşünecek olursak, kadıncağız haklı aslında. Ömrünün çoğu sızlanmakla geçip, yatağı ziyadesiyle seven babaannemin nazı, gurbetteki çocuklarının hasreti, koca evin işi, zaman zaman onu da canından bezdiriyor. Kediye, köpeğe hele kuşa ayıracak zamanı hiç kalmıyor.

Demiştim ya yaz aylarında turistimiz de eksik olmaz. Kimisi sedire kurulurken, kimisi yere sırtı üstü uzanıp tavanları seyre dalar. Bazısı, birbirine geçme teknikle yapılmış, çivisiz dolaplara, alçıdan meydana getirilmiş süslü ocaklara hayran hayran bakıp resim

üstüne resim çeker. Belgeseller de cabası.

Ara sıra yerli ziyaretçilerimiz olsa da diğerlerinin şaşkınlığı bulunmaz onlarda. Eskiye doygunluk, yeniye hayranlık daha ağır basar bizimkilerde.

***

Ha, ne diyordum, yengem. Bu kadar işin içinde eksik olmayan misafirlerle haşır neşirken, bir de Çağla'nın, yani bendenizin kedileriyle uğraşmak zorunda kalıyor. Hem de ikisi yoldan yakalanıp getirilen, evcillikle alâkası olmayan, küçük vahşi kaplanlarla.

Evinkiler ana-kız. Ananın ayağı sakat, aksayıp duruyor; kızınınki, benim sarı yumağımınsa kuyruğu kesik. Daha gözü açılmamış bir yavruyken, sıkıştığı yerden kurtarılmak istenirken yırtılmış, kesilmek zorunda kalmıştı. (Kedinin yerine ben feryat edip, ortalığı birbirine katmıştım) İki yarım uzuvlunun muhabbetini anlatmaya ne lüzum var? Anladığınızı tahmin ediyorum.

Bir gün okul dönüşü aç-biilâç, gıdasızlıktan kısılmış sesleriyle beni çağıran, soba isine belenmiş tüyleriyle nemli bir çukurun içinde birbirine sokulmuş, pembe burunlu, ailesini kaybetmiş felâketzedeleri andıran kedicikleri görüp, montuma sarıp eve getirmiştim. Herkes aynı şeyi yapmaz mıydı?

Babam da dâhil, evdekiler, başıma buyruk olduğumu, danışmadan iş yaptığımı filan söyledilerse de aldırmadım. Söylenip durdular her zamanki gibi. Hayvan akıllıymışım, iyi veteriner olurmuşum, çok uğraşırsam hastalık kaparmışım vs.

Önce annemle banyoda, kediciklerimi ellerimize kollarımıza derin çizikler bıraktıran bir boğuşmayla yıkayıp pakladık, sonra süt ısıtıp karınlarını doyurduk. Derken, babaannemin yatağına kurulup, o kedi laf edilince somurtan yengemin tombul bacağına oturmaya başladılar. Şimdi ise bizim evde üçüncü yıllarını, benim gibi ergenliklerini yaşıyorlar. Hem de oldukça mutlu bir biçimde.

***

Yok yok, bugün muhabbet kuşu alma fikrini bir kenara koymalıyım. Yengemi kızdırmamam lazım. Aksine, birazcık yumuşak davranarak kalbini kazanmalı, "Gençlik Haftası" nda düzenlenecek eğlence için, kıyafetimi diktirme yoluna gitmeliyim.

Yengemin deyimiyle piyolok (biolog) kızının diploma töreninde giydiğini, ben de giysem n'olurmuş. O kadar emek çektiği bir giysi tek günle sınırlı kalamazmış. Haklısın da sevgili yengeciğim, bedenlerimiz birbirine uymuyor ki. O, yani zıpzıpım, tazım, canım Emine ablam benden hem uzun hem de kilolu. Bizde "hatunumun verdiği" diye tabir olunan, içine düşmüşüm gibi bol gelen kıyafetle ele gülünç olamam ki. Hele hele bir giydiklerini bir daha giymeyip bütün sınıfa, özellikle de Nilüfer'le bana tepeden bakan Sibel'le Gönül'ün yanında.

***

Sabah okula giderken, avludaki yeni tomurcuklanmış, bir ikisi açma eğiliminde bulunan güllerin dibinde kedilerimi gördüm. İkisi dışardan da gelmiş olsa, ana konumundaki sakat ayağını üçünün üstüne

atmıştı ve öyle güzel yatıyorlardı ki, makinem olsa görüntülemek isterdim. Ana muhabbeti bu olsa gerek. Gül, tepelerinde tatlı tatlı kımıldanıyor, güneş acıtmadan okşuyordu bedenlerini.

Sahiden de Mayıs ayı harika ay, ayların şâhı.

Üç

Bugün yengemin uzak bir yere gitmesi icap ediyormuş. Akşamdan söyledi umursamadım. Sabah kahvaltısında yüzüme baka baka yine tekrarladı. Ta genç kızlığından, dikiş-nakıştan arkadaşı gelmiş Almanya'dan. Yirmi beş yılı aşkın bir zamandır görüşmüyorlarmış. Birkaç gündür buradaymış kadın. "İlle de Naciye gelsin" diye haber gönderiyormuş. Gitmese ayıp olurmuş. Hem o misafirmiş; önce misafire "hoş geldin" e gidilirmiş, sonra da eve davet edilirmiş.

İyi güzeldi de, bütün bunlardan bana neydi ki?

Kahvaltının sonuna doğru ağzındaki baklayı çıkardı. "Babaannene sen bakar mısın bugün?"

Hoppala, sabahın köründe söylediğine bak! Babanneme ben bakacakmışım. Sıkıcı bir istekti bu. Yazılı mazılı bir şeyler mırıldandım ama çok isteyen bakışlarını da üzerimde hissedince geri çeviremedim.

Bir şartla kabul edecektim: Nilüfer'i çağırmak! Sair zamanlarda patavatsız, fazla bilmiş tavırlı bulduğundan sevmez, gelmesini istemezdi. Bugün sesini çıkaramayacaktı işte. Biz de doyasıya oturacak, eğlenecektik.

Çaresiz kabul etti yengem. İçimden "oh" çektim. Nasılmış Naciye Hanım eve arkadaş sokmamak. Bizi

adam yerine koymamak. Biraz evi dağıtacaktım bu sayede. Eve arkadaş getirtmemek demeyelim de hayli seçici olmak. Senin yerine karar verip, senin yerine düşünmek demek. Tıpkı birçok arkadaşımın başına gelenler gibi.

***

Öğlende, okul dönüşünde, onu hazır buldum. Boyuna değil enine büyüyen toparlak bedenine, ne zamandır el sürmediğini kendisinin de bilemediği, gece mavisi bir tayyör giymişti. Başına, aynı renge, beyaz beneklerle süs yapılmış, hışır hışır ipekli bir eşarp örtmüştü ve çok şık duruyordu. Ta yıllar öncesinden kalma, beyaz fiyonklu ayakkabılarını da giyince, gerçekten de şehirli kadınlar gibi olmuştu yengem.

Şu eski kadınlar kıyafetlerine saygılılardı, renklere önem veriyorlardı vesselâm.

Nereden aklıma geldiyse, avludaki çiçeklerin içinden beyaz bir karanfil kopararak, yakasına iliştirdim. "Güle güle Karanfilli Naciye" dedim. İkimizin de içinde bir şeyler kaynadı. İkimiz de birilerinin hasretiyle birbirimize sarıldık. Gün görmüş kadının tayyörünün içinden, belli belirsiz bir iğde kokusu geldi burnuma. Bizim evin kadınlarının ortak kokusudur. Ta babaannemin gençlik günlerinden kalma bir alışkanlıktır bu.

Canım Nilüfer, yarım saat kadar sonra geldi. Daha doğrusu geldiler. Ah bu büyükler. Onun da ardına kardeşini takmışlardı. Pek çok arkadaşımın annesi gibi, onunki de pimpiriklinin tekiydi. Kötü bir harekette bulunacak olursak, rapor edecekti anlaşılan. Sanki bize sökerdi de. Biz kaçın kur'asıyız haberiniz

var mı? Eğer canımız isterse neler yaparız neler ama cici kız hâlleri dururken başka şeyler yakışık almaz ki. Hem de böyle liseyi bitirdiğimiz aylarda. Onca dersle, soruyla, testle savaş ederken.

Arkadaşımın kısırı çok sevdiğini biliyordum. Daha önce kendilerinde de yemiştik çünkü. Yardımlaşarak, bir saatin içinde kısırı ve çayı hazır ettik. Hiç de öyle görünmüyor ama yeşillikleri kesme tahtası üzerinde öyle ince bir doğrayışı var ki, kırk yıllık aşçılardan sanırsınız onu. Keşke azıcık da ben hünerli olsaydım bu konuda. Arda ile bazen de Hatice ile burnumuzu sokuyoruz o kadar.

Yengemin kurabiye yaptığını, hatta tabaklara hazırlayıp gittiğini görünce de sevindim doğrusu. Akıllı kadının tekiydi kabul etmek gerek. Kedilerimi sevmese de.

Biz, kısırla kurabiyeyi midemize indirirken, babaannemin aç olduğunu hatırladım. Öyle ya, yengem bana emanet etmişti kadıncağızı. Nilüfer bulaşıkları yıkarken, ben de bir cezvede süt ısıttım, içine ekmek ufalayıp şeker katarak ılık ılık babaanneme yedirmeye çalıştım. Bazen yutamıyor, ağzına gözüne bulaştırıyor, üstüne başına döküyordu. Bazen yememek için dudaklarını kilitliyordu. Hakikaten yengemin işi zordu.

Güç bela yemeğini yedirdikten sonra, ilâcını içirip ağzını da peçeteyle silerken, arkadaşım içeri girdi. "Sen tam hemşiresin kız." dedi. Hem de ciddi ciddi. Ben neler duyuyorum böyle. İhtiyarı yerine yatırdıktan sonra, gözlerinin damlasını da becerebildiğim kadarıyla damlattım. Nilüfer'in sözleri keyiflendirmişti beni ama içim öte yandan da sızlıyordu. Çünkü

babaannemin gözleri kurbanlık koyunlarınki gibi mat bakıyordu son zamanlarda. Zavallı.

Nilüfer'in kardeşi de kapı eşiğinden aynı şeyleri tekrarladı. "Sen tıpkı bir hemşire gibisin Çağla abla." Ben, ciddiyetle, hastane duvarlarındaki hemşire resimleri gibi, işaret parmağımı dudağıma götürerek "sus" işareti yaptım. Karşımdakiler kikirdediler; diğer odaya geçtik.

Gençlik Haftası ve dolayısıyla da eğlencesi yaklaşıyordu. Nilüfer "Sana makyaj yapacağım." diye tutturdu. Baloya böyle gidemezmişim. Küçük hanımların, genç kızların daha derli toplu olması lazım gelirmiş vs. Sonunda istemeden de olsa gözüme kalem sürmeyi başardı. İnsana istenmeden bir şey yapılır mı be?

Ben erkek Fatma'ydım yahu, erkek Fatma. Fatma Çağla yani. (Göbek adımla asıl adım birlikte yani.) Gözüm küçük hanımlıkta değildi ki hiç? Top oynamak, ağaca tırmanmak, pantolon giymek daha zevkliydi her zaman için.

Yemek zamanı mızmızlık etmek, canım istemediği işlerde tembellik yapmak da benim huyum ama Erkek Fatmalık sevdiğim bir tarafımdır eninde sonunda.

***

Akşam üstü yengem girerken, bizimkiler de çıktılar. İki taraf da hâlinden memnun bir vaziyette, kibarca birbirleriyle selamlaştılar. Durum iyi idi herkes açısından.

Yengem, acelesi varmış gibi, üstünü başını değişmeden sordu: "Karanfilli Naciye kim Çağla?" Almanya'dan

gelen arkadaşı da aynı şeyi söylemiş meğer. Karanfilli Naciye. Birden hatırlayamadım işte. Nereden duymuştum ki? Film miydi, roman mıydı, hikâye miydi? Uçup gitti zihnimden, tıpkı yengemin yakasında solmaya yüz tutmuş karanfilin kokusu gibi.

Dört

Dün ikindi vakti, ağabeyime mobilyacıdan bir saatlik izin alarak annemin doğum gününü kutladık.

Ağabeyim üniversiteyi kazanma ihtimali olmadığı için bir mobilyacının yanındaydı şimdi. Kendisinin pek gönlü olmasa da amcamın zoruyla altı yedi aydır gidip geliyordu işte. Hem sokaklardan kurtuluyor, hem de üç beş kuruşu olup babama vara yoğa ağız eğmiyordu bu sayede.

Mayısın ilk haftasında, benim doğum günümde, bu rengi nereden bulmuşsa, bayrak kırmızısı güzel bir çanta almıştı. Sürprizini sevmiştim doğrusu.

Dün de bir kucak kırmızı gül almıştı annemin doğum günü için. Annemin gülleri ve kırmızıyı sevdiğini hepimiz biliyorduk.

Ağabeyim babam ve benden ibaret değildi doğum gününü kutlayan. Yengemle amcam da gelmişti. Evde sadece kedilerle, babaannem kalmıştı. Amcamın elinde yeşil yüzlü bir Kur'an-ı Kerîm vardı. O, ayak ucuna geçip Yasin-i Şerif okudu, yengem de bildiklerini.

Ağabeyim, üzerinden bir yıla yakın bir süre geçmesine rağmen alışamamıştı annemin yokluğuna. Benim kadar metin değildi o. Daha dün akşam televizyon

izlemek için kumanda savaşı yaparken ona "Ne mızmızlanıyorsun ana kuzusu" diye bağırınca, kumandayı elime verip, mahzunca bir köşeye çekilmişti; burnumun direğini sızlatarak.

Ortaokula gittiği zamanlarda bile tırnaklarını ona kestirip, çeşitli nazlarını çektiririrken, ben ondan daha küçük olduğum hâlde, erkek pozları takınıyor, tırnaklarımı kendim kesip, saçlarımı örüyor, babamdan "afferin" bile alıyordum. Ben babamın erkek kızıydım, o, annemin nazlı oğluydu hep.

Bundan birkaç yıl evvel, böbrek yetmezliğine yakalanıp, hastaneleri aşındırmaya başladığı günlerde bir rüya görmüştüm. Üç elma veriliyor, üçünü de bitirdiğimde annemin öleceği söyleniyordu. Çok net bir biçimde gördüğüm bu rüya beni etkilemiş, gözümü annemin gözüne diker olmuştum o günden sonra.

Uzun tedavilerden, hastaneye yatışlardan, ağrılı sızılı günlerden sonra, onun da babamın da tükendiği üçüncü yılın sonunda, onu bir Mayıs sonunda, hem de doğduğu ayda yitirmiştik. Üç elmanın bitimi, üç yılın sonu olmalıydı.

Bu sonuç karşısında herkes bir şey söylemişti. Geç kalındığından, küçük yerlerdeki tedavilerin netice vermediğinden filan dem vurmuşlardı. Ne kadar fikir yürütülürse yürütülsün velhasıl giden gitmişti.

İlk günler çok ağlamıştım. Kendimi yapayalnız, dünyanın en mutsuz kızı gibi hissetmiştim. Lise ikinci sınıfta, tam da yıl sonu yazılılarının kaynadığı dönemde, kafam allak bullak, evdekilerin yüzüne bakamadan, bastığım yeri bilemeden dolaşmıştım günlerce.

Her tarafta bir iz vardı ondan kalan. Mutfaktaki kenarı tığla işlenmiş elbezlerinden tutun da, yastığımın beyaz işli kılıfına kadar. Ona bakıp inliyorum, buna bakıp sızlıyorum. Kimsenin sözü kafama girmiyor. Evde onca adam olmasına rağmen dünya yüzündeki tek canlı gibi hissediyorum kendimi.

Sonra bir gün babamın tükenmişliği geldi aklıma. Ona da yazıktı, pat diye ortada kalan anasının nazlısı ağabeyime de. Babam şimdi daha farklı konumdaydı benim gözümde. O da bir çeşit öksüzdü artık. Tez toparlanmaya çalışıp, farkında olmadan, küçük anne rollerini üstlenmiştim bu düşüncemin ardından. Babamın astım ilaçlarını takibe, ağabeyimin devamlı nasır tutan sol ayağını tedaviye başlarken bulmuştum kendimi ama taşlar bir türlü yerine oturmuyordu işte. Anne anneydi, çocuk da çocuk. Yaşı ne olursa olsun.

İlk kabir ziyaretinden, etrafına çevrili beyaz taşların arasında, kara, otsuz bir toprak tümsekle karşılaştıktan sonra, onun rolünü üstlenmeyi bırakmıştım. O, bedenen değilse de ruhen bizimleydi. Bunu çok iyi biliyordum. Hatta özellikle akşam saatlerinde onu aramızda hissediyordum da.

Hatıraları dipdiri kalacak, aramızda yaşamaya devam edecekti işte. En önemlisi, hayatını karartan acıları dinmişti. Kolay mıydı ağrılara sızılara dayanmak. Serumlarla, iğnelerle, diyaliz makineleriyle yaşamaya çalışmak. İşte nasıl olduysa olmuş, en hızlı ilerleyen şekliyle önce böbreklerini kaybetmişti, sonra da tüm bedenini.

***

Az önce de dediğim gibi, dün annemin doğum günüydü. Eğer yaşıyor olsaydı otuz dokuz yaşına girecekti. Ölüm yıldönümü içinse bir haftası vardı daha. Biz onun doğum gününü kutluyorduk. İyi ki doğmuştu. İyi ki bizleri dünyaya getirmişti.

Bazen iyi ki ölmüştü diyesim bile geliyor. Çünkü orada, yedi yaşından beri annesine hasret olan birisi daha vardı: Kan kanserinden ölen, büyük ağabeyim Ali. Annemin onu daha fazla bekletmeye gönlü razı olmamıştı anlaşılan.

Hayâl meyâl hatırladığım o ölüm, evde yaşanan diğer ölümlerden daha acı gelmişti bana. Gözyaşıyla galiba ilk defa o zaman tanışmıştım. Kalabalık, asık suratlar, teselli sözleri. Eteğinden çekiştirdiğim annemin tükenmişliği. Her neyse, o günleri unutmalıydı artık. Unutmalı ve geleceğe umutla bakmalıydı.

Biz bu tarafta üç kişiydik. Amcamlarla daha da kalabalıklaşıyorduk. Onlar yalnızdılar, birbirlerine can yoldaşı olurlardı; sütten beyaz, kardan yumuşak, gülden kokulu mekânlarında.

***

Yengem, "Hadi kızım gidelim. Ne yapalım takdir-i ilâhi. Çok kısa yaşadı. Ömrü bu kadarmış." dediğinde, kızarmış gözlerimle bön bön baktım suratına.

Çok mu kısa yaşamıştı? Benimle on altı, ağabeyimle on sekiz, babamla yirmi iki, uzun yıl geçirmişti. Az mıydı bunca yıl? Tadını çıkarabilene, kıymetini bilene, bir yılın bile önemi vardı.

Annemin ölümünden bir hafta sonra, mecburen okula gittiğimde, herkes üzüntülü bir tavırla başsağlığı dilerken, arkadaşlarımın içinden Garip adlı bir oğlan "Sana çok imrendim Çağla." demişti. "Sen annenle yıllarca yaşama bahtiyarlığına eriştin. Defalarca sarıldın. Seni sevdiğini duydun, sevdiğini söyledin, hizmet ettin. Ben ise bir kere bile tatmadım bu duyguyu. Annem beni doğururken ölmüş. Babam beni suçlayarak yüzüme bile bakmamış. Oradan oraya, birçok akraba evi dolaşarak bu yaşa geldim ben. Zavallı anamın mezarını bilen, gösteren bile yok! Hiç değilse toprağını öpüp koklayayım, bir kök karanfil dikeyim. Çok şanslısın Çağla çok." demişti.

Sahiden de o değerli varlıkla on altı yıl gece, on altı yıl gündüz beraber yaşamıştım. Bir sürü hatırayı paylaşmıştım. Bir sürü fotoğraf çektirmiştim.

Hem öte tarafta yeniden buluşmayacak mıydık? Ruhların beraber olduğu bir ortamda bedenlerin ayrı olmasının ne önemi vardı ki?

Beş

Yarın yengemin Almanya'dan izinli gelen arkadaşı, bize misafirliğe gelecekmiş.

Aman aman, yengemin hâlini bir göreceksiniz. Amcamın eski eşofmanını üzerine çekmiş, paçalarını kıvırmış, koşuyor o yana, koşuyor bu yana. Anlatmakla olmaz, görmeniz lazım. Boyu kısa olduğu için, sanki bir top yuvarlanıyor evin içinde.

Neler yaptık neler. Zeytinyağlı yaprak dolması mı

sarmadık, içli köfte mi yapmadık, böreklik hamur mu açmadık.

Daha doğrusu yengem açtı, ben istemeye isteme-ye yardım etmek durumunda kaldım. Yardımcı roller yani. Peyniri serp, maydanozunu ayıkla, cevizini kır filan. Çıkan küçük bulaşıkları yok et.

Oldum olası, başım ev işleriyle hoş değildir. Anne-min zamanından beri kimse bana ilişmezse yerimden kalkacağım bile yoktur. Çatılarda kedilerimle kelebek kovalamak, ağaçların en tepesindeki meyveleri indir-meye çalışmak daha cazip geliyor.

Tabii ki bugünkü koşuşturmada yengemin işi başı-nı aşınca babaannemle ilgilenmek de bana kaldı. İyice zayıflayan ihtiyara yemek yedirmek, ilâç içirip, gözü-nün damlasını damlatmak, çoğu yatakta geçen günle-rinden dolayı kabuklanır gibi olan el ve ayaklarına yu-muşatıcı krem sürmek görevi hep bendenize düştü.

Dersleri şimdilik rafa kaldırdım yani. Oysa ki ya-rın planımda Nilüfer'le çalışmak vardı. Ya onu çağı-racaktım, ya ben gidecektim. Yıl sonunda, üstelik de fizikten yazılın olsun...

Yarınki önemli misafirin geleceğini babaannem de mi fark etti ne? Yüzüğünün parmağında olup olma-dığını sordu durduk yere. Bu yaşında niye böyle üs-tüne düşüyordu ki anlamış değildim. O, kuru elinden düşecekmiş gibi duran, sağ yüzük parmağında, iri, firûze taşlı bir alyans vardı. Elimle gevşetip, oynata-rak yerinde durduğunu söyledim.

Tülbendini değiştirmemi istedi. Sağa sola baktım gö-remedim. Mutfakta işlerle boğuşan yengeme sordum.

Ütülemek için kendi odasına koymuşmuş; başka ütülenecekler de varmış. "Ütüler misin?" gibilerden yüzüme baktı. O kadar da değil canım. Oralı olmadım. Nasıl olsa ihtiyarın başına bir şeyler uydururduk. Seccade bohçasındaki misafirlikler ne güne duruyor?

Yarın Almanyalı arkadaşı gelmeden önce, ihtiyarın üstünü başını, yatağının çarşafını değiştirecekmiş zaten. Eline sağlık vallahi. Ziyarete gelenler hep hastanın temizliğinden, odanın ferahlığından bahsediyorlar. Devamlı bakım gerektiren hastanın bu denli derli toplu olması az şey olmasa gerek.

Babaannemin başucunda daima duran iki şişe var: Büyüğü, keskin bir limon kolonyası, küçüğü halis gülyağı. Boşuna değil temizliğinin sebebi; onun için mis gibi kokuyor. Şu eski kadınlar işlerini iyi biliyorlar vesselam. Zaten bir de iğde esansı takıntısı var bu evde.

Ha, bu arada söylemeden geçmeyeyim: o yüzük dedemin ilk hediyesiymiş. Ben bu işlerin zamanını tam ayarlarım. Yine öyle yaptım ve koşup durmakta olan Naciye Sultan'a sorup öğrendim. Oldum olası çok önem verirmiş. Yüzüğüyle, kararacak diye, banyoya bile girmezmiş. Onu hayata bağlayan bir durummuş. Yengemin dediğine göre, ölümünden sonra yüzüğü dedemin yerine koymuş gibi bir şeymiş. Gözünün önünden ayırmıyormuş.

Vay be! İçimizde ne Leylâlar, ne Şirinler, ne Aslılar varmış da haberimiz yokmuş. Dedem kalksa da televizyon ekranlarından taşan günübirlik beraberlikleri görse. Biri diğerini aratmayan, bir sürü rezaletin harmanlandığı, içime fenalıklar getiren programları

izlese. Her hâlde bir dakika beklemeden geri yerine yatardı.

Bazen okulda kızlarla da konuşuyoruz. Kimisi bu türden programları beğeniyor, eğlenceli buluyor, kimisi ise lüzumsuz olduğunu düşünüyor. Bana kalırsa, onlar toplumumuzu yansıtan yapımlar değil. Asla ve asla dünyanın imrendiği aile hayatımızı anlatmıyor. Ben şahsen –bu sıska hâlimle kimin gönlünü çeleceksem– sevdiğim kişinin ilk ve tek olmasını isterim. Aynı zamanda da ilk ve tek sevilen.

***

Okul dönüşü evi bayram evi gibi buldum. Her zamankinden fazla havalandırılmış; yetmezmiş gibi oda spreyi sıkılmıştı. Ortalık öyle düzgündü ki, sanki dört yan ütüden geçmişti. Yengem, genç kızlığında, günlerce göz nuru dökerek kendi elleriyle işlediği beyaziş örtülerini çıkarmış, etrafa hafifçe sinen naftalin kokusuyla öteye beriye sermişti. Yakışmıştı da.

Bu duruma biraz tepem atmadı da değil. Önceleri, ayda yılda bir serdiği bu örtülerin yanından geçirtmez, "Aman dokunmayın, elinizi sürmeyin." diye göz açtırmazdı bize. Bir yerine leke yapacağız diye göz hapsine alırdı ikimizi. Hatta küçükken bir seferinde öyle hırslanmıştık ki, ağabeyimle örtünün birinin ucundan kesmeyi bile planlamıştık ama becerememiş, yengemden yiyeceğimiz zılgıt, amcamdan, babamdan kesilecek harçlıklar bizi caydırmaya yetmişti.

Ev sahiden de bayram evi gibiydi.

Amcamın karısı, annemin eltisi, babaannemin gelini olan yengem, yani Naciye Sultan yine sandık sepet

karıştırmış, o tombul vücudunu ince gösteren, dökümlü, yakası pembe dantelli siyah bir elbise giymiş, topuklu, siyah rugan terlikleriyle kıyafetini bütünlemişti.

O da ne! Gözlerinde hafifçe bir sürme izi var gibiydi. Annemin ölümünden beri el sürmediği gezmelik, kalın bileziklerini de takmış, çok alımlı olmuştu. (Bizim geleneklerimizde evde genç bir cenaze olursa, en az bir sene takı takılmaz, nişana, düğüne, eğlenceye gidilmezdi.) Öyle ya, bugün yarın sene olacaktı eltisinin ölümü. Yasağı kaldırmalıydı artık.

Bu tertipli, şıkıdım evin görünümüne karşı ben altta kalır mıydım hiç? Hemen odama geçtim. Daha doğrusu yirmi küsur yıl annemle babama yatak odası olmuş yere. Gardıroptan mavi bir blucinle, mavi-beyaz çizgili, kol ağızları beyaz ipekliden, yengemin mamûlü bir gömlek seçtim. Giydim, gardırobun aynasında baktım fena durmadı. Zayıf bedenimi, hafif kepçe kulaklarımı daha da ortaya çıkaran, en sevdiğim saç modelini at kuyruğunu yapıp, Emine ablamın gönderdiği mavi ipekliden, fiyonklu tokamı taktım, dışarı çıktım. Mavi rengi çok seviyorum, n'apayım yani?

Ve nihayet.

Kaç gündür, "Kızı var mı, güzel mi, ne giymişler?" gibi çeşitli düşüncelerle beklediğim kadın, yanında küçük bir devle girdi kapıdan. Kendinden iri biriyle yani. Hayâl kırıklığına uğramadım desem yalan olur.

Avrupai bir giyim tarzıyla, havasından geçilmeyen birisini beklerken, çok sade, benim cüssemde, hiç de güzel olmayan, hatta çirkin sayılabilecek bir kadınla

karşılaşmak, şaşırtmıştı açıkçası. Bu kurbağamsı çirkinlikten çirkin bir ruh çıkardı bana göre. Yengemin onca emeği boşa gitmişti, oh olsun! Benim arkadaşlarım geldiğinde bu kadar emek çekmiyordu çünkü. Ne varsa onunla ikram yapıyorduk.

Nerede okuduğumu hatırlayamadığım bir kıssa geldi aklıma birden. Takvimde miydi, bir dergide miydi bilemiyorum: Hani devrin padişahı hasta olmuş da, memleketteki tabipler şifa bulamayınca Çin'den getirtmişler ya, o işte.

Gelen tabip, çok kısa boylu, çiçekbozuğu suratlı, sakal yerine üç beş tel kılı sallanan, soluk benizli çirkin birisiymiş. Padişahın yatağına yaklaşırken, padişah elinde olmadan karşısındakinin çirkin hâline gülmüş. Niye gülündüğünü anlayan tabip "Padişahım, nakışı mı beğenmedin, nakkaşı mı?" demiş. Bilmem, gerisini söylemeye gerek var mı?

Doğru söylemek gerekirse utanır gibi oldum.

Düşündüklerimi acaba dışarı yansıtmış mıydım? İnşallah öyle olmamıştır. Yoksa çok ama çok ayıp olur. Bozulurum ki o biçim.

Misafirimizin eline uzanırken, o da beni şefkatle öptü. Çok tatlı bir ses tonuyla annem için başsağlığı diledi.

Yengemi çok severmiş. Yıllar sonra tekrar buluşturduğu için Yaradan'a çok dua etmiş. Yaradan nelere kadir değilmiş ki? Hikmetinden sual olunmazmış. Bizim annemizi erken aldıysa, kendisine yıllar süren evlat özleminden sonra, özürlü bir evlat verdiyse, altından hikmet aramalıymışız.

Olaylara hep olumsuz bakmamalı, en çaresiz durumlarda olaylara iyi taraflarını bulmaya çalışmalıymışız. Bizim öksüzlüğümüz, içerdeki yaşlının bakımı, hepsi ama hepsi birer ayrı imtihanmış. Bu dünyanın imtihanları hiçmiş. Asıl öbür dünyanın imtihanlarıymış önemli olan.

Az önce, "Bu çirkinlikten çirkin bir ruh çıkar." diye düşündüğüm için şimdi kendimden utanıyordum. Prens öpmeden müthiş güzelliğini göstermişti bana.

Yengem misafir hanımla meşgul olurken, oğluyla biraz dama oynadık biz de; bazı oyunları biliyormuş. Biraz aptalca ama çok temiz bakan gözlerinde dostluğu yakaladım. Annenin ruh hâli ona da geçmişti sanki. Yüzünde mutlu bir ifade vardı.

Giderken bana, bizim kızların hayal bile edemeyeceği, şişesi ve kokusu çok güzel, harika bir parfüm hediye etti. Nilüfer görse hırsından çatlardı eminim. Biraz kendisine sürmemi ister ardından da. Sonra da bütün sınıf sıraya girerdi. Bir tek Sibel'le Gönül tenezzül etmezdi.

Yengeme de koca bir poşet uzattı misafirimiz. İçindeki neydi acaba? Öyle merak ettim ki. Amaan, bana ne. İçindeki ne olursa olsun. Başkasının hediyesinden bana neydi ki? Ben bu parfümle sınıfı çatlatırdım be! Eğlencenin günü de yaklaşıyordu ki süksem bayağı artardı.

Bu tatlı dilli kadının tekrar gelmesini ne kadar isterdim. Keşke Türkiye'de yaşıyor olsaydı. Türkiye'de ve burada, kendi ilçemizde.

Evdekilerin söyledikleri bir kulağımdan girip ötekinden çıkarken, dışarıdan birisinin öğüt tarzında söyledikleri daha etkili oluyordu galiba.

Altı

Bugün hafta sonu. Yani cumartesi. Dershaneyi asıp, gerine gerine öğlene kadar uyumayı planlıyordum. Babam, amcam, ağabeyim erkenden kahvaltılarını edip gitmişlerdi. Yengem biraz onlarla atıştırmıştı, biraz da benimle atıştıracaktı, çok zaman olduğu gibi.

Yattığım odaya girmemeye çalışarak, sofadaki sedire anaç tavuk gibi kurulup, epeydir elinden çıkaramadığı beyaz yumaklarla, 'piyolok' kızına, Emine ablama fiskos masası için örtü örüyor olmalıydı.

Aferindi bu düşünceli hareketine doğrusu. Yani beni uyarmamaya çalışmasına. Herkes böyle davranmaz bunu biliyorum. Arkadaşlarımın anneleri erken kaldırmak için neler yapıyorlarmış neler. Gürültü ile kapı açmalar, telefonu çaldırmalar, birisi gelmiş gibi kapı ziline basmalar filan. Pazartesi sabahı kös kös gelip anlatıyorlar olup biteni. Ben ise prensesler gibiyim.

Gibiydim desem daha doğru olacak.

Sesinin en cırtlak tonuyla, telefon denilen ukalâ, evi ayağa kaldırmaz mı sabahın köründe. Ben yatağımdan, yengem sedirden koşup sarıldık ahizeye: Emine ablammış. Oh be! Kaza belâ, önemli bir şey yokmuş demek ki. Ömrü dört teker üstünde geçen o kadar çok yakınımız var ki böyle vakitsiz çalan telefonlardan ürküyoruz ister istemez.

"Merhaba Karaböcek" dedi Emine ablam. (Keyfi yerinde olduğu günler öyle hitap ederdi bana)

Sabah sabah ne zoru olduğunu sordum. Sabah sabah mıymış? Saat ona geliyormuş. O, iki saattir mesaideymiş. Bu yaşta bu tembelliğin ne âlemi varmış. Hem ben dershanede olmam gereken saatte evde ne arıyormuşum, bir sürü lâkırdı. Paralelden yengem karıştı bu sefer de sabırsızca. Ben iyi günler dileyip, onu çok özlediğimi söyleyerek kapattım.

Tekrar yatmayı göze alamadım tabii ki. Ayılmıştım bayağı. Masanın üstündeki gazetenin, güneş vurmuş sıcak bir yerine konan koca bir karasinek, elleriyle daha doğrusu antenleriyle perçemini düzeltiyor, karşı cinse kur yapmaya hazırlanıyordu. Güldüm bu benzetmeye, başkasından duymuş gibi.

Yorganımın ayak ucundaki kedilerim de yeni bir güne hazırlık içinde yalanıp duruyorlardı. Eminim perdeyi açacak olsam, bahçenin, ağaçların, kuşların da aynı hazırlık içinde olduğunu görecektim. O hâlde bu uyuşukluğu üstümden atmalı, yengemi söyletmeden yatağı toplamalı, hatta kahvaltıyı hazırlamalıydım. Yeterdi bu kadar prenseslik. Her sefanın da bir sonu olmalı.

Pijamalarımı çıkarıp, uzun, dökümlü, pembe çiçekli bir etekle, koyu pembe bir blûz giydim. Bir hayli uzamış saçlarımı gevşekçe iki örgü yaptım; pembe lastikli tokalarımla tutturdum.(Evde, ağaç tepelerinde gezmediğim zamanlar etek giyiyordum ve rahat oluyordu.)

Ağabeyimle benim yorganlarımı toplayıp, çekyatların içine yerleştirirken, yengem elinde demliklerle içeri girdi. Ne de çabuk kaynamıştı şu çay! Gözleri bir

başka parlıyordu tombulumun. Kızı otobüsle paket yollamış. Yazıhanedeymiş. Kahvaltıdan sonra gidip almalıymışız.

Çabucak gidip, çabucak dönmeliydik; çünkü babaannem evde yalnız kalamazdı. Hem, eksik olmayan ziyaretçilerden biri kapıyı çalardı da bizi bulamayınca dedikodu ederdi arkamızdan.

Arslan gibiydi benim şu Emine ablam! Zıpzıpım benim. Sık olmasa da ara sıra böyle sürprizler yapar, büyükten küçüğe hepimizin gönlünü alırdı. Birkaç parça kendi küçülmüşlerinden, birkaç da yenilerinden koyar, en yüklüsü bana ait olmak üzere koca bir koli gönderirdi. Babaannemin gülyağını, kedilerimin nazarboncuklu kurdelesini bile unutmazdı. Ağabeylerinden iyiydi bana göre.

Yengemin büyük oğlu Mehmet ağabeyim, üç çocuklu, işleri rast gitmeyen bir tekstilci, küçük oğlu Ahmet ağabeyimse, bir şirkette danışmanlık yapan, (yengemin deyimiyle tohuma kaçmış) bekâr bir gençti. Ahmet ağabey çoğunlukla dışarıda olur, İstanbul'a gelmezse aramazdı bizimkileri. Öyle hediye mediye hak getire. Bir keresinde bayrama gelmişti de ağabeyimle bana harçlık vermişti o kadar. Büyük ağabeyinden ara sıra penye türü hediyeler gelmiyor değildi. Onun gücü de ona yetiyordu.

Hediye hediyedir sonuçta. Küçük de olsa büyük de olsa sevindiriyor insanı.

Her neyse. Neremize yediğimizi bilmeden, çayla birlikte, bahçeden kopartılmış salatalık, domates gibi kahvaltılıklarımızı yutup, bulaşıkları mutfağa atıp, sokağa çıkmamız çok kısa sürede oldu.

Ayağımdaki bilekten bağlı topuklu ayakkabıyla (o da Emine ablamın hediyesiydi) olduğumdan daha uzun duruyordum; daha doğrusu gölgem öyle söylüyordu. Gölgelerimiz noktayla virgül gibiydi, başka deyimle noktayla ünlem.

Çarşının girişinde, dershaneden arkadaşım Murat'la selamlaşıp konuştuk. O da benim gibi dersi asmıştı anlaşılan. Yengem dik dik suratıma baktı. Gözlerinde, "Neyin nesi bu oğlan? Öyle her gördüğüne selam verme. Küçük yerler buralar, dedikodu olur." ifadesini yakaladım. Umursamadım. Murat pırıl pırıl bir çocuktu. Kardeş gibiydik şunun şurasında.

***

Geri dönüp, koca koliyi odaya götürmeye bile sabredemeden, sofada, yırtarak açmaya çalışırken, yengem "Dur deli kız dur. Bakalım sana bir şey var mı?" dedi ve iştahımı kırdı. Hangi koliden hediye çıkmamıştı ki şimdiye kadar? Birazcık somurtarak sonucu beklemek için sedire oturdum.

Yine amcama, babama, ağabeyime gömlek vardı. Babaannemin ellerine limonlu krem, kedilere şampuan, bana rengârenk birkaç tişört, çok güzel bir sandalet ve tek paçası taşlarla işlenmiş siyah bir blucin konmuştu.

Yengem koliye elini her daldırışında, kendisine çıkacak bir elbiselik kumaş umuyordu ama nafile. En dipten, düğmeleri kopmuş, bazı yerleri sökülmüş birkaç kıyafetle, "Naciye Sultan, seninki öbür sefere. Benim şu bahçıvanlarımı tamir et de gelince giyeyim. Arının evini yıkan balının tatlılığıysa ben ne yapayım? Öpüldünüz." diye bir not çıkınca bozulur gibi oldu.

İçimden "oh" çektim. Bülbülün çektiği dilindendir. Nasılmış "deli kız" demek?

***

Bu sayede yıl sonu kostümüm de hazır demekti. Çabucak taşlı blucinimi giydim. Üstüne gülkurusu, göğsüne simli iplikle kalp işlenmiş bir badi geçirdim. Yengemden izin koparabilirsem, annemin gül desenli kalın bileziğini koluma geçirdim miydi, sınıfın en şık kızı ben olurdum. Bütün okulun gözü üzerimde olurdu. Yuppiii. Çekilin kızlar kenara! Çağla geliyor Çağla!

Oh be! Aynadaki silüet ne güzel duruyordu. Gücümün yettiğince "Bir tanesin sen Zıpzıpım" diye bağırdım. Yengem odaya girdiğinde, gelen eşyaların her birini bir tarafta saçılmış, beni de bağırır görünce, tekrar "deli kız" dedi ve çıktı.

Sahiden de deliydim.

Deli ve giydikleri güzel bir kız. Kepçe kulaklarına, zayıf bedenine rağmen, kendisi de güzel bir kız!

Yedi

Beyhan ablanın ısrarı neticesinde, okul çıkışı soluğu sinemada aldım.

Eve uğrayıp yengemden izin almış. Eğer kendisine refakat edecek olursam, sinemadan sonra, karşıdaki meşhur kebapçıda, öğlenliğimi de yedirecekmiş.

Bu kadar güzellik ardı ardına sayılır da, bendeniz tarafından kaçırılır mıydı hiç? Ballı kaymaklı bir teklifti bu! Yarın yazılı da yok nasıl olsa. Önce filmi

seyreder, sonra da yemeğe gideriz. Eğer zaman kalırsa başka şeyler de yaparız.

Bizde, dışarıda yemek yiyor olmak, pek nadir görülen bir şeydir. İlçede, garipler, yabancılar, yeri yurdu olmayanlar giderler lokantaya; yerlilerden pek uğrayan olmaz. Beceriksizliğe, yoksulluğa yorulur, iyi karşılanmaz fazla. Eğer icap ederse, dışarıdan gelen misafirlere, çarşı-pazar dolaşıp, tarihî Kale ve Ulucamii gezdirilirken uğrama, dolayısıyla da yemek yeme şansı tanınır. Yoksa böylesi aykırılıklar, sakin ilçemizin dokusuna uymayan şeylerdendir.

Sinema da öyle. Aykırı hareketlerdendir. Evlerde televizyonlar olduğundan, seyircisi az da olsa, dışarılı âmir-memur takımı için mümkün mertebe yeni filmler getiren bir salonumuz mevcut; ama devamlı izleyicisi yok denecek kadar az.

Beyhan abla yabancı olduğu için pek göze batmazdı, benim tipiminse dikkat çeken bir tarafı yoktu zaten. Beni de dışarılı zannederlerdi büyük ihtimalle, mesele yoktu yani.

Beyhan abla sinemaya Eyüp ağabeyle gitmeyi planlıyormuş ama eşi işyerini erken kapatıp da gelemiyormuş ki bir türlü. Hadi başka filmler neyseymiş de bunu izlemeden olmazmış. Filmin bir bölümü kendi memleketinde çekilmişmiş. Mutlaka izlemeliymiş. Belki tanıdık simalara bile tesadüf edebilirmiş. Hem bana memleketini canlı canlı tanıtma imkânı da bulacakmış. (Sanki çok meraklıydım da)

Arka sıralardan birine oturmamızla, çantasından çıkardığı eğlencelikleri kucağıma boşaltması bir oldu.

Sabahın yedi buçuğundan beri ağzıma bir şey koymadığımı bildiğinden, filmin sonuna kadar içimin geçmemesi için bir şeyler atıştırmamı istedi.

Taze kavrulmuş çekirdek, acılı cips, patlamış mısır iyi gidiyordu hakikaten de. Yemedim, yuttum o açlıkla. Kendisinin de ara sıra el uzattığı yiyecekleri çabucak bitirdik. İyi ki bitirmişiz. Hazin bir aşk hikâyesinin konu edildiği filmin ikinci yarısında, acıklı sahneler olacak, bol bol gözyaşı ziyafeti çekecektik.

İkinci bölüme başlanırken verilen arada dışarı çıktık. Beyhan abla sigara içti, tuvalete gittik. O da ne! Bizim okuldan bir sürü kız-oğlan arkadaşım da izleyiciler içinde değil miymiş? Kızlar biraz tedirgin gibi duruyorlarsa da bazı yasakları yavaş yavaş deliyorduk elbirliğiyle.

Bir gün mutlaka yengemi de kandırıp getirmeliydim. Annemle siftah etmesek bile bunalıyordu evin içinde kadıncağız ama ihtiyara kim bakacaktı ki; hem yengem gelenekleri çiğneyip, gündüz vakti çarşıyı arşınlayıp sinemaya gitmeyi göze alabilecek miydi? Ama denemeye değerdi doğrusu. Kimi günler kızıyorsam da evdeki işlerle boğuşup durduğunu görünce de acıyorum doğrusu.

Büyük heyecanlarla, kabı kabına sığmayan bir vaziyette filmi izleyen Beyhan ablada kocaman bir hayal kırıklığı sezdim. Memleketi, ucundan bucağına görünmemiş, şöyle bir iki dakikalığına girmişti filmin şeridine.

Bana tanıtacağı, çocukluğunun, ilk gençliğinin geçtiği Zeytinlidağ, Morbahçe, Eskikale görünmeden yok olmuştu film şeridi içinde.

İkimiz de iyice ağladık. O, memleket, ben bir senedir kaybettiğim annemin hasretiyle, için için gözyaşı döktük. Fena da olmadı hani. Hırçın kanatlarım kırıldı bu sayede. Daha mûnis bir hâlde olduğumu hissettim, film bitip de renkli ışıklar yanınca.

***

Benim için sıra dışı olan sinemaya gitme özgürlüğünü, ağlama sonucu oluşan rahatlamayı, acılı kebapları, şalgam suyu ve turşuyla mideye göndermenin cezasını ise ağır ödedim.

Evde en fazla amcamdan azar işiteceğim endişesiyle merdivenleri tırmanırken, kapıyı açan yengemin "Kız yüzüne gözüne ne oldu? Koş hastaneye gidelim" demesiyle neye uğradığımı şaşırdım. Neyim vardı ki?

Akşamın bu saatinde, ezan önü, acildeki pratisyen hekimden başkasının olmadığı, kapı karşımızdaki hastanede çabucak tahliller yapıldı, iğne yapıldı. Kabaran dudağım ve şişen gözümle, acildeki sedyede yattım biraz.

Doktor, böbrek şikâyetimin, alerjimin olup olmadığını, daha önce böyle şeyler yaşayıp yaşamadığımı filan sordu. Alışık olmadığım bir şey mi yemiştim, yediklerimin içinde acılı şeyler var mıydı? Kafama taktığım bir şeyler oluyor muydu? Hepsi de olabilirdi.

Şişkinliğim azalıp, biraz ateş basmış da olsa, yorgun vaziyette eve döndüğümde Allah'a hamdettim. İyi ki her gün dışarıda yemeğe mecbur kalmıyor; dolayısıyla da çeşitli soruna kucak açmıyorduk. Sevgili tombulum bizi yemeksiz koymuyor, ihtiyarın, eksik olmayan ziyaretçilerin varlığına rağmen iki çeşitten aşağı sofra çıkarmıyordu.

Yatağa girdiğimde, çeşitli düşünceler, gündüz izlediğim filmle sarmaş dolaş olup beynime dolanmaya başlamışlardı. Doktorun böbreklerimi sorması, "Annem gibi mi olacağım?" endişesine yol açmıştı akşamdan beri. Bu düşünce durup durup zihnimi çeliyordu.

Annem benim yaşlarımdayken gayet sağlıklıymış, hiçbir sağlık sorunu yokmuş. Otuz beşine kadar da önemli bir şikâyeti olmamıştı. Sonradan nereden yakalandıysa... Rahmetli, geçen bahar yattığında, bir gün hastaneye ziyaretine gittiğimde, "Sen hemşire olasın emi Çağla. Kan alırken kimsenin canını acıtmayasın." diye tembih etmişti.

Niye bütün bunları düşünüyordum ki gece gece? İçimden ağlamak geldi ama gözyaşı depomu gündüz sinemada boşalttığım için beceremedim. Çabucak kovmalıydım geçmişi. Ardından da geleceğimizin planlarını yapmalıydım.

Acaba Beyhan abla da benim gibi alerji olmuş muydu? Eğer şimdi onun da ağzı gözü şişmiş durumdaysa. Ha, sabahtan beri ondan bahsediyorum da onun komşumuz olduğunu söylemeyi unuttum. 6-7 sene oldu, gelin olup mahallemize geleli. Garip, kimsesizin birisi. Çocuğu da olmuyor galiba. Geçen yaz iki kız kardeşiyle annesi geldi, birkaç gün kalıp gittiler. Sessiz, kendi hâlinde bir genç hanım işte.

Onun kırık gönlünü tamire yardım için gittiğim sinemaya, yine teklif gelirse kabul etmeyi şimdiden planladım. Sadece bir şartım var: Hiç-bir-şey-yiyip-iç-me-mek!

Kabul ediyorum. Çünkü, amacım başka ihtiyacımızı gidermek. Yani ağlamayı. Sinemada, karanlıkta iyi ağlanıyor.

Sekiz

Öyle enteresan şeyler oluyor ki şu hayatta.

Dün biyoloji öğretmenimizin acil bir işi çıkınca, apar topar okuldan gitmek durumunda kalmıştı. Küçük oğlu bir şişe şurup mu içmiş ne? Karısı, çocuğu hastaneye kaldırmış, midesi yıkanacakmış filan. Allah ufaklığa şifa versin. Şurup içecek günü nasıl da bilmiş. Hiç sevmediğim, oğlanların yanında ezile süzüle dinlediğimiz, farklı konulu bir dersti. Hem onu atlatmış olacaktık, hem de ders kaynayacaktı bu sayede.

Aslı'nın çenebazlığı ünlüdür sınıfta. Salâh'ın da öyle. Birbirleriyle bir çene yarışına tutuldular mıydı, araya girebilene aşk olsun.

Biz de az değiliz yani. Arka plandan, gereken lojistik desteği sağlamada üstümüze yok. İkisi de zengin çocuğu. Gelecek endişesi, "Üniversiteyi kazanabilecek miyim?" kaygısı taşımıyorlar.

Ne olacak yani? Kurulurlar bir paralı üniversiteye, olur biter. Galiba akrabalıkları da var. Çenebaz oluşları genlerinden geliyor olmalı. Darda kaldılar mıydı, oğlan kıza "Sen Aslı değil paslısın. Kafan saman dolu. Hiçbir şeye çalışmıyor." diyor. Aslı da ona "Sen de Salâh değil salaksın. Bu kafayla diploma değil, karne bile alamazsın." deyip, işi şirretliğe döküyor.

Bizim için olağan şeylerden biridir bu. Bu sefer de

öyle olsun istedik. Hazır öğretmenimiz yokken kulaklarımızın pası silinsin, doğaçlama tiyatro oynansın yeterdi. Bir insanın arzu ettiği şeyi, en imkânsızlardan birisi dahi olsa, sürekli beyin gücüyle, vücut diliyle, temiz kalple, canı gönülden isterse, elde edebileceği fikri, tartışma konusu olarak ortaya atıldı. Anahtar kelimenin kimin ağzından çıktığını bilmeden, hararetli bir tartışma ortamında bulduk kendimizi.

Kimisi duanın hikmet ve faziletine yordu, kimisi fizik kanunlarına, telepatiye vs. Sınıfın şımarıklarından Duygu pencereyi açtı, gırgırına bir tavırla "Hüsnü amcaaaa, senden son model bir araba istiyorum." diye bağırdı. Güya amcası bu çok istediği şeyi duyacaktı da gönderecekti. Amcası yıllardır Amerika'da yaşıyor. Karısı da oralı. İkisi de nükleer alanda çalışıyorlar. Hâlleri vakitleri yerinde. Duygu'nun, geçen yıl eczacılık fakültesini bitirip, çarşının en işlek yerinde eczane açan büyük ağabeyine de sermayeyi amcasının verdiği söyleniyor. İnşallah amcabey arkadaşımın dileğini de yerine getirir.

Duygu'nun ardından, Pelin, Nazife, Tahir, Gülhan derken, bütün sınıf dilek kuyusu gibi sıraya girip, pencereden dışarıya bağırarak, arzularının yerine getirilmesini istediler. Bir pencere koluna çaput bağlamadığımız kaldı.

Eğer bu yaptığımız hareket okula yayılacak olursa, diğer sınıflardan da bizim gibi kaçıkların hücum edip, benzeri dileklerde bulunacağı muhakkaktı. Dikkatli olmak durumundaydık.

Elâ'nın dileğini sessizce söyleyip, gerilere bakarak,

ciddiyetle dua etmesi, dikkatimi çekmişti. Bilmediğimiz bir sorunu mu vardı neydi? Liseden sonra okumayacağını, sınavlara bile başvurmadığını hepimiz biliyorduk. Uzak akrabalarından deniz subayı olacak bir gençle söz kesildiğini, bunun da gizli tutulduğunu duymuştuk fısıltı gazetesinden. O kadar sıkıştırmamıza rağmen, ağzından laf alamamıştık. Ak köpüklü bir denizde, beyaz gelinlikli Elâ, denizci kıyafetiyle enişte bey, martı gibi süzüldüler hayalimden.

Ha, ben de pencereden "Bir cep telefonum olsuuun!" diye bağırdım. Üniversiteyi kazanmadan, gideceğim şehir belli olmadan, babam imkânı yok almazdı. Adım gibi emindim bundan. Lüzumsuz icatlardan biriydi ona göre. Okulda, yurtta istediği saatte ulaşacağı numaralar olduktan sonra, ne gerek vardı ki o yaka cinine? İlkokul çocuklarına kadar düşen bu hastalık, gösterişten başka bir şey değildi ki. Hem de yüksek oranda radyasyon saçıyordu çevreye. Zararları konusunda her gün yeni bir şey söyleniyordu.

***

Neyse ki, şamatalı bir ders gününün ardından, afacan çocuğun iyi olduğunun haberini aldık da, ailesi gibi biz de derin bir oh çektik.

"Şıışşşt! O soğuk günler artık geride kaldı. Bana aslında siz ne kadar muhtaçsınız." mesajı veren güneşin himayesi altında, pişe pişe, kolumun altındaki klâsörümü okkalı bir tekmeyle bir duvar dibine savurma planları yapa yapa eve geldiğimde, susuzluktan ağzım dilim kurumuştu.

Keyifli zamanlarında bir başka parlayan gözleriyle,

beyaz boncuklu tülbendinin gerisinden, buz gibi ayran tadında, bir haberle yengem kapıda karşıladı beni. “Ahmet ağabeyin sana bir koli kitap göndermiş. Az evvel telefon etti.” dedi.

Buna sevinilirdi işte. Sevinmek yetmez coşulurdu da. Hatta oynanırdı.

Kendisi, bitişik komşumuz Semiha teyzeyle birlikte babaannemi yıkayacağı için gidemezmiş, ama Beyhan abla ile gidebilirmişim. Öğlen yemeğinden sonra gidip yazıhaneden almalıymışız; yoksa görevlilere ayıp olurmuş.

Bekletmek isteyen kim ki sevgili yengeciğim?

***

Koliyi açtığımda, her zaman “cimri” diye için için kızdığım Ahmet ağabeyimin hiç de öyle olmadığını gördüm. Bu gibi düşüncelerimden dolayı utandım da üstelik.

Yaz boyunca ancak bitirebileceğim, sürüyle kitap göndermişti pek de muhabbetli olmadığım ağabeyim.

Gittiği yabancı ülkelere ait birkaç moda dergisi, tanıtım broşürleri en üstteydi. (Moda dergileriyle pek işim olmazdı ama en azından evde dikişle uğraşan birisi vardı; onun işine yarayabilirdi.)

Mukavva kutudan oluşmuş hazine sandığına, elimi defalarca daldırıp daldırıp çıkardım. Rus klâsiklerini sevdiğimi biliyordu. Birkaç tane Tolstoy ve Çehov koymuştu. John Steinbeck mi yoktu, Balzac mı, Gogol mu? Arada, gökkuşağı renklerinde bir kâğıtta, Ahmet ağabeyimin el yazısıyla yazılmış, iki de özlü söz vardı:

“Bazı kitaplar tadılmak, bazıları yutulmak ve çok azı da hazmedilmek içindir. BACON.”

“Ümitle açılan, kazançla kapanan kitap iyi kitaptır. ALCOTT”

Vay be, sen neymişsin be abi. Sende ne cevherler varmış da haberimiz yokmuş!

Daha alttan çıkanlar, ıtırlı bir kokuyla temas ettiler elime. Öğrenmem gereken bilgileri içeriyordu galiba. Hepsini evirdim çevirdim, bağrıma bastım. Son elime aldıklarım pek okumadığım tarzda kitaplardı ama Ahmet ağabeyim gönderdiğine göre okumam lâzımdı; alacağım dersler olmalıydı içlerinde.

Sevsinler seni Ahmet ağabey! Bir tanesin sen! Umut ağabeyim için de bir iki bulmaca kitabı koymayı unutmamıştı.

Sınavdan sonra bir lokmada yutacağımı hesaplayarak, koca kutuyu içeriye kaldırıyordum ki. O da ne! Tabanda beyaz, büyük bir zarf! Hem de üstünde adım yazılı. Yırtarcasına açarken, elime değen yükseltinin, koliye pat diye düşen, pırıl pırıl, yanardöner böceklerin pembemsi maviliğinde bir cep telefonu olduğunu gördüm. Çıldırasıya sevindim. Benim Zıpzıpımın planı olmalıydı. Olamazdı böyle bir şey!

Yaşşşaaa Zıpzıp! Yaşşa Tazım benim! Seni çok seviyorum. Bir tanem! Canım. Canımın içi!

Yazılan notta, şirketin en iyi elemanı seçilip, bir ay Alanya’da tatile gitme şansı doğduğu, ağabeyimle beni de çağırdığı yazılıydı.

İki kardeş onlar, iki kardeş de biz, harika bir şey

olurdu bu yahu. Eğer bir de o çok merak ettiğim Manavgat Şelalesini, Konya'yı, Meram Bağları'nı gezdirirse, sevincim ikiye katlanırdı ve kanatlanıp uçmam için bundan iyi sebep olamazdı herhalde. Acaba denesem miydi? Tarih dersinde öğrendiğimiz Hezarfen Ahmet Çelebi gibi, ilçemizin en yüksek tepesine çıkıp kanatlarımı çırpsam mıydı?

***

Gece, Akdeniz'i Türk gölü hâline getiren Piri Reisler, Oruç Reisler, Turgut Reisler, leventler odama ziyarete geldiler birer birer. Bayram çocukları gibi yastık altına koyduğum telefonuma hayırlar dilediler.

Hatta Piri Reis, -kanguru ve yavrusu gibi- kuşağına sarıp beni sefere çıkardı. Balık avlar gibi düşman donanması topladık, ak köpükler arasından. Turkuaz renkli çakıl taşları, deniz kabukları doldurduk teknemize.

Gözümü, hiç de alışık olmadığım melodi sesiyle açtım. Yastık altındaki cep cinimden, "Günaydın uyuşuk. Çakıl taşları mı topluyordun? Haydi okula!" diyen Emine ablamla ilk konuşmamı yapmış oldum böylece.

Çakıl taşları topladığımı nereden bilmişti ki?

Dokuz

Üç yıldır bir üniversiteyi tutturma hedefine kilitlenip, kendimizi koşu yapan atlar kategorisinde görsek de o hedefe, şu sıkıcı beden eğitimi dersinden kurtardığı için de minnet duymalıyız diyorum. Ya da bana öyle geliyor. Kendimi kukla gibi hissediyorum. Eşofmanların içine girdiğimizde, kuvvetli bir yel esse

uçuracakmış gibi duran tek öğrenci olduğum içindir belki de. Yoksa, ciddi ciddi spor akademilerini, sporcu olmayı düşünen arkadaşlarımı –belli etmesem de– kıskanır mıydım?

Boş dersimizde, son günlerde kendini iyiden iyiye belli eden güneşe sırtımızı vermiş, bahçedeki, 19 Mayıs gösterilerine katılacak olan, daha alt sınıflardaki arkadaşlarımızın yaptığı hareketleri izliyorduk.

Geçtiğimiz yıllarda bizleri de çalıştıran beden eğitimi öğretmenimiz Mübeccel Hanım, o yaşına rağmen, oldukça çevik hareketlerle komutlar veriyor, onlarla eğilip, onlarla doğruluyordu.

Biraz, bu gibi hareketlerden kurtulduğumuza sevinerek, biraz da kendimizi okuldan dışlanmış gibi, çul eskiten, gitmesi için sabırsızlıkla beklenen misafir gibi görüp, hislenip hüzünlenerek onları izlerken, tepemizden, "Merhaba kızlar. Sizinle konuşabilir miyim?" diyen bir sesle döndük.

Boynunda fotoğraf makinesi, kolunda çok gözlü bir çanta, başında püskülleri kaşına doğru sallanan kottan fötr şapka ve kara gözlükleriyle, bizden birkaç yaş daha büyük duran, gazeteci izlenimi veren bir bayanla karşılaştık.

Evet, yanılmamışız. Gazeteciymiş. "Anadolu'da Kadının Sosyal Hayattaki Yeri" konulu bir yazı dizisi hazırlıyormuş. Bir maden kasabası olan ilçemize de uğramadan edememiş. Kaç gündür yollardaymış. Yanında bir de erkek meslektaşı varmış. O da şu anda maden işletmesindeymiş, fotoğraf çekiyormuş. Eğer vaktimiz varsa, sorularına cevap vermemizi istedi.

Kızlarla birbirimizin yüzüne bakarak kikirdedik; eğlenceli bir şey olmalıydı. Bahçede turistvari bir yabancı gören diğer arkadaşlar da merakla etrafımızı sardılar. Hayatımız genelde tekdüze gittiği için, bu gibi şeyler günümüze ahenk katıyor, değişiklik yapıyordu. Gazeteciyle konuşan ilk grup biz olduğumuzdan, gazeteciyi biraz da sahiplenerek –kırk yıllık dostumuz gibi bir edayla– arkadaşlarımıza tanıttık.

Kadınlarla alâkalı bir konu olduğunu anlayan oğlanlar, birbirlerine sokularak bir şeyler fısıldaşıp gülüştüler aralarında; sonra da fazla oyalanmadan yok oldular tepemizden. Ukalâ şeyler. Her şeyden ayrı anlam çıkarmaya bayılıyorlar. Erkek milleti değil mi, ne olacak!

Her neyse. Adının Nihâl olduğunu öğrendiğimiz çiçeği burnunda gazeteci, neler sordu neler? Önce, hayattan ne beklentimiz olduğunu, hangi fakülteleri, hangi meslekleri istediğimizi sordu.

Zoraki okula gönderilen ya da okumak istemeyen var mıydı aramızda? Ya da ailenin, çevrenin okutmama baskısına rağmen, her türlü çileyi göğüsleyip gelenler bulunuyor muydu içimizde? Gönlüyle liseden sonra okulu bırakmak isteyen var mıydı, sebep neydi? Üniversiteyi para kazanmanın ilk adımı olarak mı görüyorduk, yoksa sevdiğimiz bir mesleğin püf noktalarını öğrenmeğe mi gidiyorduk? Eğitim sisteminden memnun muyduk, falan filan. Eğlenip kafa bulacağız derken, bayağı ciddi sorularla karşı karşıya kalmıştık.

Her kafadan bir ses çıktı sonuçta. Sekizinci sınıftaki müzik öğretmenimiz Yusuf Bey'in dediği gibi kadınlar hamamına döndü ortalık ama akıllı kızmış şu Nihâl

Hanım. Curcunadan rahatlıkla sıyrılmayı iyi beceriyor. Lâfı dönderip dolaştırıp kadınlara getirdi gene.

Bizim görüşümüze göre, kadınlar hak ettikleri yerdeler miydi? Çalışan kadınlar aile bireylerince sömürülüyor, para makinesi olarak görülüyorlar mıydı? Aramızda annesi çalışan var mıydı? İletişim kurabiliyor muyduk? Onun çalışması bizi hangi yönlerden etkiliyordu? Annesi babası ayrı yaşayan ya da ölen var mıydı? Evin geçimini anne mi temin ediyordu? Geçim sağlamaya çalışırken, aile ve çevre baskısına maruz kalıyorlar mıydı tarzında sürüyle soru.

Ortam yine kadınlar hamamına döndü. "evet" ler, "hayır" lar, "bilmem" ler gırla gitti. Gazetecinin ilgi odağı olması, belki aramızdan bazılarını, o mesleğe sempati duymaya da itmiştir, kim bilir? Eh, ilçemizden şöyle anlı şanlı bir gazeteci çıksa fena olmaz; hem de kızlardan. Meselâ ben.

Aklımdan annemin "Hemşire olasın Çağla.", babamın da "Bu kızdan iyi veteriner olur." sözleri geçti. Peki, anneciğim, senin için hemşire, babam için veteriner, kendim için de gazeteci olayım.

Zincirli gözlüğünün üstünden bakan, önündeki bilgisayarın tuşlarıyla danseden, randevusuz yanına varılmayan, entel havalarında, köşe tutmuş bir gazeteci.

Çabuk sildim bu hayali beynimden. Gazetecilik bana göre değildi. Yaralı bir kuş kanadı, kan sızan bir kedi kuyruğu, kapı arasına sıkışmış bir çocuk parmağı, "yardım et" dercesine uzandılar gözüme gözüme. Gazetecilikte çene de lâzımdı adama. Eee. Bende de bulunmadığına göre.

Ben kendi kendimle hâlleşirken, Nihâl Hanım'ın "Annenizin yerinde olmak ister miydiniz?" sorusu çalındı kulağıma. Yine curcunaya döndü bahçe. Nereden buluyordu ki bu soruları?

Hümeyra, "Annem kırk yaşından sonra kendi kendine okuma-yazma öğrendi. Sonra da Kur'an-ı Kerîm öğrendi. Niye onun gibi olmak istemeyeyim ki?" dedi, gururlu bir tavırla. Mesude, "Tüp patlayıp evimiz yandığında, annem ağır yanıklarına aldırmadan, canını feda edip bizi kurtardı. Elbette onun yerinde, onun fedakârlığında olmak isterdim." dedi uysalca. Handan, "Felçli kardeşime bıkıp usanmadan yürüme talimi yaptırıp, tek başına adım attırmayı başaran annemin yerinde niye olmayayım?" diye heyecanla bağırdı. Geçenlerde dokuzuncu kardeşi dünyaya gelen Gülhan, "Asla annemin yerinde olmak istemezdim." derken, gazeteciyle göz göze geldik. Aynı soruyu bana da yöneltirken, hayatımın en güzel zili çalıp, beni bu durumdan kurtardı.

Ne cevap verebilirdim ki?

On

Sabahtan beri dilime doladığım bir şiir var. Nereden okuyup ezberlediğimi hatırlayamıyorum. Büyük ihtimal, İstanbul'dan gelen koliden çıkmış bir şiir kitabından:

Dünya güzel, ümit tatlı, hayat hoş
İnsana saygı duy, Yaradan'a tap
İyilikten başka çok şey var ki boş
Gel bugün birine bir iyilik yap

Acaba bol ışıklı bu cumartesi sabahında, gözlerimi bir iyilik perisinin sihirli dokunuşuyla mı açtım? İçimden herkese iyilik yapmak geliyor. Ciddi anlamda hem de; kuşa, böceğe, balığa, taş altında sıkışmış bir yaprağa. Velhasılı cümle canlıya.

Bugün Gülistan gelecek. Yengem haber göndermiş dünden.

Gülistan, ilçe çıkışındaki tarlalarımızı ekip-biçen Hasan Ali amcanın kızı. Aynı yaştayız. Ortaokuldayken beraberdik. Daha sonra o, ticaret lisesini tercih edince ayrıldık. Yine de ara sıra görüşüyor, eski anılardan konuşuyoruz.

Zavallı Hasan Ali amcanın da yakasını sıkıntılar bir türlü bırakmıyor. Karısı sürekli hasta. Yıllardır döşeğe bağlı yaşayan bir de babası var. Kore gazilerindenmiş yaşlı adam. Bir sürü de okula giden, dolayısıyla da masrafı olan çocuk mevcut. Gülistan en büyükleri. En sorumluluk taşıyanı.

İki sene önce ilçedeki evlerinde yangın çıktı. Çok az şey kurtarabildiler ve o evi hâlâ yaptıramadılar; yer yer otlar çıktıysa da arsası kapkara duruyor. Okula giderken önünden her geçişimde içim burkuluyor. O ev bizim de olabilirdi.

Yangının ardından onca nüfusla açıkta kalacak değillerdi ya, büyük amcamın teklifiyle tarla kenarındaki iki göz yaz evine sığındılar ailecek.

Bu evi, ta dedemin gençliğinde, kırk-elli gün süren hasat zamanında perişan olmamak için yaptırttığını biliyordum. Dedem, çocuklarla Gürcü Güzeli'ni alıp tarlaya göçermiş eskiden ve iki-üç ay orada

kalırlarmış. Hem temiz hava alırlarmış hem de değişiklik yaşarlarmış. (Lâf aramızda, dedem babaanneme Gürcü Güzelim diye hitap edermiş gençliğinde. Hayranım şu eski aşklara)

Atlar, inekler, koyunlar, kovanlar tarlaların kenarındaki yerlerini alır, serinlik çökene kadar kalırlarmış. Babaannem, tırpanla ekin biçen ırgatlara yemek yapmakla, tahta yayıkta ayran yaymakla başa çıkamazmış.

Biçerdöverler, traktörler piyasaya çıkıp, aylar süren işler birkaç günde biter olunca, o eve daha rağbet olmamış. Senede bir iki kere tarlayı ziyarete giden büyükler şöyle bir kapısını açıp bakarlar, o kadar. Bazen Arda ya da Hatice ile yürüyüş yaparken ben de bakarım içeriye. Eski kovanların, yularların, koşumların, güvercin kafeslerinin filan deposu hâline gelen ev, bîçare aileye yuva olmuştu yine de.

Amcamla aramız pek sıcak değilse de Hasan Ali amcaya bu felâket anında el uzatıp, "İstediğin kadar otur. Elin genişleyip, evini yaptırınca çıkarsın. Çoluğu çocuğu perişan etme" dediğinde, çok ama çok sevindim. Yüzüne diyemediysem de içimden defalarca, "Sen dünyanın en iyi amcasısın!" diye haykırdım.

***

Yengem ara sıra Gülistan'ı çağırır. Hem kızcağızın gözünü gönlünü açmış olur, hem de evdekilere hazırladığı ufak tefekleri göndererek yardım etmiş olur.

Yine öyle; bugün de sabahtan beri mutfaktan çıkmıyor. Bir kısmını onlara vermek, bir kısmını da bize bırakmak üzere bir şeyler yapıp duruyor.

Tabii bu arada, ikide bir seslenen babaannemle ilgilenmek yine bana düştü. Sızlanışlarında, ağrıdan sancıdan çok, başında adam olmasını, ilgilenilmesini istediğini seziyorum.

Neredeyse altmış yıla yakın evli kaldıkları dedemden sonra daha bir tuhaf oldu. Daha doğrusu olmuş. Ben dedemi hatırlamıyorum. Dolayısıyla da babaannemin iyi günlerini fazla bilmiyorum. Oldukça da yaşlı zavallı. İlk üç çocuğu yaşamamış. Ardından Vahit amcam, Nahit amcam, Aysel halam, Yüksel halam derken en küçükleri de babam. O da ben ortaokuldayken emekli olduğuna göre, varın ihtiyarın yaşını hesap edin.

Kimisi görse de hor bir yaşlıyı
Sen gönlünü kazan sor bir yaşlıyı
Güldürmeye çalış gözü yaşlıyı
Gel bugün birine bir iyilik yap

Bazen babaannemden bahsederken, suratını ekşitip, yaşlıları istemeyen arkadaşlarımın varlığına şahit oluyor ve hayret ediyorum. Gerekçe olarak, kendilerine çok karıştıklarından, eski kafalı olduklarından, yeniliğe kapalı olduklarından bahsediyorlar.

Babaannelere, anneannelere kalsa, en geç onbeşinde kocaya varmalılarmış. Çok gülünçmüş. Şu anda top oynayıp, bisiklete binmenin hürriyetini yaşamak varken, çoluk çocuğa karışıp, işe güce garkolmak kadar saçma bir şey olamazmış.

Kısmen haklı olsalar da –en azından erken evlenme konusunda– yaşlılara hürmet edilmesi, onların ileri

geri konuşmalarına tahammül gösterilmesi gerektiği kanaatini taşıyorum.

Babaannem de bir zamanlar gençti. Türlü idealleri, sevdaları vardı. Kimbilir hangilerine hasret kaldı; kavuşamadı. Bizim de aynı yollardan geçip –Allah nasip ederse– ihtiyarlayıp, aynı durumda olabileceğimizi düşünüyorum hep.

Beni çok seven, gelininden hatıra olarak gören babaannem, "Senin verdiğin ilâç şıp diye sancımı kesiyor." derken, kupkuru elleriyle, kupkuru karnını işaret ediyordu, öğlen arifesinde. Hemen kutunun kapağını açıp, renkli drajeyi avucuma koyup, birkaç yudum suyla yutturunca, daha mideye inmeden rahatlamış olmanın sinyalini veriyor ihtiyarcık. Ben de rahatlıyorum. Çünkü her istediğinde verdiğim draje, okul dönüşü uğradığım bakkaldan aldığım ilâç biçimli şekerlemeden başkası değil!

***

Son sene olduğu için, Gülistan'ların da yıl sonu eğlencesi olacakmış ama o gidemeyecekmiş. Hem babası "Akşama kalınır. Ev uzak, dönüşünü merak ederiz" diyormuş, hem de başka meseleler varmış. "Başka mesele" derken, göz kuyruğuyla Emine ablamın miraslarından olan, ayçiçeği desenli eteğimi süzdüğünü hissettim.

Normalde cimri değilsem de eli açık da sayılmam ama yengemle, Gülistan'a çaktırmadan, bakışlarımızla bir şeyler hazırlamak için anlaştık.

İki kız, sofrayı toplayıp o nazlı makinenin iki saatte zor yıkadığı onca bulaşığı halledip odaya geri

girdiğimizde, yengemin yere serdiği şeyler üzerinde ciddiyetle düşündüğünü gördüm. Geçenlerde, kendisine elbiselik kumaş umarak açtığı koliden, Emine ablamın tamir etmesi için gönderdiklerinden bazı parçalardı bunlar.

Yılların tecrübesiyle, göz kararı uydurduğu siyah blucin bir tulumu kenara koydu. Emine ablamın ta liseden kalma, kol ağızları ve yakası oldukça hünerli, yavruağzı bir gömleğini de ayırdı. Ne yaptığını bilmeme rağmen, "Kolay gelsin yenge. Yine kimi süslüyorsun?" dedim, büyük bir merakla(!) Yengem, "Bu sefer Gülistan kızıma çalışacağım." dedi.

Suratına bakmadıysam da, kızcağızın yüzünden sevinçli bir alev dalgası geçti sanıyorum. Ben, birazcık emekle, Emine ablamdan gelen kıyafetlerin yenilenerek bana uyarlandığından, yengemin elinin ne kadar pratik ve hayal gücünün ne kadar geniş olduğundan bahsettim. Amacım kızı mahcup duruma düşürmemekti. Olumlu ya da olumsuz tepki vermediyse de memnun oluşunu bakışlarından kapınca, rahatladım.

Makineyle paça ve göğüs kısmına, yavruağzı tonunda ayçiçeği deseni işlenip, düğmelerinde yaptığı birkaç değişiklikle yenilenen bahçıvan tulum, yavruağzı gömlekle tam bir takım oluşturmuştu ki, Gülistan, ağzı kulaklarında aynada kendini seyretmekten kendini alamıyordu.

Yengem münasip bir dille, ağabeyimin, benim küçülmüşlerimden, kızınınkilerden, koca bir poşet dolusu kıyafet hazır edip eline tutuştururken, "Elbiselerinizde bir sorun olursa, hiç çekinmeden getirin.

Düzeltirim lüzum eden yerlerini. Bugünler de gelir geçer. Annen düzelir." filan gibi bir şeyler söyledi.

Nasıl olsa hepsini de giyebilecek boylarda kardeşleri vardı. Diğer eline de hazırladığı yiyecek poşetini tutuşturdu. "Hadi kızım. Yolun uzak. Ancak gidersin. Annene selam söyle. Biz de bir gün Çağla'yla size geliriz." dedi.

Onun, sokakta keklik gibi sekerek gidişini seyrederken, insanların her istediklerinin olamayacağını, "her şeye sahip" damgası vurup, imrendiklerimizde dahi, hüzün bulunabileceğini düşündüm.

Bugün de öyle olmuştu işte. Emine ablam için gözden çıkmış şeyler, Gülistan için bile mağazalardan alamayacağı güzellikte, güneş aydınlığında bir sevinçti. Bilmem neden insanların basit şeylerden sonsuz mutluluk duyabileceği fikrine kapıldım.

Gözden kayboluncaya kadar izleyip içeri girerken, "Gel bugün birine bir iyilik yap" mısraını, türkümsü biçimde söylediğimi fark ettim.

Bugünkü iyilikte belki ben figüranlık yapmıştım, asıl sahibi yengemdi ama bundan zevk almayı öğrendiğim için de en büyük iyiliği kendi kendime yaptığımın bilincine vardım.

Daha önce Hatice (Yüksel halamın kızı) birbirimizle değişip giydiğimiz pahalı bir blûzu, birkaç damla çamaşır suyu sıçratarak getirdiği için ezilip büzülmüş, özür üstüne özür dilemişti. Yengem, maharetini kullanarak o damlaların üstünü simli iplikle sarıp, altına da bir gül motifi işleyerek hayata döndürmüştü. Sanki gülün üstüne güneş renkli yağmur yağıyordu. Yine

Beyhan ablanın bir kına gecesinde giyeceği tuvaleti, sigara ateşinden delinince, saten bir kurdeleyle gül yapıp tutturmuş, kadıncağızı dertten kurtarmıştı.

Bir hayır iş için, çalış, kafa yor
Bir iyilik yapmak, sanma öyle zor
Bir dost ziyaret et, bir hastayı sor
Gel bugün birine bir iyilik yap

Sahiden de iyilik yapmak güzel şey, hem de çok güzel bir şey. Şiirde bahsedildiği gibi, iyilikte bulunmak hiç de zor değil. Bundan sonra daha sık deneyeceğim.

On bir

Oldum olası şu fiziği sevmem. Hoş, matematikle kimyaya da bayılmıyorum ama olsun, fiziğinki ayrı. Kaç gündür tıkanıp kaldığım bir noktada, sınıfın zekilerinden Gülhan'la çalışmam gerektiğine inanarak, ders boyunca onu ikna etmenin yollarını aradım. Gerek bakışlarımla yalvararak, gerekse boynumu büküp, kedilerim gibi mûnis pozlar vererek, son derste nihayet "peki" yi kopardım. Aferindi bana. Canım isterse daha neler başarabilirdim demek ki.

Sabahtan yengeme, dersten sonra beklememesini söylediğim için rahattım. Şimdi sıra Gülhan'ın evine haber vermeye kalıyordu. Çünkü evde çalışmayacaktık. Okula da çarşıya da yakın olan evlerine, havadan sudan daha doğrusu derslerden konuşa konuşa giderken, kendimi onun yanında dev anası gibi hissettim.

Her zaman sıskalığımdan dolayı alay konusu olurken, Gülhan gibi bücür bir dehanın yanında iri durmam, belki de şu anda yardımına muhtaç olduğum için, bende saman çuvalıymışım gibi bir duygu bıraktı ardından da.

Eni boyu ne olursa olsun, topuyla zekâ olan kızcağız, dokuz çocuklu bir evde nasıl böyle çalışkan olabiliyordu, ne zaman çalışma fırsatı bulabiliyordu, anlamış değildim. Bravo doğrusu, imrenmemek elde değildi.

Çantasını eve bırakıp, aileye yeni eklenen yumuğu da öptükten sonra, annesine durumu anlatıp izin istedi ben bahçede beklerken; böyle olunca da gönül rahatlığıyla kütüphaneye yollandık.

Gülhan'ın evi kalabalık, bizimkinde hasta bir ihtiyar ve eksik olmayan ziyaretçiler olduğundan, çalışmak için kütüphaneyi seçtiğime de zaman zaman pişman oldum. Yapısında çığırtkanlık, bir yerde duramama olan bendeniz, birkaç sefer, anlayıp da çözdüğüm noktalarda kendimi tutamayıp, "Yaşşa Çağla." diye bağırınca, hem çoğunluğu öğrenci olan kalabalığın, hem de kütüphane görevlilerinin tepkisini çektim.

Okumaktan tuhaflaşmış gözlerin boş boş bakışıyla, kızgın olanlarınkini çakmak çakmak üstümde hissedince utanır gibi oldum. Evde kedilerle boğuşup, bahçede en tepedeki ceviz için ağaca tırmanan erkek Fatma rollerindeki Çağla, bu gibi sessiz mekânlarla pek iyi anlaşamıyordu.

Bir daha ders çalışmam gerekirse, burayı seçmemeli, kimseyi rahatsız etmemeliydim. İçimden buna karar verdim.

Her neyse; benim dahi arkadaşım, kaç gündür aklıma takılıp da -arkadaşlarımın yanında küçük düşmeyi göze alamayarak- öğretmenimize sorma cesaretinde bulunamadığım optik konusunu şu kalın kafama sokmayı başarmıştı sonunda. Her ne kadar onun gibi zeki değilsem de kendi alanıma giren bir konuda ona yardım edeceğime dair kendi kendime söz verdim. Olur ya, benim de ona yardımım dokunurdu.

Ne kadar uysal, ne kadar hanım hanımcık bir kızdı bu Gülhan yaa. Gözlerinden zekâ fışkırıyordu. İnşallah ailenin gurur kaynağı olup, ilçemize hayırlı işler yapabilecek bir meslek için, iyi bir okul kazanırdı da, evdekiler de rahat bir nefes alırlardı. Tabii ardından da kardeşleri...

Kütüphane çıkışında, birkaç saatini bana ayırdığı için çok çok teşekkür ettim. Ardından da yolumuzun üstündeki pastaneye gitmeyi teklif ettim; birer sütlü kakao, ikişer dilim kremalı pasta yerdik. (Nasıl olsa ikimizin de Nilüfer'le, Aslı gibi kilo alma derdimiz yoktu. İstediğimiz kadar yiyebilirdik.) Ama gel gör ki arkadaşım bu teklifimi şiddetle reddetti. Ne kendisi gidermiş, ne de ailesi izin verirmiş.

Pastane, lokanta, sinema gibi toplu yerler, birçok arkadaşım gibi ona da yasakmış. Birçok kötü olayla neticelenen, kızların hayatını allak bullak eden şeyler genellikle böylesi kalabalık mekânlarda filizlendiği için aileler haklı olarak karşı çıkıyordu. Bizim küçük ilçemizde rastlamasak bile, büyük yerlerde yaşayanlardan duyuyor, filmlerden izleyerek fikir sahibi olabiliyorduk. Kısacası biz yaştakiler için hiç de uygun yerler değildi.

Gerçi ben de buraya üç dört kez ancak gelmiştim. Pastanenin sahibi yengemin bir akrabası olduğundan, kendimizi biraz da ev sahibi olarak görüyor, dolayısıyla gönül rahatlığıyla girebiliyorduk.

Geçen yaz Emine ablam, Ahmet ağabeyim, Mehmet ağabeyim, karısı Selma ablamla üç çocuğu, bir de Umut ağabeyim (o zaman daha mobilyacıya girmemişti) Selçuklular döneminden kalma, tarihî Ulucamii'yi, Kale'yi filan gezip yorulunca, soğuk bir şeyler içmek için kendimizi dar atmıştık buraya.

Emine ablam her yaz geliyorsa da ağabeyleri gelemediği için fırsatı değerlendiriyor, bu gibi yerleri gezerek, akraba ziyaretleri yaparak bir arada olmanın tadını çıkarıyorduk.

Doğrusunu söylemek gerekirse bu ekiple günler çok güzel geçiyordu. Evvelki sene yine böyle bir aradayken –o zaman annem de sağdı– minibüs kiralayarak, şimdiye göre biraz daha iyi olan babaannemi de alıp, bir çiftliğe gitmiştik.

Irmak kenarında, mis gibi temiz havada geçirdiğimiz o gün, Mehmet ağabeyimin kirvesi, amcamın asker arkadaşı olan Hızır amca, elimizi sıcaktan soğuğa sürdürmeden bize ziyafet çekmişti. Bendeniz, sofradakileri yerken, içime sinmeyenleri hatırlayıp "Ben burada etleri mideye gönderirken kedilerim evde ne yiyor?" deyince hepsi gülmüştü.

Aaa. Ben de pastane derken konuyu nereye getirdim. Sonuçta, bir türlü Gülhan'ı ikna edip içeri sokamadım. Eve gidip akşam yemeği için annesine yardım etmeliymiş. Güç belâ iki poğaçayla teneke kutudaki meşrubata

razı ettim. Benim ısrarımla içiyormuş. Yoksa, bu tip ne idüğü belirsiz tozlu, gazlı içeceklere yüz vermezmiş.

Ailesi de öyleymiş. Annesi, meyve memleketinde oturup (bu tabir hoşuma gitti), kompostolar, reçeller, marmelatlar yapma imkânı varken, iki misli parayla hazır şeyleri almayı doğru bulmuyormuş. Süt, yoğurt, ayran daha çok tercih ediliyormuş evlerinde. Hem ucuz, hem sağlıklıymış, güvenerek tüketiyorlarmış.

Şimdi anlaşılıyordu Gülhan'ın zekâsının sebebi. Ne kadar mantıklı bir anne ve o aileye uyum sağlayan çocuklardı bunlar. Pes doğrusu. Eğer diğer çocuklar da böyle mantıklı düşünebiliyorlar ve büyüklerin sözünden çıkmıyorlarsa bravo derim buna!

Poğaçalarımızı bitirip teneke kutuları çöpe atarken "Merhaba Gülhaaan!" diye karşı kaldırımdan gelen bir ses işittik. Bunlar, Gülhan'ın tipini andıran iki kızdı. Birbirlerine çok benzeyen bu kızlar koşarak yanımıza geldiler. Adlarının "Selin" ve "Gülin" olduğunu öğrendiğim kızlar, arkadaşımın teyzesinin çocuklarıymış ve ikizlermiş.

"Ben de Çağla. Fatma Çağla..." diye elimi uzatırken, kızlardan birisi, "Ne kaba isim" dedi ukalâca.

Annem "Çağlagül", babam "Fatmagül", amcam keyifli günlerinde "Çağlayan Fatoş" derken, babaannem üstüne basa basa "Fatıma. Peygamberimizin, gül kokulumuzun kızı." derdi hep. Şaşırdığımı, mahzunlandığımı hisseden Gülhan, "Sen Çağla'nın ne anlama geldiğini biliyor musun Selin? Fatma'nın da." dedi. Fatm kesmek demekmiş, Fatıma da cehennem ateşinden kesilmiş demekmiş. Kısa ama etkili bir konuşma

yaptı bücür deham. Ben de adımın anlamını bilmiyordum sevgili arkadaşım, sağol. Sayende iki ismimin de anlamını öğrenmiş oldum.

Küçükken bazen Nilay, Ezgi, Sezgi, Sinem, Sıla, Lila gibi adlara imreniyordum ama son yıllarda o düşüncede değildim. Hem peygamberimiz "Çocuklarınıza güzel isimler koyunuz." demiyor muydu? Öyle anlamsız isimlere rastlıyoruz ki bazen.

***

Arkadaşımla vedalaşıp ayrıldıktan sonra, optik konusunu halletmenin keyfiyle, akşam kuşları gibi uçarak eve geldim. Kapıyı açan yengem, "Hoş geldin Fatma Çağla. Nasılsın? Takıldığın yeri anlamış gibi duruyorsun. Yüzün çok mutlu." dedi.

Keyifle başımı salladım. İçimdekileri nasıl okuyordu bu kadın? Birileri benden önce haber mi uçuruyordu? Birkaç dakika eşikte donakaldım. İçeri girerken mis gibi bir gül kokusu geldi burnuma.

On iki

Şu bizim Nilüfer âlem kız doğrusu. Dershane, üniversiteye hazırlık sıkıntısı, üst üste gelen yazılılar derken, iyice bunaldığımız şu günlerde, son dersi, yani fiziği kaynatmayı becerdi.

Ara sıra, şişmanlık-zayıflık konusunu ettiğimizde, bizi "Benim ölçülerimde olun çocuklar. Bakın şu biçimli vücuduma: 100-150-100" diyerek güldüren, sumo güreşçilerini andıran tipiyle sevdiğimiz fizik hocamız Tahir Bey'in önüne bir kâğıt koydu.

Anlattığımız fıkralara, yaptığımız şakalara karşılık vermeyerek geçiştiren hocamızdan yine aynı tepkiyi beklerken, Nilüfer'in önüne koyduğu kâğıdı önce içinden, sonra seslice okuyup bizimle paylaşması, sınıfı neşelendirmeye yetti.

Çünkü sair zamanlar yaptığımız her şakada, anlattığımız her fıkrada hatta duyduğu her melodide fizik kanunları arayarak, eğlenme yollarını tıkıyor, gülme iştahımızı kökünden buduyordu.

"Sevgili Tahir Bey,

Türev tanem, bir tanem. Bir epsilon kadar zarif, ^ kadar güzelsin sevgilim. Sana olan sevgimin limiti sonsuzu aşıyor ve tanımsız hâle geliyor. Bir türlü çözemediğim problemler gibi aklımdasın. Gözlerinin derinliklerinde çeşitli geometrik yerler görüyorum. Bakışların beni Matriks kadar derinden etkiliyor. Biraz önce elips gözlerini, integral işareti gibi kaşlarını, trigonometri gibi karışık saçlarını özlediğimi anladım. Benim mektuplarım monoton artan, seninkiler monoton azalan diziler gibi. Senden mektup almak, inan integral almaktan daha zor. Seni anlamıyorum; çözüm kümen hep belirsiz çıkıyor.

Şu anda eksi ve artı sonsuz kadar birbirimizden uzağız ve y=aX2 parabolünün iki ayrı kolu gibi birbirimizden uzaklaşıyoruz ama sonsuzda buluşacağız ve bütün türevlerimiz birbirine eşit olacak. Mektubumu bitirmek zorundayım. Çünkü determinantlar beni çağırıyor. Sana y=1 doğrusu gibi sürekli yazacağım. Sana bir k sabiti gibi bağlıyım. Hiçbir parantez bizi ayıramaz.

Bütün Sınıf"

Allah Allah, diğer zamanlarda konuya vâkıf olamayan, yapılan şakanın, anlatılanların dışında kalan hocamız, nasıl böyle keyiflenebiliyordu ki? Göbeğini hoplata hoplata gülüyordu.

Kimin yazdığını bilemediğim bu satırları hocamız, "Öğretmenler odasında okuyayım." diye katlayıp cebine koyarken, evde eşine de okuyacağını, anlayamadığı noktalarda öğrencisine ders verir gibi pozlar takınarak, işi ilmî boyutlara taşıyacağını tahmin ediyorduk.

Her kafadan bir ses yükseliyordu bu satırlar hakkında. Kimisi daha önce internette okuduğunu söylerken, kimisi geçen sene bir dergide gözüne çarptığını iddia ediyordu. Nereden çıkmış olursa olsun, bize de keyifli dakikalar yaşatmıştı işte.

Vakit geçirmeden Lüfer'in yakasına yapışıp, aslının nereden çıktığını öğrenmeli, ondan sonra da Zıpzıpımın, sevgili Tazım Emine ablamın işyerine fakslamalıydım. Hem de altına bir erkek adı yazıp, onu zor durumda bırakarak.

Nasıl olsa onun fiziği iyiydi; belki karşılık olarak benzeri şeyler gönderirdi de şu Nilüfer'i morartırdım. Akşam süslü bir kâğıda okunaklı yazarak, Duygu'nun ağabeyinin eczanesinden fakslamayı planlayarak eve yollandım.

***

Yengem daha kapıdayken hafta sonu Haticelerin geleceği müjdesini verdi. Hatice, Yüksel halamın kızı. Aynı mahallede ama birkaç sokak ötede oturuyoruz onlarla. Sanırım daha önce bahsetmişimdir onlardan.

İki yıl önce herkesin sevgilisi Muammer eniştemi kaybedip, Ethem ağabeyimi de askere gönderince, koca evde yalnız kalamayan ana-kız soluğu Ankara'da evli olan kızları Sema'nın yanında almışlardı. Geçen yıl on günlüğüne annemin cenazesine geldiklerini saymazsak, iki yıldır görüşemediğim Hatice'nin gelişine çok ama çok sevindim. Yüksel halamı da bayağı özlemiştim doğrusu ama Hatice'nin yeri apayrıydı benim için. On beş güne kadar Ethem ağabeyim de teskereyi alıyormuş.

Gayet güzel haberlerdi bunlar. Hem Yüksel halam ara sıra babaanneme bakardı da yengem de bir nefes alma imkânına kavuşurdu. Ki geçen yaz polis amcamlar da gelememişti buraya; yengemin memleketine gitmişlerdi toptan. Düğünler nişanlar ağırlıkta olunca, orası tercih edilmişti.

***

Akşam üstü yengemle bahçeye biraz öte beri diktik. O, dünden çapalayıp kabartarak hazırladığı toprağı kazmanın ucuyla çizerken, ben de dediği yerlere kara tohumları gömdüm.

Domates, biber fidelerini birer birer dikerken, kendimi bir an ziraatla uğraşan insanlardan biri olarak gördüm. Herhalde onlar da benim gibi bu işlerden zevk alıyorlardır.

Acaba, hemşire, veteriner, gazeteci hayallerimin yanına bir de ziraat mühendisliğini mi ekleseydim? Toprakla uğraşmak güzel şeydi, insanı dinginleştiriyordu vesselam.

Yengem her sene yaptığı gibi en uçtaki üç tohuma çocuklarının adını verdi. Orada boy atıp salınmalarını

seyrederken, evlatlarının bebeklikten bu yana olan gelişmelerine yeniden dönüyordu sanıyorum.

Ben de yengeme çaktırmadan iki tohum gömdüm öteki başa. Birisi Ali ağabeyimin, birisi annemin niyetine. Bakalım önce hangisi gülücükler saçacaktı bize. Daha doğrusu bana.

***

Akşam yemeğinden sonra masaya çöktüm. Derse başlamadan önce, Nilüfer'in Tahir Hoca'ya verdiği yazıyı okunaklı bir biçimde yazmaya başladım. Omzumun üstünden burnunu uzatan ağabeyime göstermemek için elimle kâğıdı kapatırken, "Emine ablama; özel" dedim.

Zavallı somurtup oturdu bir köşeye. (Bazen cadalozluk da işe yarıyor.)

Yarın bu zaman Emine ablam telefon açacak, "O ne güzel yazıydı Karaböcek. Kimin icadı? İş yerindeki arkadaşlar da bayıldılar. Sen bir harikasın." diyecek, keyfimin üstüne keyif katacaktı.

(Seviyordum onun bu yakıştırmasını. O sayede Ankara keçiliğinden kurtuluyordum işte)

Son satırın ardından, gayet süslü bir biçimde adımı yazıp, imzamı atarken telefon çaldı. Akşam telefonlarının değişmez âdeti olan bir hareketle, üç evlattan biri olma ihtimalinin yüksekliğiyle amcam ahizeyi kaldırırken, yengem paralelden kaptı.

Yanılmamışlar, kızlarıymış. Biricik kızlarıyla hasretle konuştular. Amcam, "Emine'nin üç günlüğüne gelme ihtimali varmış. Seni telefona istiyor Çağla."

deyince, fırladım masadan. Canım benim, bir isteğim olup olmadığını soracaktı galiba. Versin elini hediyeler. Ağabeyim, zavallı garibim telefona çağrılmadığı için iyice somurttu.

"Merhaba Çağla, türev tanem, bir tanem. Bir epsilon kadar zarif, ^ kadar güzelsin."

Hain, hain Zıpzıp! O sürprizi ben yapacaktım sana! Elbet bir gün elime geçersin.

On üç

Uzun zamandır kendimi bu kadar rahat hissetmemiştim.

Niye mi? Anlatayım o hâlde.

Bugün, ailece pikniğe gittik. Amcamın dediğine göre mesire yaptık, babaannemin deyimiyle kıra çıktık. Allah'tan ihtiyarın iyi bir günündeydik de önemli bir engelle karşılaşmadık.

Geçen hafta sonu Yüksel halamla Hatice Ankara'dan döndüler. İki gündür Emine ablam da burada; çifte sevinç yaşayan babaannem dirildi herhâlde.

Emine ablamın çalıştığı ilâç şirketi üç elemanını, üç günlüğüne Ankara'ya göreve gönderince, üç gün de kendileri izin alıp kapağı evlerine atmışlardı sonunda. "Kızlardan birisi Amasyalı. Suluova'dan. Diğeri Tokat Turhal'dan. Ben de buradan; Müdür Bey görev deyince uçarak geldik. Özlemişiz be evimizi kapımızı." diyordu arada bir.

Evi özlemek güzel şey olmalıydı elbette. Henüz bu duyguları yaşamamıştım. Lise birinci sınıfın yaz

tatilinde, annem İstanbul'da, Çapa'da hastanede yatarken bir kere gitmiş, yirmi gün kalıp dönmüştüm ama evi özlediğimi hatırlamıyorum.

Zaten bağlı bulunduğumuz vilâyette oturan anneannem, dayılarım ve teyzeme de annemlerle beraber gittiğimiz için, o zaman da özleme fırsatım olmuyordu. Onun için bu duyguyu bilmiyordum.

Acaba gelecek sene bu zaman hangi duyguları yaşıyor olacaktım? Hangi şehirde, hangi okulda, hangi durumda bulacaktım kendimi? Eve dönüş günlerini iple mi çekecektim? Bağın, bahçenin, odaların kokusunu, kedilerimin sesini hasretle mi anacaktım?

İçim ilk defa cız etti. Bağrımı yırtar gibi, bir ağacı kökünden söker gibi.

***

Piknik iyi olmaya iyiydi de Emine ablamla Hatice biraz gözümü korkuttular. Konuşmalarıyla canım! Yoksa başka türlü korkutma değil.

Yarış atı çocuklar, tek bir hedefe kilitlenen gençler, aileler. Birkaç yıl üst üste başaramayınca yıkılanlar, intihar girişiminde bulunanlar vs. vs. Neredeyse gözümü daha da korkutup, elime danteli tutuşturup dünür beklemeye iteceklerdi beni.

Emine ablam, dört sene gurbet şartlarında, İstanbul gibi bir yerde, çalışkan öğrenciler arasında dönem atlamadan okulu bitirdiği hâlde, iş bulmakta ne kadar çok zorlandığından bahsetti.

Çalıştığı şirket için, "Allah'tan Halil dayımın oğlunun tanıdığı çıktılar da idareten işe aldılar. Beşinci senedir

kadrosuz çalışıyorum. Aslında memnunlar. Kadroya alacaklarını da söylüyorlar. Bakalım artık ne zaman nasip olursa. Yine de her şeye rağmen kendi kazandığını harcamak onca sıkıntıyı unutturuyor." diyor.

Hatice bu konuda daha karamsar. O, imam-hatip mezunu. Başörtü meselesi ayrı, meslek lisesi sayıldığı için kazanacakları okul sayısı kısıtlı. "Kendimi iplerle oynatılan kuklalara benzetiyorum bazen. Hiç kendi duygularımızla hareket edemiyoruz. Ne zaman bir şey düşünecek, ağzımızı açacak olsak, hemen iplerimiz çekiliyor. Biz kime ne yaptık?" diyor, gözleri dolarken.

Üç yıl üst üste sınavlara girdi, istediği yeri tutturamayınca da küstü. "Boşver, hayat uğraşmaya değmez. Bizi görüp gözeten var. Cenab-ı Allah kimseyi darda koymaz." diyor bilge tavırlarla.

Ankara'da eniştesiyle tezhip kursuna gitmiş. Çok zor, sabır isteyen bir Türk süsleme sanatıymış. Seneye yine devam edecekmiş. Nasıl olsa ağabeyi askerden geliyormuş, annesi yalnız kalmazmış.

Hatayî, Rûmî, murakka gibi bazı anlayamadığım kelimelerle tezhibi bize anlatmaya çalıştı. Fazla bir şey anlamadıysam da "Önümüzdeki sene altınla çalışmaya başlayacağız. Hocamızın dediğine göre elim çok iyiymiş." derken, yüzünün kızardığını görüyorum.

Kurs öğretmeni çok beğeniyormuş kendisini. Bekâr bir lise öğretmeni olan tezhip hocasıyla sanki bir gönül ilişkisi yaşıyormuş gibime geldi.

Hani bazılarına(!) malûm olurmuş ya. Okuma aşkının yerine bir başka güzelliği koyarak kendini yetiştirme yoluna giden kıza ne denir ki artık? Bayılıyorum şu

kıza; kendimi onun yanında çok rahat hissediyorum. Ben de aynı yolu deneyebilir, "Ucunda ölüm yok ya, o olmazsa öteki olur." diyebilir miyim acaba? Rehberlik öğretmenimiz Saadet Hanım'ın dediği gibi A planı yerine B planını devreye koyabilir miyim?

Sıkıntım yüzüme yansımış olmalıydı. Benim kritik bir dönemde olduğumu hatırlayınca ikisi de konuyu değiştirdiler. Birden renklerden, tabiattan söz eder oldular. Pembeler, eflatunlar, sarılar. Şırıl şırıl dereler, mırıl mırıl kediler, pır pır kelebekler, vız vız arılar.

Ağabeyim, getirdiği topla oynayacak birisini bulamamanın verdiği sıkıntıyla yanımıza geldi. Bizi diz dize vermiş konuşuyor görünce, "Ne haber Çarli'nin Melekleri? Yine ne kaynatıyorsunuz?" dedi. Amcam, "Onlar peygamberimizin gülleri. Amine (Emine ablama bazen Amine der), Hatice, Fatıma. Fatma Çağla. Nereden Çarli'nin Melekleri oluyorlarmış? Önce kendilerini, sonra Türkiye'yi kurtarma planlarını yapıyorlar." dedi.

Vay vay. Yere uzanıp eline gazete alınca okuyor zannetmiştik. Bizi dinliyormuş anlaşılan. Oh be! İyi ki başka konulara girmemişiz. Yoksa rezil olurduk ki. yüzüne bakamazdık kolay kolay.

Hatice, "Yapma dayı, Umut'a sıkıntı geldi tek başına. N'apsın. Çocukcağızın bir tek pazarı var zaten. Onu da buralara gelmişken oturmayla geçirirse. Ethem ağabeyim burada olsaydı iyi bir maç yaparlardı." dedi.

Emine ablam, "Biz ne güne duruyoruz? Hadi baba. Amcaaa. Maç var." dedi bağırarak. Mangal yellemekle meşgul olan babam, ateşten kızarmış suratıyla "hayır"

anlamında başını kaldırdı. Amcam, "Bu yaşta, bu göbekle mi?" derken, çocuğunu okşayan bir anne edasıyla gövdesini sıvazladı. Hepimiz güldük onun bu hâline.

Emine ablamın İstanbul, Hatice'nin Ankara gördüğü belli oluyordu. İlçe gibi bir yerde, babaların gözü önünde "Kızlara top oynamak yasaktır." tabusu yıkılıyordu sonunda. Bir yere tarih atmak lâzımdı.

Kuralları pek bilmesek de bol bol gol yiyerek, maçımızı tamamlayıp, ağabeyimin yüzünü güldürmeyi başardık sonunda. Durdu durdu, "Ben bir tek Erkek Fatma var sanıyordum. Hepiniz Erkek Fatma'ymışsınız be! Sizinle takım bile kurulur." dedi.

Mangalda cızırdayan etleri, tavukları ayran eşliğinde, acıkmış mideye gönderince, hepimize bir rehavet çöktü. O, çenebaz Emine ablam, bilge tavırlı Hatice, kaç günün yorgunluğunu bugünkü maçla daha da artıran ağabeyim, gözkapakları ağırlaşmış büyüklere ayak uydurup, neredeyse "horultu korosu" oluşturacaklardı. İçime sıkıntı geldi. Bu müstesna gün, uykuya teslim edilip boşa verilir miydi be? Bir şeyler yapılmalıydı.

Birimiz olsak, diğerimiz olamayacaktık. Şimdi Ahmet ağabeyim, Mehmet ağabeyim, Ethem ağabeyim yoktu; diğer kuzenlerim Arda, Meriç, Tuna ağabeyim yoktu bir dahaki sefere ağabeyim askerde, ben okulda olacaktım. Bu beraberliği değerlendirmeliydik.

Gözleri baygınlaşmış büyüklerin yüreğini hoplatan bir sesle "Koşu yapmak isteyen var mııı!" diye olanca gücümle bağırdım. Kimseyi dinlemeden de koşmaya başladım. Çalıkuşu'nun Feride'si gibi hissediyordum kendimi bu arada. Bir yeldirmem eksikti.

Ekili, kocaman tarlanın eflatun renkli yüksük çiçekleriyle bezeli ucuna gelinceye kadar soluksuz koştum. Orada durup soluklanırken, piknik yerimize bakınca, amcamın abdest aldığını, yengemle halamın namaza durduğunu, babamın annesiyle meşgul olduğunu gördüm. Oh be! Ne güzel etmiştim milleti hoplatmakla.

Eyvah, Hatice'yle, Emine ablam bana yaklaşmışlardı bile. Ne tez İstanbul hanımı olmuştu bu Zıpzıp. Tarlaya tapana alışkın olmayan adımlarıyla, hem ilerliyor, hem de bağırıyordu. "Dur tazı. Bizi bekle. Bu yaptığın haksızlık."

Eee. Ne yapaydım yani? Kırk yılın başında bir, ben de Safinazlığımın mürüvvetini görmeliydim.

***

Bugün, hayatımın önemli bir dersini daha aldım. Hem de hiç ummadığım bir yerde, ummadığım birisinden: Kırmızı saçaklı örtüsünün altından kömür gözleriyle bakan bir çingene kızından!

Üç kafadar kız, koşa koşa ilerlerken, birden kendimizi ırmak kenarında çadır kurmuş rengârenk bir obada bulduk. Cılız dumanların yükseldiği, isli tencerelerde yemeklerin tıkırdadığı, çadır iplerine alaca bulaca çamaşırların serildiği, adam boyu köpeklerin gezindiği, film sahnesi gibi bir yerde.

Biz nereye gelmiştik ki böyle? Ürke çekine etrafımıza baktık ama önümüzde, büyük şehir görmüş Emine ablamız vardı nasıl olsa. Bir tehlike sezecek olsa kaçmanın yollarını arardı.

Tozun, dumanın gırla gittiği, seslerin kokuların birbirine karıştığı yerde, ötede iri bir çadırın önünde,

elindeki klârneti kendinden geçerek üfleyen birisi çekti dikkatimi. Diğerlerine fazla benzemiyordu tavırları. Müzisyen olmalıydı.

Geçen yaz okuduğum, bir hikâyeyi hatırlatan, klârnet çalan bu çingene delikanlının müziğini dinledikten sonra, kamış sepet ören bir grup kara bakışlı kıza "Kolay gelsin." dedik.

Ben ürkek, Hatice şaşkın, bizim Zıpzıp cesaretli bir tavırla çeşitli sorular sorduk.

Geçen gün okula gelip bize çeşitli sorular soran, gazeteci Nihâl'in sordukları geldi aklıma. Kendimi azıcık da gazeteci sandım.

Hallerinden memnunlar mıydı? Evlenip farklı yerlerde yaşamak isterler miydi? Annelerinin yerinde olmak isterler miydi? Kara bedenlerinde kar parçası gibi duran çamaşırlarıyla, çoğu donsuz gezinen bir alay çocuğun arasında gamsız bir tavır çizen genç bir hanıma bembeyaz dişlerini göstererek gülen kırmızı örtülü kız, "Niye olmayayım ki?" dedi.

Aralarında bir şeyler olduğuna inandığım klârnetçi gence gözlerini dikip, "Ahırda oğlak doğunca, derede otu bitmiyor mu?" dedi cevabî bir tarzla.

Koşarak geri dönerken, minibüsle eve gelirken, geç saatlere kadar Emine ablamla konuşurken, hatta uykuya dalarken, hep o ses, "Ahırda oğlak doğunca, derede otu bitmiyor mu?" biçiminde çınladı durdu.

Bu sözlerle, birdenbire kendimi çok olgunlaşmış gibi hissetmeye başladım.

En ufak bir eksiğimde kendimi yetersiz gören ben,

bundan hisse çıkarmalı, pay almalıydım. Yarın için endişe etmemeliydim.

Büyüyor muydum ne?

Eğer bu yaz, polis amcam ile ailesi bizi ziyarete gelirse, buraya bir daha gelmeli, bir daha piknik yapmalıyız. Arda olsun, Meriç ve Tuna ağabeylerim olsun, mutlaka beğenirler ve yepyeni keşifler yaparlardı.

On dört

Yaza beş kala, güneşin tatlı tatlı yüzümüzü yalamasına alışmışken, rüzgârla birlikte gelen çisenti, etrafa mis gibi toprak kokusu yaymakla kalmamış, içimizdeki romantizmi de dışarı çıkarmıştı.

Dünden anlaşmıştık, Hatice'yle kuaföre gidecektik. Kırıklarını düzelttirecekmiş sevgili kuzenim. Halamın deyimiyle "sülün gibi" saçları var. Arada bir kırıklarını aldırmazsa, uçları çatallanıyor, uzaması duruyor, telleri cılızlaşıyormuş.

Koskoca iki yılını başkentte geçir, o kıymetli saçının kırığını yontmak için koşa koşa avuç içi kadar küçük olan ilçene gel; olacak şey mi? Hem bizim buradaki imkânlarla oranınkiler bir olur mu? Her neyse, bizim bilge hatunun bir bildiği vardır elbet.

Yağmur damlacıkları alnımıza, burnumuza hafif fiskecikler vururken, babaannemin ara sıra ırgaladığı, ağıt mı türkü mü ne olduğunu bilemediğim sözler geldi aklıma.

"Kırk gün yağmur yağdı bana yaradı.

Anam beni dayımgilde aradı."

Babaannem önce hüzünlü bir sesle türküsünü mırıldanır, sonra da bu sözlerin kırkikindilerde, yağmur suyu çeke çeke yıpranmış bir evde, çöken toprak dam altında kalarak ölen kızlara yakıldığını söylerdi. Genç kızlar sırayla birbirlerinin evlerine giderek, boncuk örerlermiş. Kıl boncuk diye bilinen, çok ince gözlü boncukları ince iğnelerle tutturarak, saat kesesi, para kesesi, tütün kesesi filan yaparlarmış.

İyi zamanında, ta kendi anasının çeyizinden kalma bir saat kesesi göstermişti; gerçekten harika bir şeydi. Renklerin dairevi motiflerle birbirinin içine geçtiği muazzam bir sanat eseriydi. Acaba kulağımı dayasam, o kızların –belki de benim yaşımdaydılar– gülüşlerini, gelecek planlarını, sevdalı fısıltılarını duyabilir miydim?

Bu keseyi o kızlar mı işlemişti ki? Büyük ihtimalle değildi ama onlar da belki o zavallı kızların akıbetlerini duyup, boncukların arasına yaslarını, elemlerini katarak, hemcinslerine üzülerek kınalı parmaklarını çalıştırmışlardı. Dünya bir garipti işte. Kimbilir, bu olaydan sonra daha ne kadar keseler işlenmiş, daha ne kadar sevdalılara, o motiflerle mesajlar gönderilmişti.

***

Bugün romantik damarlarım mı üstümde ne? Aklımda hep yağmurla gelen aşklar var. Acıyla, zorlukla yoğrulan aşklar. Kerem ile Aslı, Romeo ve Jülyet, Ferhat ile Şirin. Hatta geçen yıl okuduğum Paul ile Virgini. Yağmur, sanki çisil çisil sevda serpiyor üzerimize.

Halk takvimini pek bilmem ama öyle zannediyorum ki kırkikindileri çoktan geçtik. Babaannem ve büyük amcam iyi bilir bunları. Yok koç katımı, yok ülker

fırtınası, yok kocakarı soğuğu, yok çiçek fırtınası filan. Takvimlerde yazmasa aklıma bile gelmez bütün bunlar ama biz iki kız kırkikindiler niyetine ağır ağır, sindire sindire yağmur banyosu yaparak yürüyoruz. "Özledim." diyor. "İnsanın memleketinin yağmuru gibisi yok. Şu kokuyu o asfalt yollarda bulamazsın."

Etme be Hatice, yağmur yağmurdur, koku da koku. Ayrı ayrı nasıl olur? Hem asfalttaki yağmurlar çamurlu sokaktaki yağmur birbirinden farklıdır. Yani temizlik yönünden diyorum. Burada üstüne başına çamur bulaşır, orada daha temiz olursun.

Yağmur, aklımdan geçenleri sezmiş gibi beni utandırıyor; duvar üstlerinden sarkmış hanımeli kokusuna bulanarak, burnuma öyle bir koku ziyafeti çekiyor ki, hiçbir parfümeri ürününe benzemiyor.

Su çekip ayağımı ıslatan keten ayakkabılarımın, alacalı kedi sarısı hâline bakıp güldüm. Üç ayrı renge bürünmüş. Kuru kısım, ıslak kısım ve hem çamurlu hem ıslak kısım. (Vay be, elektrik süpürgesi reklâmı gibi konuştum.)

Zavallı ayakkabılarımı, geçen baharda, böyle bir yağmur sonrası kaybetmiştim. İki gün sonra bitişik komşumuz Semiha teyzelerin bahçesinden bulup getirmişlerdi. Bunun, komşunun oğlu Altay'ın köpeğinin marifeti olduğunu öğrenince de şaşırmıştım. Ufaklık, deri kokusundan yiyecek bir şeyler umut ederek oyun çıkarıyormuş meğerse. Ben bir düzine ıslak ayakkabıdan beşinci sıradaki sahipmişim.

Bugün eve gidince ayakkabılarımı çıkarıp kedilerimin ve işgüzar finonun bulamayacağı bir yere

saklamalıyım. Enikten sonra, kedilerim de kemirmeye başlar da neme lazım.

***

Kuaför dönüşü Hatice, aynı ıslak kaldırımları çiğnemek yerine, daha uzun olan başka bir yoldan dönmemizi teklif etti. Memleketinin her sokağından yürümek, hasret gidermek istiyormuş. İlginçti doğrusu. Biz burada büyük şehirlerin, geniş caddelerin, konserlerin, kocaman kitapçıların hasretiyle yanıp tutuşalım, hanım burası için ölsün.

Sokaklar, akşam kalabalığıyla renklenmiş, insanlar bizim gibi, bin bir türlü düşüncenin harmanıyla evlerine yürüyorlardı. Ya da ben öyle zannediyordum.

Hafifçe kararan su birikintilerinde, erken yanmış yol lambalarının ışıltıları, esen meltemle hareketlenip yıldız yıldız uzuyordu. Nereden aklıma geldiyse, mırıltılı bir tonla, yanı başımda yürüyen kızın kulağına eğilip, "Yağmurun sesine bak, aşka davet ediyor." dedim. Onun, "Cama vuran her damla, beni harap ediyor." diyerek cevap verişinde gizli bir burkuntu hissettim. Derin bir iç çekişle gelen, hıçkırık tadında bir burkuntu.

Merakla yüzüne baktım. Söylemekle söylememek arasında bocalama yaşadıktan sonra, "O'nu böyle yağmurlu bir günde tanıdım." dedi, sustu. Alnına yapışmış başörtüsünün altından, yağmur damlacıklarına karışan gözyaşlarını görür gibi oldum.

Konuşmasını, büyük aşkını itiraf etmesini boşa bekledim. Aramızdaki iki üç yaş farkı mı hesap ediyordu, yoksa beni bu konuya hiç mi sokmak istemiyordu anlayamadım.

Memleketinin epeyce bir sokağını hasretle(!) arşınladıktan sonra eve geldik. Yağmur altında hasret giderme numarasını pek yutmadım ama üstüne de fazla düşmedim. Eğer ben Çağla'ysam, senin aşkını en ince ayrıntılarına kadar öğrenmezsem, hatta Arda ile Emine ablama aktarmazsam bana da Karaböcek demesinler.

(Artık okulda da evde de Karaböcek diyorlar. Ankara keçiliğim yavaş yavaş unutuluyor)

Geçen günkü piknikte, tezhip kursundan bahsederken rengi değişmişti. Acaba müstakbel enişteyi orada mı tanımıştı? Yahut da kursa böylesi yağmurlu bir günde giderken mi?

Yakında öğreneceğime inanarak, tatlı tatlı sevda senaryoları kurarak uykuya daldım. Cama vuran damlaların gerisinden, yakışıklı bir surat belirir gibi oldu, kayboldu. Onun arkasından da Hatice'ninki.

Yine uydurmaya başladım galiba.

Sahiden de yağmur insanın kalbini kıpır kıpır ediyordu.

On beş

O büyük an'a adım adam yaklaşırken, liseli kimliğinden de o oranda uzaklaşıyoruz son günlerde. Kafamız allak bullak. Derslerden büyük ölçüde soğuduk. Çoğunlukla ders saatleri ya tartışmayla ya da gırgır şamatayla geçiyor. Aslında, bunlarla "Ya kazanamazsam?" korkusunu örtbas etmeye çalışıyoruz. Aramızdan bazıları, daha doğrusu fazla çalışkan olanlar

rapor alıp gittiler. Biz kalanlar da, işte öylece geçiriyoruz günlerimizi. Kimi gün dersle haşır neşir kimi gün koyuvermiş durumda.

Kızlardan bu işlere en iyi kafası çalışan Aslı, "Giderayak bir duvar gazetesi çıkaralım arkadaşlar." diye ortaya bir fikir atınca, "Yaşşa, oley" bağırtıları sınıfı kapladı. Nasıl olsa ciddi ciddi ders çalışacağımız yoktu.

Dünkü gazetede Nihâl Hanım'ın bizim ilçede yaptığı röportaj yayımlanmış nihayet. Alanlar, röportajı okuyanlar, beğenmişler. Hatta okuldaki toplu bir resmimiz de yer almış. Sınıfa da getirecekler.

Biz niye Aslı'nın bu teklifini boşa çevireydik ve kendi çapımızda denemeyeydik ki? İyi fikirdi doğrusu. Nasıl olsa bir şeyler bulurduk.

Ha, bu arada yıl sonu eğlencesinin iptal edildiğini söylemeyi unutmayayım. Lise ikilerden bir oğlanın lösemiye yakalandığı iddiası üzerine bu karar alındı. Çocukcağız kaç gündür İstanbul'da. Daha bir sonuç alınamamasına karşılık "şu kadar ömrü kaldı, bu kadar ömrü kaldı" yorumları bile yapılıyor. Hepimiz üzgünüz doğrusunu söylemek gerekirse.

Ben çok küçükken büyük ağabeyimi de bu hastalıktan kaybettiğim için diğer arkadaşlarımızdan daha fazla etkilendim.

İnşallah arkadaşımızın iyi haberlerini alırız. Alırız ve rahatlarız. Sıkıntıların üst üste geldiği şu günlerde ilaç gibi gelir hepimize bu.

***

Dün kendimi bir an boğulacak gibi hissettim. Sayılı

günler kalan sınav, arkadaşımızın hastalığı, öğlenden sonra ağabeyimin eve iki büklüm gelişi, sıkıntılarımı körüklemeye yetti. Ağır bir dolabı taşırken belini incitmiş garibim. Ustası, önce doktora götürmüş, korse alıp giydirmiş, sonra da "Git istirahat et." deyip izin vermiş. Düzelene kadar evdeymiş birkaç gün.

Yengem doktorun verdiği ilâçtan ziyade, ev ilâçlarının etkili olduğunu söyleyerek ocağa girdi; bamya, yumurta, kireç, adını bilmediğim bazı baharatlarla, otlarla hazırladığı karışımla, yakı yapıp ılık ılık ağabeyimin beline sardı.

Annemin nazlısı zaman zaman dişini sıkıp, zaman zaman da "ooy, vaay" çeke çeke akşamı etti. Hadi sırtüstü yatması neyse de tuvalete giderken çok zorlanıyor. İyi ki annem yok. Kahrından tekrar ölürdü zavallıcık.

Duvar gazetesi fikrini, biraz daha rahatladıktan sonra, iş olsun diye, öylesine söylediğim ağabeyim, umduğumdan çok ilgilenerek yardımcı olacağına dair söz verdi. Allah Allah, yıl hayra mı dönüyordu ne?

Kafasında canlandırıp da hayata geçiremediği, futbolla ilgili bir konuda yazı yazarak, gazetenin en güzel köşesini teşkil edebilirmişiz. Futbolla mı? Milli maçlar dışında cinimin çıktığı bir konuda öyle mi? Zavallının yatağa bağlı oluşu aklıma gelince de, sevmediğimi, hatta futboldan nefret ettiğimi diyemedim.

Hiç değilse biraz vakit geçirip, acısını unutacağını düşünerek, yalancı bir sevinçle, "Yaşa benim arslan ağabeyim!" diye bağırdım.

Doğrusunu söylemek gerekirse, pek bir şey anlamadığım hâlde, sıkıla sıkıla yazmak zorunda kaldığım

satırların, okulda böyle sükse yapacağını bilsem, ağabeyime bir de telif ücreti ödettirirdim. (Kim ödeyecekse?)

Çizgisi güzel birkaç arkadaşımızın karikatürleriyle renklenen köşede, en üstte şöyle yazıyordu: Aslında biz süperiz de şu fizikçimiz soruyu çözülemeyecek hâle getiriyor, matematikçimiz de anlaşılamaz hâle. Yanına fizikçimizin, matematikçimizin karikatürü de çizilmiş, hoş olmuş.

Herkesin yeteneği ölçüsünde, "Gönlünden ne koparsa" metoduyla hazırlanan köşede, şarkı sözlerini bizim hocalara uyarlayarak, yüzüne söyleyemediklerimizi anlatan şiirleri Aslı hazırlamış. Ne de olsa amcası şair. Kır atın yanında duran, ya huyundan, ya suyundan kapar demişler.

Ama aralarında benimkini daha doğrusu bizimkini tutan bir yazı da yok. Sevgili ağabeyciğim, sen keşfedilmemiş bir dahiymişsin de haberimiz yok.

"Gözlerimin şeref tribünü, merhaba.

ve üç kere sağol sağol sağol.

Bilirsin ki bir seni seviyorum, bir de futbolu. Kalbimin stadında bir sen varsın, bir de meşin yuvarlak.

Sen hayat maçımın hakemi! Ne zaman gözlerinden gönlüne yol bulacak bir frikik atsam, atışı tekrarlatıyorsun. Ne zaman dilimin bağı çözülüp iki çift laf edecek olsam, sarı kart gösteriyorsun.

Biraz daha konuşmak istiyor, korkuyorum, kırmızı kart gösterirsin diye. Şiirler yazıyorum, gönül topumu kalbinin doksanına ampul gibi takmak için. Hep aleyhime çalıyorsun düdükleri. Ne zaman gole gitsem,

yan hakeme bile bakmadan "ofsayt" diyorsun. Hep ofsayta düşe düşe, adım "Ofsayt âşık" konuldu biliyor musun?

Oysaki rakip takımın bekleri, kalecilere benden üç adım daha yakın oluyor.

Bir yeşil gözlerin giriyor rüyama, bir de yeşil sahalar. Ne yapıp edip, gönlünün ceza alanına giriyorum ama kramponlarım birbirine dolanıyor, topu auta atıyorum.

Baban mı dikti gönül kalene böyle trilyonluk defans elemanlarını? Cepheden de sağ ve sol kanatlardan da açık bulup giremiyorum gönül sahana.

Biraz yaklaşacak, biraz içimi açacak olsam, onsekizin dışında olmama rağmen, "Faul yaptın." deyip, penaltı çalıyorsun. Hep gol yiyorum.

Hayatımın maçında hangi topa vursam, pasım yerini bulmuyor. Taca çıkıyor.

Taç dedim de seni hatırladım yine –zaten unutmamıştım ki– Sen benim başımın tacı, yuvamın kalecisi, pardon bekçisisin.

Çim yeşili gözlüm, eğer goller fileyi bulursa, bizim maçımız doksan dakika değil, bir ömür sürecek."

Keyfim tıkırında. Kızlar benim gibi pek anlamasalar da oğlanlar etrafımda dolanıp, yazıyı nereden bulduğumu öğrenmenin yollarını arıyorlar. Mucidinin bizim aile olduğunu söylüyorum, pek inanan yok.

Altta okkalı bir yazı daha: Serseri, cahil bırakılmış çocuğun büyümüşüdür. Muhammet İkbal. İlk defa duyuyordum bu çok haklı sözü.

Bizim sınıfın notu var onun altında da: Sevgili hocalarımız, bizi serseri etmemek için, kahrımızı çekip, saçlarınızı ağarttınız. Yüzünüzü kara çıkarmayacağız. Çok sağolun. Uçuşa hazırlanan son sınıf öğrencileri.

Hocalarımızın da beğendiği duvar gazetesi, bir günümüzü doldurmaya yetmiş, içimizdeki yeteneklerin çıkmasına vesile olmuştu.

Asla birbirimizden kopmamaya söz verdik sınıfça. Nasıl olsa çoğumuz buralıydık; kimilerimiz aynı mahallelerin çocuğu olup, omuz omuza oynamış yan yana yürümüştü okul yolunda. Bir şekilde görüşür haberleşirdik.

Okulun kapanmasına, sınavın gününe daha bir hafta vardı ama günün bitiminde son görüşmemizmiş gibi içimiz hüzünle doldu nedense? En kabadayı tipli erkek arkadaşlarımız bile dokunsalar ağlayacaklarmış gibi oldular.

Kimi, türlü şakaların yazıldığı kara tahtayı süzerken, kimi de ilk aşk şiirlerinin denemesini yaptığı sırayı okşuyordu dalgın dalgın. Sınıf, sessizliğe gömülüp sıkıntı içinde iri bir at sineğinin vızıltısını dinlerken, kapıyı açan bir çocuğun bağırmasıyla matem havasından kurtuldu: "Metin'in tahlilleri iyi çıkmış arkadaşlar. On beş gün sonra geliyormuş!"

Alkışlar, "Şükürler olsun Allah'ım!" diyenler, deminden beri zaptettikleri gözyaşlarını koyuverenler. Görülecek manzaraydı doğrusu.

***

Okulda olanları, sıkıntıyla evde bekleyen ağabeyime anlatmak, moralini düzeltmek için aceleyle gelip,

merdivenleri tırmanıp zile dokunduğumda beni ikinci bir sürpriz daha bekliyordu: Sabah yatakta bıraktığım ağabeyim ayaktaydı ve bana kapıyı o açmıştı. (Elinde dedemden kalma bastonun olduğunu söylemeye lüzum yok. Nasıl olsa biri iki güne kadar onu da atar.)

Eee, eskiler boşuna dememişler; "Her karanlığın bir de aydınlığı vardır." diye. Aydınlık şafaklar birer birer söküyordu işte. Darısı benim şafağımın sökmesine.

On altı

Yengem, yani şu küçük yengem. Daha doğrusu küçük dayımın küçük karısı. Yine olmadı, devanası gibi kadına nasıl küçük kadın derim? Anlayın işte canım. Küçük dayımın karısı. Oh be! Nihayet anlatabildim. Bugün kapıyı açarken, "Merhaba adaşım. Beş yıldızlı tımarhaneye hoş geldin." dedi; saç baş birbirinde.

Ve hemen açıklayayım. Normaldi, olağan hâllerinden birindeydi. Genelde onun evi karışıktır ve işi başından aşkındır.

Üstünü başını düzeltip beni öperken, evdekilerden illet olduğunu, akıllı birini özlediğini, iyi ki geldiğimi, ona yardımcı olabileceğim için çok sevindiğini söyledi.

Evdeki yengemin (Büyük amcamın karısı, Naciye Sultan) gönderdiği sarmalık asma yaprağına, bir kavanoz taze yapılmış gül reçeline ve koca bir demet pembeli kırmızılı güle sevinip, kimini buzdolabına kimini vazoya yerleştirirken, habire konuştu. Aç mıydım, banyo ister miydim, yolculuğum iyi geçmiş miydi? Yani her zamanki karşılama töreni.

Günlerce süren ikna seanslarından sonra babamı, trenle değil Nilüfer'in babasının arabasıyla gelmeye razı etmiş, dayımların kapısında ineceğime dair teminat vermiştim; onun için gayet rahat gelmiştim. Sorun yoktu.

Arabada Nilüfer, Nilüfer'in ardı sıra gölge gibi gezen fettan bacısı Yaprak, Aslı ve ben vardık. Yaprak, aklı sıra uyanıklık edip babasının yanında oturduğu için, biz üçümüz arkada gelene kadar, fısır fısır konuşup, kıkırdayarak yolculuğumuzu tamamlamış, öndeki kızcağızı çileden çıkarttığımız gibi üç dört saatlik yolun ne çabuk bittiğine hayret ederek, vilâyetin mis gibi kaldırımına ayak basmıştık nihayet.

Nilüfer'le Aslı'nın anneleri yol çantamızı, asker azığı gibi doldurdukları için, yol boyu tıkınmıştık, bir lokma yiyemeyecek durumdaydık. Onun için öğlende dayımın ve çocukların geldiği saatte beraberce yiyebileceğimizi söyleyerek kadıncağızı rahatlattım.

***

Adaşım olan Fatma yengem, yine bir sergi arefesindeydi. Öğrencilerin yıl sonu sergilerinden fırsat bulup, galerilerde yer ayırtamamış. Sergiye on gün kaldığı için ev işlerini ikinci plana atmış, evin her tarafına yaydığı ayrı bir işiyle haşır neşir uğraşıp duruyordu.

Laf aramızda, diğerleri duymasın ama bu yengem, bana göre annemden sonra kendime en yakın bulduğum ikinci kişiydi. Yengelerimin başıydı.

Fazla tahsili olmamasına, çete elemanı gibi iki çocuğun varlığına rağmen o kurstan o kursa koşuyor, âşığı olduğu güzel sanatların hemen her dalını öğrenmeye

gayret ediyordu. İlk önceleri kursiyerlerle karma sergiler açarak ayağını galerilere alıştırmış, sonraları cesaretini toplayarak kişisel sergilerde adını duyurmaya başlamıştı. Hayrandım kadına vesselam.

Eğer üniversiteyi sağ salim bitirirsem, işe başlamadan evvel, ilk işim soluğu yengemle dayımın yanında alıp, sanat çalışmalarından faydalanarak, kıt olan kültür küpümü doldurmak olacak.

Öğretmen olup, bir kolejde müdürlük yapan küçük dayım da çocuk hikâyeleri yazıyor, dergilerde yayımlanıyor. Galiba yakında kitabı çıkacakmış. Ondan da mutlaka faydalanmalıyım.

Büyük dayım da öğretmen. Hem de vilâyetin en tanınmış fizikçilerinden ama onların bu gibi sanat yönleri yok. Emekli hemşire olan büyük yengemle büyük dayımın da antika gibi başka bir merakları var. Evleri müzeye benziyor, antikadan geçilmiyor. Doğru söylemek gerekirse, ben bu müzemsi evde pek rahat edemiyorum. Sanki müze görevlisi gelecek ve eşyalara el sürmememi emredecek. O tarafa dokunma, bu tarafa sürtünme filan.

Evet evet, üniversiteyi bitirirsem ilk işim fırçalarla, boyalarla soluğu bu evde almak olacak. İşe başlamadan bir şeyler öğrenmeliyim.

Ne! Üniversiteyi bitirmek mi? Ben de iyiden iyiye kendimi kaptırdım, yağmur yağmadan şemsiyemi açıyorum. Fazla parlak olmayan bir öğrenciyken üniversiteyi tutturdum da dönem atlamadan, kuş gibi sınıfları geçtim de diplomayı aldım da işi garantiledim de bir fırça tutmam kaldı. Keh keh keh, komiğim.

***

Sofra, her zamanki gibi neşeliydi. Cihangir'le Cengâver, yengemin –ben kendimi hatırladım hatırlayalı, hiçbir sofrasından eksik olmayan– un kurabiyesini, ömürlerinde ilk defa görüyorlarmış gibi iştahla yiyorlar, biraz açık renk olan çayı büyük yudumlarla içerken, "Anne, tavşanlar kansızlıktan ölmüşler mi? Yoksa sen demliğe yanlışlıkla tilki kanı mı koydun?" diyerek, kadıncağızı iğnelemekten duramıyorlardı.

Bir an, annemle olan sofralarımız geldi gözümün önüne. Buna benzer şeyler biz de yaşardık bir zamanlar. "Sus Umut, dur Çağla." demekten illallah ederdi kadıncağız.

Dayım aklımdan geçenleri anlamış gibi yutkundu, sevecen gözlerle "Hadi çabuk ye de gidip sınav yerini görelim." dedi.

Canım benim. Aramızda olmayan kişi benim annemse, onun da en küçük kardeşiydi. Çocukluk dönemlerinde zaman zaman döğüşüp, zaman zaman da koklaşan güvercinlerden en küçüğü uçup gitmişti işte.

Akşam büyük dayımlarla Zeliha teyzemler beni görmeye geleceklermiş. Hem kalabalıktan, hem de yengemin o kadar işinin kaynadığı bir dönemde çekeceği eziyetten utandım. Sıkıldığımı sezen yengem, "Kumaş boyamalarımın işi bugün bitiyor zaten. Diğerlerini de seninle hâllederiz." diyerek beni rahatlattı. Anlayışlı kadın. Şıp diye anlıyor.

Biz yengemle anlaşaduralım, Cengâver, "Hem de ev işi öğrenirsin Çağla abla. Evlenirsen zorluk çekmezsin." dedi bilmiş bilmiş.

Sinir oluyorum şu oğlana. Benden bir yaş küçük ama üstüne basa basa "abla" demesi yok mu. Kızdığımı biliyor ve özellikle yapıyor. "Anne olursan kolaylık olur." dedi.

Yengem terliğini kapıp fırlattı. İyi ki dayım mutfaktan çıkmıştı, utanırdım. Kolejli ukala. Dünya yansa umurunda değil. Bulmuş babanın ananın hasını, ekmek elden su gölden. Geçim sıkıntısı, gelecek endişesi yok. Oh ne âlâ ne âlâ.

Sabah gelirken arabaya yakıt almak için girdiğimiz bir benzinlikte, eli yüzü kararmış, parmakları nasır tutmuş, yağlı tulumların içinde bu yaşlarda bir genç görmüş, "Acaba niye okumamış da bu işte çalışıyor?" diye, kendi kendime sormuştum.

Ama herkes Cengâver gibi, hatta benim gibi şanslı mıydı? Bakalım okuma şansı verilmiş miydi ona? Kendi boyunda, kocaman bir tekerleği yuvarlayıp giderken, bize dönüp dönüp baktığında, imrenen bakışlarını, güzel kızları tavlamak isteyen bir genç olarak görmüş, üniversite sınavını hayallerinde bile göremeyen, çalıştığı yerde bugün kaçıncı keredir uğrayan aday öğrencilere gıptayla bakabileceğini hesaba katmamıştım. Hayat bir garipti işte. Acaba imkânı olsa, o da bizim gibi okumanın yollarını arar mıydı?

***

Akşam, büyük dayımlar, teyzemler, çoluk çocuk geç saatlere kadar oturdular. Açık söylemek gerekirse, gündüz, gelecekleri için sıkılmıştım, akşam da gidecekleri için sıkıldım.

Gece iyi geçti. (Zaten bende protokol problemi var. Büyüklerin karşısında ilgi odağı olunca yerin dibine giriyor, orada olmamak, görünmemek için kendi kendimi yiyorum. Az bir zaman sonra herkes yerine yerleşip, birbirleriyle sohbete koyulup beni unutunca rahatlıyorum. Keşke insanın istediği zaman görünmeme imkânı olsa.)

Annem, annemden üç ay sonra vefat eden anneannem sık sık konu oldu sohbetimize. Bir biri konuştu, bir diğeri. Hatıralar, hatıralar, hatıralar.

Büyük dayım, bu sefer de sormadı babamı. Sebebini bilemiyorum, nedense her zaman babamla arası açık. Babam da öyle. Eve gidince teyzemi, küçük dayımı sorar, öbür dayımın adını anmaz. Üstelik okul arkadaşları. Her neyse, alıştım gidiyor.

Yengemle misafirleri bahçeye kadar yolculayıp içeri girdiğimizde, Cihangir'le Cengâver'i Şeyh Şamil oyununu oynarken, dayımı da akordeon çalarken bulduk. Ben, ağzım bir karış açık, şaşkınlıkla bakarken, yengem, "Yarın akşam Kültür Merkezi'nde temsilleri var. Prova yapıyorlar. Ben sana beş yıldızlı tımarhaneye geldiğini boşuna mı söyledim?" diyerek açıklamada bulundu.

Ben durumun şaşkınlığıyla, "gürültü oluyor" anlamında, elimle alt katı işaret ettim. Korkmamamı, alt kat komşularının üç aylığına umreye gittiklerini, evin boş olduğunu söyleyip, ardından da hemen yatmamı istedi yengem.

Yarın beni sürpriz bir yere götürecekmiş. Eğer istersem, uykusuz kalmayı göze alırsam, akşam Kafkas oyunlarını da izlemeye gidebilirmişim.

Başımı yastığa bırakırken, derinden gelen akordeon sesini dinledim bir müddet ve "hakikaten tımarhane" dedim. Beş yıldızlı hem de.

***

Gece, alnımı, saçlarımı okşayan bir elin varlığını hissettim. Annem miydi, anneannem miydi? En son sömestir tatilinde geldiğimde de aynısı olmuştu. Uzaklardan, çağlar ötesinden hüzünlü bir ney sesi gelir gibi olmuştu kulağıma. Ne güzel. Bu evde, sair zamanlarda olduğu gibi, bu gece de huzurun koynunda yol alıyordum.

Uzun lafın kısası, ben bu tımarhaneyi çok seviyorum.

On yedi

Sabah, burnuma "Kuğu Gölü" balesi yaparak gelen mis gibi gözleme ve çayın kokusuyla gözlerimi açtım. Bir de dayımın haylazlarının içerden gelen gürültülü konuşmalarıyla. İki çocuk bu kadar sesi nasıl çıkarabilirlerdi, hayret?

Eğer ben de Çağla isem, bunu yanlarına koyarsam görsünler. Büyük oğlanın dünkü sataşmalarının intikamını almalıydım önce, sonra da diğerinin.

"Bir de yakında evleniyorum, kızı ayarladım diyordun. Bu edepsizlikle mi?" diye ayıcık desenli pijamalarımla oda kapısını açıp, ilk gördüğüm sırık boyluya yastığımı fırlattım.

Eyvah, eyvah, eyvah. Bizim fasulye sırığı, "Dinçay'ın suçu ne sabah sabah Çağla abla?" diye arkamdan belirmez mi? Yastığımı kaptığım gibi odama kaçmam bir oldu.

Nereden bilebilirdim sabahın köründe arkadaşlarının geleceğini? Sa-ba-hın kö-rün-de-mi? Benim gibi uyku hastasını finale saatler kala uyandırmaya kıyamayan yengem, on buçuk olduğunu söyleyince utandım.

Meğerse, ismen tanıdığım, şahsen yeni gördüğüm Şuayb, Behlül ve Dinçay, bizim çeteleri alıp da okula provaya gideceklermiş. Yani akşamki Kafkas oyunları meselesi. Alım al morum mor oturdum yerime ama intikam sözüm geçerliğini korumaya devam etti.

(Şimdilik siz oynayın gençler, biz krize girelim. Seneye de biz oynarız inşallah) Günün anlam ve önemine binaen (benim yüzümden) bu saate sarkan kahvaltı yüzünden beklemek zorunda kalmışlar gençler.

Curcunayla geçen sofrada, bağırışın çağırışın arasında, yengemin yüzüne baktım; "Boşver, ben alışkınım." mesajı veren pozlardaydı ve durumundan memnun görünüyordu. Oğlanlar da rahattı. Yengem, sanki iki değil de beş oğlan anasıydı. Daha doğrusu, beş oğlan, bir kız.

Bu iki şamatacı, dünyadan bîhaber çocuk, dayımın yazarlık sevdası, yengeme sinir yerine ferahlık veriyor, sanat yönünü körüklüyordu anlaşılan. Eline aldığı demliğin üstündeki karanfil desenine alıcı gözüyle bakarken, "Bu deseni bir yerde kullanmalıyım." diyordu. Ne kadar geniş bir yürekti bu böyle! Hayret.

İlerde evlenecek olursam –inşallah aklımdan geçenleri bizim sırık okumaz– yengem gibi eş, yengem gibi yüreği geniş bir anne olacağım.

***

Yengemin dün "Seni götüreceğim." dediği sürpriz yere girerken, şaşkınlık üstüne şaşkınlık yaşıyordum. Sabah, kahvaltıdan sonra ortalığı beraberce toplayıp yola çıkışımız öğleni bulmuştu. Ben olanca süslü cicilerimi bir araya toplamış, ayna karşısında, çoğu ilçelerden gelen gençlere nasıl hava atacağımın hesaplarını yaparken, o içerde, telefonla birisiyle konuşup, "Tamam mı adaşım, süslenmen bitti mi?" diyerek beni dışarı çıkarmayı başardı.

İlk uğradığımız yer, telefonlaştığı arkadaşının oturduğu apartmandı. Zili çaldık, megafonla konuştuktan sonra, yukarı çıkmadan kapı önünde beklemeye başladık. Gözüm, Emine ablamın son geldiğinde getirdiği markalı, beyaz blucin pantolonun sağ paçasında vakur bir hareketle yürüyen kırmızı gelin böceğine takıldı.

"Cenab-ı Allah neler yaratıyor değil mi, birtanem?" diyen, ince bir sesle döndüm. Beyaz pantolon-pelerin takım ve başında pembe gül desenli eşarp örtülü, genç bir bayandı karşımdaki. Paçamdaki böceği, elinden tuttuğu dört-beş yaşlarındaki sarı kıvırcık saçlı kızına gösterdikten sonra, elini uzattı, "Ben Safiye." dedi. "Yengen senden o kadar çok bahsetti ki o olmadan da tanıyabilirdim." Ben, şaşkın şaşkın başımı salladım ve karşımdakinin siyah güneş gözlüklerinin içinde yamulmuş gibi duran aksimi seyrettim.

"Hadi canım." dedi yengem, eliyle karşı tarafı işaret ederek. Onlar önüm sıra havadan sudan konuşarak yürüdüler, ben şaşkınlığımı biraz atarak arkalarından yürüdüm. Ayağındaki ayakkabıdan kolundaki çantaya

kadar zenginlik kokan, buralıya benzemeyen kadın da kimdi ki? Daha önceki gelişlerimde hiç görmemiştim.

Sürpriz yapıyoruz diye, o hiç sevmediğim altın günlerine, dolar günlerine götürüyorlarsa işim işti. Yolda, bizim ilçeden gelen bir iki arkadaşa rastladım, selamlaştık. "Nereye?" dercesine işaret ettiler. Boynumu büküp, ellerimi iki yana açarak, bilmediğimi anlatmaya çalıştım.

Bu şekilde uzun bir caddeyi katettikten sonra, ikinci durağımıza geldik. O süslü, güne gider gibi giyinen yengemin arkadaşı genç kadın, bakımlı pırıl pırıl elleriyle çantasından küçük bir anahtar çıkarttı. Yeşile boyalı demir kapıyı açıp, "Buyrun." dedi. Şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. İlk defa böyle bir yere giriyordum.

Ayakkabımı çıkarırken, yengem başıma beyaz bir örtü örttü. "Besmele çekerek sağ ayağınla gir." dedi. O kadar yolu kızgın güneş altında geldikten sonra, bize serin bağrını açan yer küçük bir türbeydi. Şaşakalmıştım.

Ben de onları taklit ederek diz üstü oturdum. Her ikisi de orada bir rahle üstünde bulunan kitaplardan, birer Yasin-i Şerif okudular, ben de bildiklerimi. Anneme, diğer geçmişlerime, peygamberimize dua ettim. İyi bir sonuç kazanmayı diledim Yaradan'dan. Sonra da iyi bir iş, ağabeyime de iyi gelecekler diledim.

O sırada yakın bir camiden okunan öğlen ezanının içli sedasını, ömrüm boyunca unutmayacağım. Gözlerimi kapattım; yüzüme aşağı inen damlacıkları

engellemeye çalışmadan, kutsal mekânları dolanarak, meleklerin kanadından süzülerek gelen, o mukaddes çağrıyı dinledim.

Ne kadar boş, ne kadar yüzeysel şeylerle uğraştığımızı düşündüm sonra da. Ayaklarım yerden kesilmiş gibiydi. Uçuyordum sanki. O ince ses, "Gül doldur yüreğine." dedi fısıltıyla.

Ezanı takiben, her ikisi de namazlarını kıldılar daracık yerde. Yengem, "Sen de kıl istersen." dedi. Yüreğim kıpır kıpır namaza durdum. Birkaç yıldır sadece kandillerde ve ramazanlarda kıldığım namazı bırakmamaya karar verdim içimden. Bugünkü kadar hiç haz duymamıştım.

Türbenin avlusundaki iğde ağacının yaprakları, hafif esen rüzgârla küçük cama sürtünüyor, çıkan hışırtılara, dalların birisinden öten bir bülbülün nağmesi karışıyordu. Namazımı bitirdim. Dua ederken Safiye abla, "Buyur Hocababa." diyerek, yaşlı bir dedeyi içeri aldı. Ağır adımlarla içeri giren yaşlı adam, dudakları kıpır kıpır yürüyüp seccadeye çöktü. Euzü Besmeleyle Kur'an okumaya başladı.

Yine gözlerimi yumdum. Şimdiye kadar Kur'an-ı Kerîm'i hep cenazelerle bütünlemiştim. Dolayısıyla da gözyaşıyla. Önce Ali ağabeyim, sonra dedem, annem, anneannem, geçen yılki maden ocağı patlamasında ölen, mahalleden iki komşu işçi. Yıllardır, sesli okunan Kur'an'a hıçkırıklar karıştığı için, hüzünle karılıp, yüreğime oturmuş, hatta çok yanlış bir düşünceydi ama beni bir parça uzaklaştırır gibi de olmuştu.

Safiye ablanın hürmet ederek içeri aldığı Hocababa, (yakındaki camiinin eski imamlarındanmış) kubbeden küçük cama, yerdeki halıdan sandukanın yeşil örtüsüne kadar sinen billûr bir sesti sanki.

Boynunu sağa çarpıtmış, başını okuduğu âyetin ritmiyle hafif hafif oynatırken, sarığından sarkan beyaz tülbendin ucu, sanki Kevser Irmağının suyu gibi ensesine kavisleniyor, rayiha saçıyordu.

Ne kadar içerde durduğumuzu bilmiyorum. Gelişmeleri tabii ki daha sonra öğrenecektim. Evlenip geleli, 6-7 yıldır buranın türbedarlığını yapan Safiye ablanın kimsesi yokmuş. Her Perşembe –arada bugünkü gibi müstesna da olabiliyormuş- burayı açıyormuş ve bu tenha mekanı babaevi kabul ediyormuş.

Hakikaten beni sürpriz bir yere getirmişlerdi.

İstemeye istemeye dışarı çıkarken, örtüyü yengeme vermek istedim. "Kalsın Çağla, namazlarda örtersin." dedi. Kapıyı kilitlerken Safiye abla, "Gül doldurdun mu yüreğine?" dedi tebessümle. Kendimde cevap verecek gücü bulamadım. Sustum.

Sevgili Safiye abla, sana cevap veremediysem de gül doldurdum fenerime: yolumu aydınlatsın diye.

Gül çektim kalemime: gül yazsın diye

Gül soludum: gül konuşayım diye

Gülü buldum, gülü doldurdum yüreğime.

Sağol.

On sekiz

Nihayet o önemli gün gelip çattı. Benim için o derece olmasa da pek çok arkadaşım için, -abartmış gibi olmayayım da milyonlar için- hayat memat meselesi.

Gözümü sabah erkenden, sadece bir iki kez kullandığım cep cinimin sesiyle açtım. Tahmin ettiğim gibi, Emine ablammış. "Daha çıkmadın mı evden? Senin şimdiye kadar ballı sütünü içip çoktan yola çıkman gerekirdi. Senin için dua edeceğim. Heyecanlanma sakın. Başarılar." dedi. Zavallım, buraları İstanbul trafiğiyle karıştırıyor olmalı.

Ardından peş peşe mesajlar. Hepsi de benzeri temennilerle dolu. Şımardığımı, bir o kadar da güçlendiğimi hissettim. Sağol sevgili Zıpzıpım. Sen de olmasan...

Ardından da anlaşmış gibi Hatice aradı. Onun ardından da Doğubeyazıt'tan Arda. Ailesi adına kolaylıklar diledi. Dua edeceğini söyledi en saf hâliyle. Nedense o kızın bu hâlleri beni rahatlatıyor.

Yengemin hazırladığı kahvaltıyı heyecanlanmamaya çalışarak bitirdim. Zorla ağzıma tıktığı balı, kapıda içirdiği kahveyi gören dayım, "Hanım geç kalacağız, rahat bırak kızcağızı." dedi sitem dolu bir sesle.

Apar topar alacaklarımı bir kez daha gözden geçirerek atladım dayımın yanına. Cihangir'le Cengâver pijamalarıyla el salladılar balkondan.

İyi ki insanın arkasında temennilerde bulunan sevdikleri var.

Şehrin kenar mahallelerinden birinde bulunan Kız Meslek Lisesindeki sınav yerime ilerlerken, hız yüzünden kaza yapan bir minibüse rastladık. Aynı okula giden üç öğrenciyi biz aldık, diğerleri bir taksiye el kaldırıp yollarına devam ettiler.

Minibüste fazla hasar yoktu Allah'tan. Her şeye rağmen çocuklar da iyiydi, moralleri de yerindeydi. Onlar da benim gibi ilçelerden gelmeydi.

Okulun önüne geldiğimde, büyük dayımla yengemi, kızları Ferda'yı gördüm. Bana moral vermeye gelmişlerdi. Şımarık hâlim tavana vurdu ister istemez.

Yengem ağzıma bir çikolata sokuştururken, Ferda elime küçük bir su tutuşturdu. Dayım, "Tatil benden." dedi. Kaç yıldır Çanakkale'de yazlıkları olmasına rağmen gitmek nasip olmamıştı. Oysa ki o toprakları, şehitliği görmeyi ne kadar çok istiyordum.

Bu moralle sınava iyi girilirdi. Dünkü türbe ziyareti, sabahki telefonlar, mesajlar, temenniler, kapıya kadar gelen sevenlerim.

Yengem, adım okununcaya kadar elimi tuttu. Tıpkı annem gibi. Ben ne şanslıydım be! Annem yoksa da epeyce bir varisi vardı. Yaşasın ablalarım, yengelerim. Hatta dayılarım, amcalarım, arslan gibi ağabeyim, ağabeylerim.

***

Gerçekten de yüksek moralle girmek, yüksek moralle çıkmaya vesile oluyordu. Dua okuyarak kendimden emin çıktığım merdivenleri, yine kendimden emin inmek güzel bir duyguydu. Sınav boyunca hiçbir

zorlukla karşılaşmadım diyebilirim. Sanki bir el bana işaretleyeceğim yerleri gösterdi.

İki kız karın ağrısıyla tuvalete gittiler, birisi hafif bir baygınlık geçirdi. Hiç durmadan su içenler, saçlarının tellerini çekiştirenler, kalemlerin kırılan uçlarının çıkardığı sesler sükûneti bozdu o kadar. Süre çok çabuk geçti. Çoğu arkadaşım yetiştiremedi bile.

Bahçeye çıktığımda büyük dayımları aynı kadroyla karşımda bulduğum gibi, küçük yengemle oğlanların da kadroya dâhil oluşlarını sevinerek gördüm. Ben içerdeyken dayım evden almış gelmiş.

Yüzümden rahatlığım okunuyor olmalıydı. Büyük dayım, "Haydi yemeğe. Bunu kutlamalıyız. Hesaplar benden!" diye bağırdı. Şamatacı oğlanlar, akşamki temsilden yorgun gelmemişler gibi, anında bir iki figür yaparak sevinçlerini belirttiler. Ferda, keyifle koluma girdi. "Su, annemin arkadaşlarınca okunmuştu Çağla abla." dedi.

Öğrenci bütçesine göre olmayan lüks lokantadan içeri girerken, telefonum çaldı. (Artık telefonum diyebiliyordum) Yine bizim Zıpzıp. "N'aber Karaböcek, nasıl geçti? Biliyordum başaracağını!" dedi, daha ağzımı açmadan. Her zamanki gibi cıvıldadı durdu işte.

Benden iyi hemşire olurmuş. Çalıştığı şirkette bana göre de iş varmış. Beni çok seviyormuş. Bana bomba gibi bir de haberi varmış: Hafta başında kadrosu geliyormuş!

***

Çorbalarımızdan bir kaşık almadan da Naciye yengem ilk defa cep cinimi arıyordu. Aşağı yukarı aynı kelimelerle konuştuk onunla da. Evdekiler çok iyiymiş. (Babamın konuşmasını da isterdim ama kimbilir hangi duyguları galeyana gelecekti, konuşamayacaktı.)

Ethem ağabeyim dün teskereyi almış, yoldaymış. Bomba gibi bir haber de ondan: Beyhan ablanın çocuğu olacakmış!

İkincisi ise yüreğime indirecekti az daha. Bizim Hatice, Ankara'da kurstan bir çocukla nişanlanıyormuş! Ben gösteririm ona. Sabah konuşurken söylememişti bana. İnsan canciğer kuzenine ucundan kıyısından çıtlatmaz mı?

Ama yine de müthiş haberlerdi bunlar.

Be mübarekler, olanca güzel haberi vermek, yüreğime indirmek için bugünü mü seçtiniz?

***

Peri masalları ziyafetinden sonra, cümbür cemaat çarşıya çıktık. Bayram gibi kalabalık olan çarşıda vitrinlere baktık. Küçük dayım bileğime ince, altın bir künye aldı. Zıpır oğlansa hain hain gülüp, yüzük parmağını işaret etti. Güya beni kızdıracak, güya gelin oluyormuşum, çoluk çocuğa karışıyormuşum havası verdirecek.

Biz Ferda'yla yeni çıkan kitaplara bakarken, yengelerim gümüş bir tepsinin pazarlığına giriştiler. Banaymış. Ne kadar meraklılar beni gelin etmeye yahu. Bu sıska Safinaz'a, kepçe kulaklara kim bakar ki?

Ben somurtunca, Ferda kıkır kıkır güldü. Kız kundakta, çeyiz sandıkta olmalıymış. Daha beşinci sınıftayken onun neleri varmış.

Ne bilmiş şey şu tombul suratlı. Kendisini ne zannediyorsa? Liseye bu sene başlayacak. Büyüdüm sanıyor.

Sırık Cengâver eğilip kulağıma, "Düğün ne zaman Çağla abla." deyince, başına çantamı çarpmamak için kendimi zor tuttum. Yüzündeki sivilcelerle alay edip kızdırarak intikamımı almak için var gücümle "simiiiit" diye bağırdım. (kendi benzetmesiydi bu)

Küçük dayım birden elime simit tutuşturmasın mı? Hem de o ziyafetin üstüne, acıkıp, vitrin önündeki yiyecekleri isteyen çocuklar gibi bağırdığıma hayret eder bir bakışla.

***

Bir gece öncenin uykusuzluğuyla, -yengemin deyimiyle başım yastığa bir karış kala- hemen daldım. Zira sabah erken kalkacaktım. Nilüfer'in babasının mesaiye yetişmesi gerekiyordu. Gelip erkenden beni alacaklardı.

Galiba Cenab-ı Allah yolumu çizmişti, gül doldurduğum fenerim yolumu aydınlatıyordu. Rüyamda önce annemi gördüm. "Sözümü tuttun. Sağol." dedi.

Ardından Hazreti Fatıma'dan olduğu söylenen bir gül sunuldu beyaz bulutlar içinden. Gevher Nesibe geldi nurlar saça saça. Nene Hatun ile Florance Nightingale geldiler çok geçmeden de.

Çanakkale cephesinden yaralı erler kanlı elleri-ni uzattılar bana. Yemen'dekiler, Kafkasya'dakiler, Kore'dekiler, Kıbrıs'takiler, Güneydoğudakiler, bir-çokları birçokları uğultu içinde "Mübarek olsun." dediler.

Kan ter içinde, korkuyla uyandığımda ezan okunu-yordu. Küt küt çarpan kalbimi dinlendirmek, bir bardak su içmek için mutfağa giderken, antrede, namaza ha-zırlanan yengemle karşılaştım. "Benim güzel öksüzüm, çok güzel bir rüya gördüm. Mübarek olsun." dedi.

Alaca mavilikte, daha önce duymadığım bir tonda bülbül nağmesi başladı dışarıda; keskin bir gül ko-kusu dolandı evi. Kendimi kuş gibi hafif hissetmeye başladım.

Elveda lise formam, merhaba yeni hayat.

Ağustos-2009

Sivas